

KATOLISEN KIRKON KATEKISMUS

LIBRERIA EDITRICE VATICANA

Kansilehden logo on piirretty Domitillan katakombissa sijaitsevan, 200-luvulta peräisin olevan kristillisen hautakiven kuvan mukaan. Kristityt käyttivät tätä alkupe-
rältään oletettavasti pakanallista kuvaa paimenten elämästä symbolisoimaan sitä
lepoa ja autuutta, jonka kuolleet saavuttavat iankaikkisessa elämässä.

Tämä kuva viittaa myös siihen, mikä on luonteenomaista tälle katekismukselle:
Kristus, hyvä paimen, johtaa ja vartioi uskoviaan (lammas) auktoriteetillaan (pai-
mensauva), vetää heitä puoleensa harmonisella totuudella (huilu) ja antaa heidän
levätä ”elämän puun” varjossa, hänen ristinsä, joka avaa paratiisin portit.

*Libreria Editrice Vaticana omnia sibi vindicat iura. Sine eiusdem licentia scripto
data nemini liceat hunc Catechismum denuo imprimere aut in aliam linguam
vertere.*

Latinalainen teksti: Copyright 1997 – Libreria Editrice Vaticana,
Città del Vaticano.

Suomalainen teksti: Copyright 2005 – Katolinen tiedotuskeskus,
Pyhän Henrikin aukio 1, 00140 Helsinki, sekä Libreria Editrice Vaticana.

Toinen painos

ISBN 952-9627-37-0

Painopaikka: Bookwell Oy, Porvoo 2011

KOLMAS LUKU

MINÄ USKON PYHÄÄN HENKEEN

683. ”Kukaan ei voi sanoa: ’Jeesus on Herra’, muuten kuin Pyhän Hengen vaikutuksesta” (1 Kor. 12:3). Jumala ”on lähettänyt meidän kaikkien sydämiin Poikansa Hengen, joka huutaa: ’Abba! Isä!’” (Gal. 4:6). Tämä uskontunnustus on mahdollinen vain Pyhässä Hengessä. Hänen on ensin kosketettava meitä, jotta voisimme olla yhteydessä Kristuksen kanssa. Henki tulee meitä vastaan ja herättää meissä uskon. Ensimmäisessä uskon sakramentissa, kasteessa, Pyhä Henki välittää meille kirkossa hyvin syvästi ja henkilökohtaisesti elämän, jonka perustus on Isässä ja joka lahjoitetaan meille Pojassa: 424, 2670, 152

”Kaste suo meille armon syntyä uudesti Jumalassa Isässä Pojan kautta Pyhässä Hengessä. Ne nimittäin, joilla on Jumalan Henki, johdatetaan Sanan eli Pojan luokse; Poika taas esittelee heidät Isälle, ja Isä valmistaa heille katoamattomuuden. Ilman Henkeä on siis mahdotonta nähdä Jumalan Poikaa, ja ilman Poikaa kukaan ei voi lähestyä Isää, sillä Isän tunteminen on Poika, ja Jumalan Poika opitaan tuntemaan Pyhässä Hengessä.”¹ 249

684. Pyhä Henki on armollaan ensimmäinen tekijä uskomme heräämisessä ja siirtymisessämme uuteen elämään, joka on sitä, että ihmiset ”tuntevat sinut, ainoan todellisen Jumalan, ja hänet, jonka olet lähettänyt, Jeesuksen Kristuksen”.² Pyhän Kolminaisuuden persoonia koskevassa ilmoituksessa Pyhä Henki ilmoitetaan viimeisenä. Pyhä Gregorios Nazianzalainen, ”Teologi”, selittää tämän järjestyksen Jumalan kasvattavalla laskeutumisella yhä lähemmäksi ihmistä: 236

”Vanha testamentti julisti avoimesti Isää, mutta hämörämmin Poikaa. Uusi testamentti ilmoitti Pojan ja antoi aavistaa, että Henkikin on Jumala. Nyt Henki asuu keskellämme ja avaa meille selkeämmän näkymän itseensä. Silloin kun ei vielä tunnustettu Isän jumaluutta, olisi ollut epäviisasta julistaa avoimesti Poikaa, ja silloin kun Pojan jumaluutta ei ollut vielä hyväksytty, olisi ollut epäviisasta lisätä Pyhä Henki aivan kuin uudeksi taakaksi, käyttääksemme hivenen rohkeaa sanontaa ... Näiden askelten ja ’kirkkaudesta kirkkauteen’ siirtymisten kautta Pyhän Kolminaisuuden valo sädehtii kerta kerralta yhä kirkkaammin”.³

¹ pyhä Ireneus, *Demonstratio praedicationis apostolicae*, 7: SC 62, 41–42.

² vrt. Joh. 17:3.

³ pyhä Gregorios Nazianzalainen, *Oratio* 31. PG 36, 161–164.

685. Usko Pyhään Henkeen merkitsee siis sitä, että tunnustamme Pyhän Hengen yhdeksi Pyhän Kolminaisuuden persoonista, joka on yhtä olemusta Isän ja Pojan kanssa, ja että häntä ”yhdessä Isän ja Pojan kanssa palvotaan ja kunnioitetaan”.⁴ Sen tähden Pyhän Hengen jumalallisesta salaisuudesta oli puhe jo ”Kolminaisuuden teologiasta” puhuttaessa. Tässä sen sijaan on kysymys Pyhän Hengen asemasta jumalallisessa pelastussuunnitelmassa, ”pelastustaloudessa”. 236

686. Pyhä Henki toteuttaa yhdessä Isän ja Pojan kanssa Jumalan meitä koskevan pelastussuunnitelman alusta loppuun asti. Kuitenkin vasta nyt, ”viimeisinä aikoina”, jotka koittavat Pojan tultua ihmiseksi meidän lunastukseemme, Henki ilmoitetaan ja tunnetaan, lahjoitetaan ja otetaan vastaan persoonana. Nyt Jumalan päätös, jonka Kristus on täyttänyt uuden luomisen ”Esikoisena” ja Päänä, voi Pyhän Hengen työnä saada muodon ihmiskunnassa kirkkona, pyhien yhteytenä, syntien anteeksi antamisena, lihan ylösnousemisena ja ikuisena elämänä. 258

Kahdeksas artikkeli

”MINÄ USKON PYHÄÄN HENKEEN”

687. ”Vain Jumalan Henki tietää, mitä Jumalassa on” (1 Kor. 2:11). Henki, joka ilmoittaa Jumalan, saa meidät tuntemaan Kristuksen, hänen elävän Sanansa; mutta omasta itsestään Henki ei puhu. Hän, joka ”on puhunut profeettojen kautta”,⁵ saa meidät kuulemaan Isän Sanan, mutta Henkeä itseään me emme kuule. Tunnistamme hänet vain siitä, että hän ilmoittaa meille Sanan ja valmistaa meidät ottamaan sen uskossa vastaan. Totuuden Henki, joka ”paljastaa” meille Kristuksen, ”ei näet puhu omissa nimissään”.⁶ Tämä todella jumalallinen pidättyväisyys selittää sen, miksi maailma ei voi ottaa Henkeä vastaan, ”sillä maailma ei näe eikä tunne häntä”, kun taas Kristukseen uskovat tuntevat hänet, koska hän pysyy heissä (Joh. 14:17). 243

688. Kirkko elävänä uskonyhteisönä, joka välittää eteenpäin apostolien uskon, on se paikka, jossa opimme tuntemaan Pyhän Hengen

- hänen innoittamissaan kirjoituksissa;
- traditiossa, jonka yhä ajankohtaisia todistajia ovat kirkkoisät;
- kirkon opetusvirassa, jota hän tukee;
- sakramentaalisessa liturgiassa, jolla Pyhä Henki sen sanojen ja vertauskuvien kautta liittää meidät Kristukseen;
- rukouksessa, jossa hän rukoilee meidän puolestamme;

⁴ *Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustus*: DS 150.

⁵ sama.

⁶ Joh. 16:13.

- karismoissa ja palveluviroissa, joiden kautta kirkko rakentuu;
- apostolisen ja missionaarisen elämän muodostamisessa merkeissä;
- pyhien todistuksessa, jossa hän tuo ilmi pyhyytensä ja jatkaa pelastustyötä.

I Pojan ja Hengen yhteinen lähettäminen

689. Pojan Henki,⁷ jonka Isä on lähettänyt sydämiimme, on todellisesti Jumala. Koska hän on Isän ja Pojan kanssa yhtä olemusta, häntä ei voida erottaa heistä, ei Kolminaisuuden sisäisessä elämässä eikä maailman hyväksi lähetettynä rakkauden lahjana. Kirkko palvoo eläväksi tekevää, olemukseltaan yhtä ja erottamatonta Pyhää Kolminaisuutta. Sen usko tunnustaa kuitenkin samalla persoonien erilaisuuden. Kun Isä lähettää Sanansa, hän lähettää aina myös Henkäyksensä – Poika ja Henki ovat tässä lähettämisessä eri persoonia, mutta heitä ei voida erottaa toisistaan. Kristus, näkymättömän Jumalan näkyvä kuva ilmestyy, mutta Pyhä Henki hänet ilmoittaa. 245, 254, 485

690. Jeesus on Kristus, ”Voideltu”, koska Henki on hänen voitelunsa ja koska tästä täyteydestä vuotaa kaikki, mikä tapahtuu ihmiseksi tulosta lähtien.⁸ Ja kun Kristus lopuksi kirkastetaan,⁹ hän voi lähettää häneen uskoville Isän luota Hengen: Poika antaa heille kirkkautensa¹⁰ eli Pyhän Hengen, joka kirkastaa hänet.¹¹ Siitä lähtien yhteinen lähettäminen toteutuu niissä, jotka Isä on ottanut lapsikseen Poikansa mystisessä ruumiissa. Lapseuden Hengen tehtävä on yhdistää heidät Kristukseen ja saada heidät elämään hänessä. 436, 788

”Käsite ’voitelu’ kiinnittää huomion siihen, ettei Pojan ja Hengen välillä ole mitään välimatkaa. Sillä niin kuin sen paremmin järki kuin aistitkaan eivät havaitse minäänlaista väliastetta ruumiin pinnan ja sille vuodatetun öljyn välissä, samoin on Pojankin kosketus Henkeen niin välitön, että se, joka haluaa tulla uskon kautta Pojan luokse, joutuu ensiksi kosketukseen öljyn kanssa. Pojassa ei näet ole yhtään kohtaa, jota Henki ei peittäisi. Sen vuoksi Pojan tunnustaminen Herraksi tapahtuu vain Pyhässä Hengessä, koska Henki tulee kaikkialla niitä vastaan, jotka tulevat lähemmäksi uskossa.”¹² 448

⁷ vrt. Gal. 4:6.

⁸ vrt. Joh. 3:34.

⁹ vrt. Joh. 7:39.

¹⁰ vrt. Joh. 17:22.

¹¹ vrt. Joh. 16:14.

¹² pyhä Gregorios Nyssalainen, *Adversus Macedonianos de Spiritu Sancto*, 16.

II Pyhän Hengen nimi, nimitykset ja vertauskuvat

PYHÄN HENGEN OMA NIMI

691. ”Pyhä Henki” on hänen nimensä, jota me palvomme ja kunnioitamme Isän ja Pojan kanssa. Kirkko on perinyt tämän nimen Herralta ja tunnustaen lausuu sen uusien lastensa kasteessa.¹³

Ilmaisu ”Henki” tulee hepreankielen sanasta ”ruach”, joka tarkoittaa lähinnä henkäystä, ilmaa, tuulta. Jeesus käyttää mieleenpainuvaa kuvaa tuulesta saadakseen Nikodemoksen huomaamaan sen kokonaan uuden, mikä Jumalan Henki persoonana on.¹⁴ Toisaalta ”henki” ja ”pyhä” ovat jumaluuden kolmen persoonan yhteisiä määreitä. Raamattu, liturgia ja teologian kieli liittävät nämä käsitteet yhteen kuvaamaan sanoin kuvaamatonta Pyhän Hengen persoonaa, ilman että syntyisi väärinkäsitystä, kun sanoja ”henki” ja ”pyhä” käytetään muissa yhteyksissä.

PYHÄN HENGEN NIMITYKSET

692. Kun Jeesus ilmoittaa ja lupaa Pyhän Hengen tulon, hän kutsuu Henkeä ”Parakleetiksi”, sananmukaisesti ”paikalle kutsutuksi”, ”ad-vocatus”(Joh. 14:16, 26; 15:26; 16:7). ”Parakleeti” käännetään tavallisesti ”lohduttajaksi” tai ”avuksi”, jolloin Jeesus kuitenkin pysyy ensimmäisenä apunamme.¹⁵ Herra itse nimittää Pyhää Henkeä ”totuuden Hengeksi”.¹⁶ 1433

693. Sen nimen rinnalla, jota tavallisimmin käytetään Apostolien teoissa ja kirjeissä, Paavali käyttää nimityksiä ”lupauksen Henki” (Gal. 3:14; Ef. 1:13), ”lapseuden Henki” (Henki, ”joka antaa meille lapsen oikeuden” (Room. 8:15; Gal. 4:6), ”Kristuksen Henki” (Room. 8:9), ”Herran Henki” (2 Kor. 3:17) ja ”Jumalan Henki”(Room. 8:9, 14; 15:19; 1 Kor. 6:11; 7:40). Pietari puhuu ”kirkkauden Hengestä” (1 Piet. 4:14).

PYHÄN HENGEN VERTAUSKUVAT

694. *Vesi.* Kasteessa vesi on Pyhän Hengen vaikutuksen vertauskuva, sillä kun Pyhää Henkeä on huudettu avuksi, vesi sekä kuvaa että toteuttaa sakramenttina uudestisyntymisen. Niin kuin me kasvamme sikiöinä ensimmäiseen syntymiseemme lapsivedessä, samoin kastevesi on merkki siitä, että syntymisemme Jumalan elämään lahjoitetaan meille Pyhässä Hengessä. ”Yhdessä Hengessä kastettuina” ”olemme saaneet juoda samaa Henkeä” (1 Kor. 12:13). Pyhä Henki on siis henkilöitynyt elävä vesi, joka vuotaa ristiinnaulitusta Kristuksesta¹⁷ ja lahjoittaa meille ikuisen elämän.¹⁸ 1218, 2652

¹³ vrt. Matt. 28:19.

¹⁴ vrt. Joh. 3:5–8.

¹⁵ vrt. 1 Joh. 2:1.

¹⁶ vrt. Joh. 16:13.

¹⁷ vrt. Joh. 19: 34; 1 Joh. 5:8.

¹⁸ vrt. Joh. 4:10–14; 7:38; 2 Moos. 17:1–6; Jes. 55:1; Sak. 14:8; 1 Kor. 10:4; Ilm. 21:6; 22:17.

695. *Voitelu.* Öljyllä voitelu on eräs Pyhän Hengen vertauskuva, jopa siinä määrin, että siitä on tullut Hengen synonyymi.¹⁹ Kristillisessä initiaatiossa voitelu on vahvistuksen sakramentaalinen merkki; siksi vahvistuksesta käytetäänkin idän kirkkoissa nimitystä ”krismavoitelu”. Jotta käsittäisimme tämän vertauskuvan koko merkityksen, meidän täytyy palata ensimmäiseen Pyhän Hengen suorittamaan voiteluun, Jeesuksen voitelemiseen. ”Kristus” (joka on käännös heprean sanasta ”Messias”) merkitsee Jumalan Hengellä ”voideltua”. Herran ”voideltuja” oli jo vanhassa liitossa.²⁰ Ennen kaikkea kuningas Daavid oli voideltu.²¹ Jeesus on kuitenkin aivan erityinen Jumalan voideltu; Pojan omaksuma inhimillinen luonto on kokonaan ”Pyhällä Hengellä voideltu”. Pyhän Hengen kautta Jeesuksesta tulee ”Kristus”.²² Kristus sikiää Neitsyt Mariassa Pyhän Hengen kautta, joka enkelin suulla nimeää lapsen Kristukseksi jo sen syntyessä²³ ja joka myös ohjaa Simeonin temppeliin, jotta tämä näkisi Herran voidellun.²⁴ Henki täyttää Kristuksen²⁵ ja Hengen voima virtaa Kristuksesta hänen parantaessaan ihmisiä ja tehdessään pelastavia tekoja.²⁶ Hän myös viimein herättää Jeesuksen kuolleista.²⁷ Kuoleman voittaneessa ihmisluonnossaan,²⁸ täysin ja kokonaan ”Kristukseksi” tullessaan, Jeesus jakaa runsain määrin Pyhää Henkeä, kunnes ”pyhät” saavuttavat Jumalan Pojan inhimilliseen luontoon liitettyinä ”täydellisen ihmisyiden” ja ”Kristuksen täyteyttä vastaavan kypsyyden” (Ef. 4:13): ”koko Kristuksen”, niin kuin pyhä Augustinus sanoo.²⁹ 1293, 436, 1504, 794

696. *Tuli.* Kun vesi kuvaa Pyhän Hengen lahjoittaman elämän syntyä ja hedelmällisyyttä, tuli puolestaan puhuu vertauskuvallisesti Pyhän Hengen tekojen muuttavasta voimasta. Elias, profeetta ”joka oli kuin tuli ja jonka sana paloi kuin tulisoihutu” (Sir. 48:1), vetää rukouksellaan Karmel-vuorella tulen taivaasta uhrin päälle³⁰ vertauskuvana Pyhän Hengen tullesta, joka muuttaa kaiken, mihin se koskee. Johannes Kastaja, joka ”kulkee Herran edelläkävijänä Elian hengessä ja voimassa” (Luuk. 1:17), julistaa Kristusta Herrana, joka ”kastaa teidät Pyhällä Hengellä ja tulella” (Luuk. 3:16). Tästä Hengestä Jeesus myöhemmin sanoo: ”Tulta minä olen tullut tuomaan maan päälle ja kuinka toivonkaan, että se jo olisi syttynyt!” (Luuk. 12:49). Helluntaiaamuna Pyhä Henki laskeutuu apostolien päälle ”kuin tulisina kielinä” ja täyttää heidät.³¹ Tulen symboliikka pysyy hengellisessä traditiossa yhtenä puhuvimpana vertauskuvana Pyhän Hengen toiminnasta.³² ”Älkää sammuttako Henkeä” (1 Tess. 5:19). 1127, 2586, 718

697. *Pilvi ja valo.* Nämä kaksi vertauskuvaa esiintyvät aina yhdessä, kun Pyhä Henki ilmaantuu. Jo Vanhassa testamentissa kerrotuissa Jumalan ilmestymisissä vuoroin pimeä, vuoroin valoisa pilvi ilmoittaa elävän, pelastavan Jumalan, vaikka se kätkeekin näkyvistä hänen ylimaallisen kirkkautensa. Näin tapahtui Moosekselle Siinain vuorella,³³ ilmestymässä³⁴ ja matkalla autiomaan halki³⁵ ja näin tapahtui Salomolle temppelin vihkimisen yh-

¹⁹ vrt. 1 Joh. 2: 20,27; 2 Kor. 1:21.

²⁰ vrt. 2 Moos. 30:22–32.

²¹ vrt. 1 Sam. 16:13.

²² vrt. Luuk. 4:18–19; Jes. 61:1.

²³ vrt. Luuk. 2:11.

²⁴ vrt. Luuk. 2:26–27.

²⁵ vrt. Luuk. 4:1

²⁶ vrt. Luuk. 6:19; 8:46.

²⁷ vrt. Room. 1:4; 8:11.

²⁸ vrt. Apt. 2:36.

²⁹ pyhä Augustinus, *Sermo* 341, 1, 1: PL 39, 1493.

³⁰ vrt. 1 Kun. 18:38–39.

³¹ vrt. Apt. 2:3–4.

³² vrt. pyhä Ristin Johannes, *Llama de amor viva*, p.1–102; 103–213.

³³ vrt. 2 Moos. 24:15–18.

³⁴ vrt. 2 Moos. 33:9–10.

³⁵ vrt. 2 Moos. 40:36–38; 1 Kor. 10:1–2.

teydessä.³⁶ Nämä kuvat ovat toteutuneet Kristuksen kautta Pyhässä Hengessä. Henki laskeutuu Neitsyt Marian ylle ja ”varjoaa” hänet, niin että Jeesus sikiää hänessä ja syntyy hänestä.³⁷ Kirkastusvuorella Henki tulee pilvessä, ”varjoaa” Jeesuksen, Mooseksen ja Eliaan, Pietarin, Jaakobin ja Johanneksen, ja ”pilvestä kuului ääni: ”Tämä on minun Poikani, minun valittuni, kuulkaa häntä!” (Luuk. 9:35). Sama ”pilvi” vie sitten Jeesuksen taivaaseenastumisen päivänä opetuslasten katseiden ulottumattomiin.³⁸ Kristuksen paluun päivänä se ilmoittaa hänet Ihmisen Poikana kunniansaan.³⁹ 484, 554, 659

698. *Sinetti* on läheinen vertauskuva voitelulle. ”Isä, Jumala itse, on merkinnyt Kristuksen sinetillään” (Joh. 6:27), ja hänessä Isä painaa sinetinsä meihinkin.⁴⁰ Koska kuva sinetistä viittaa kasteen, vahvistuksen ja palveluvirkaan vihkimisen sakramenteissa Pyhän Hengen voitelun häviämättömään vaikutukseen, tuli eräissä teologisissa traditioissa tavaksi ilmaista sinetillä sitä katoamatonta luonnetta, merkkiä, jonka nämä kolme toistamatonta sakramenttia painavat vastaanottajaansa. 1295–1296, 1121

699. *Käsi*. Jeesus parantaa sairaita⁴¹ ja siunaa pieniä lapsia⁴² panemalla kätensä heidän päälleen. Apostolit tekevät hänen nimessään samoin.⁴³ Pyhä Henki annetaan apostolien pannes- sa kätensä ihmisten päälle.⁴⁴ Heprealaiskirje esittää käten päällepanemisen opetuksensa ”peruskohtien” joukossa.⁴⁵ Kirkko on säilyttänyt tämän merkin Pyhän Hengen kaikkivoivasta vuodattamisesta sakramenttien jakamiseen liittyvissä epikleeseissään eli avuksi- huutorukouksissaan. 292, 1288, 1300, 1573, 1668

700. *Sormi*. Jeesus karkottaa demoneja ”Jumalan sormella”.⁴⁶ Laki kirjoitettiin ”Jumalan sormella” kivitauluihin (2 Moos. 31:18), mutta apostolien laatima ”Kristuksen kirje on kirjoitettu ... elävän Jumalan Hengellä, ei kivitauluihin vaan ihmissydämiin” (2 Kor. 3:3). Hymni ”Veni, Creator Spiritus” huutaa avuksi Pyhää Henkeä ”Isän oikean käden sormena”.⁴⁷ 2056

701. *Kyyhkynen*. Vedenpaisumuksen (joka on kasteen vertauskuva) päättyessä Nooa laski arkista lentoon kyyhkynen. Se palasi hänen luokseen tuore öljyvuon lehvä nokassaan merkinä siitä, että maa oli taas asuttavissa.⁴⁸ Kristuksen noustessa kastevedestä Pyhä Henki laskeutuu hänen päälleen kyyhkynen hahmossa ja lepää hänen yllään.⁴⁹ Henki laskeutuu kastettujen puhdistuneeseen sydämeen ja lepää siinä. Pyhää eukaristiaa säilytetään joissakin kirkoissa kyyhkynenmuotoisessa, alttarin yläpuolelle ripustetussa metalliastiassa (columbarium). Kyyhkynen on kristillisessä ikonografiassa vanhastaan Pyhän Hengen vertauskuva. 1219, 535

³⁶ vrt. 1 Kun. 8:10–12

³⁷ vrt. Luuk. 1:35.

³⁸ vrt. Apt. 1:9.

³⁹ vrt. Luuk. 21:27.

⁴⁰ vrt. 2 Kor. 1:22; Ef. 1:13; 4:30.

⁴¹ vrt. Mark. 6:5; 8:23.

⁴² vrt. Mark. 10:16.

⁴³ vrt. Mark. 16:18; Apt. 5:12; 14:3.

⁴⁴ vrt. Apt. 8:17–19; 13:3; 19:6.

⁴⁵ vrt. Hepr. 6:2.

⁴⁶ vrt. Luuk. 11:20.

⁴⁷ *Helluntain I ja II vesperin hymni*: Liturgia Horarum.

⁴⁸ vrt. 1 Moos. 8:8–12.

⁴⁹ vrt. Matt. 3:16 ja vastaavat.

III Jumalan Henki ja Sana lupauksen kaudella

702. ”Aikojen täyttymiseen” asti⁵⁰ Isän Sanan ja Hengen yhteinen lähettäminen pysyy *salaisena*, mutta on kuitenkin jo alusta asti toiminnassa. Jumalan Henki valmistaa ottamaan Messiaan vastaan. Vaikka kumpaakaan ei ole ilmoitettu täydellisesti, molemmat on jo luvattu, jotta heitä odotettaisiin ja heidät otettaisiin vastaan heidän ilmestyessään. Sen tähden kirkko tutkii⁵¹ Vanhaa testamenttia lukiessaan⁵² sitä, mitä Henki, ”joka on puhunut profeettojen kautta”,⁵³ tahtoo sanoa meille Kristuksesta. 122, 107

Kirkon usko ymmärtää profeetoilla tässä kaikkia niitä, jotka Pyhä Henki on innoittanut elävässä julistamisessa ja sekä Vanhan että Uuden testamentin pyhien kirjojen kirjoittamisessa. Juutalainen perinne erottaa toisistaan lain (viisi Mooseksen kirjaa eli Pentateukin), profeetat (meidän ns. historialliset ja profeetalliset kirjamme) ja kirjoitukset (ennen kaikkea viisauksikirjallisuuden ja varsinkin psalmit).⁵⁴ 243

LUOMISESSA

703. Jokaisen luodun olennon oleminen ja elämä on alkuisin Jumalan Sanasta ja Henkäyksestä.⁵⁵ 292

”Pyhälle Hengelle kuuluu hallita luomakuntaa, kuin myös pyhittää ja elävöittää. Hän on Jumala, yhtä olentoa kuin Isä ja Sana.”⁵⁶ 291

704. ”Jumala muovasi ihmisen omilla käsillään (eli Pojallaan ja Hengellään) ... ja painoi muodon saaneeseen lihaan oman hahmonsansa, niin että se, mikä on silmin nähtävissä, kantaisi Jumalan hahmon.”⁵⁷ 356

LUPAUKSEN HENKI

705. Vaikka synty ja kuolema ovatkin vääristäneet ihmisen, hän pysyy kuitenkin ”Jumalan kuvan mukaan”, Pojan kuvan mukaan luotuna; tosin hän nyt ”on vailla Jumalan kirkkautta”,⁵⁸ Jumalan ”kaltaisuus” on häneltä riistetty. Abrahamin saamalla lupauksella alkaa pelastuksen taloudenhoito, jonka lopulla Poika itse omaksuu ”kuvan”⁵⁹ ja palauttaa sen ennalleen Isän ”kaltaisuuteen”, antamalla ihmiselle, Jumalan ”kuvalle”, takaisin kirkkauden, Hengen joka ”tekee eläväksi”. 410, 2809

⁵⁰ vrt. Gal. 4:4.

⁵¹ vrt. Joh. 5:39, 46.

⁵² vrt. 2 Kor. 3:14.

⁵³ *Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustus*: DS 150.

⁵⁴ vrt. Luuk. 22:44.

⁵⁵ vrt. Ps. 33:6; 104:30; 1 Moos. 1:2; 2:7; Saarn. 3: 20–21; Hes. 37:10.

⁵⁶ *Sunnuntain matutinumin antifoni*, toinen sävelmä: Bysanttilainen liturgia.

⁵⁷ pyhä Ireneus, *Demonstratio praedicationis apostolicae*, 11: SC 62, 48–49.

⁵⁸ Room. 3:23.

⁵⁹ vrt. Joh. 1:14; Fil. 2:7.

706. Vastoin kaikkea inhimillistä toivoa Jumala lupaa Abrahamille uskon ja Pyhän Hengen hedelmänä suvun jatkumisen.⁶⁰ Tässä jälkikasvussa siunataan maan kaikki kansat.⁶¹ Tämä ”jälkikasvu” on Kristus,⁶² johon Pyhän Hengen vuodattaminen kokoaa yhteen Jumalan hajalle joutuneet lapset.⁶³ Jumala sitoutuu valalla⁶⁴ lahjoittamaan rakkaan Poikansa⁶⁵ ja ”lupauksen Hengen”. ”Se on meidän perintöosamme vakuutena, joka takaa meille lunastuksen” (Ef. 1:13–14).⁶⁶ 60

JUMALAN ILMESTYMISSÄ JA LAISSA

707. Jumalan ilmestymiset (teofaniat) valaisevat lupauksen tietä patriarkoista Mooseksen ja Joosuan kautta näkyihin, jotka aloittavat suurten profeettojen lähettämisen. Kristillinen traditio on aina ymmärtänyt, että näissä ilmestymisissä Jumalan Sana antoi nähdä ja kuulla itsensä samalla kertaa avoimesti ja Pyhän Hengen pilven ”varjoamana”.

708. Tämä Jumalan pedagogiikka näkyy erityisesti lain antamisessa.⁶⁷ Jumala antoi lain ikään kuin ”kasvattajaksi” johtamaan hänen kansaansa Kristusta kohti⁶⁸. Lain kyvyttömyys pelastaa Jumalan ”kaltaisuutensa” menettänyttä ihmistä ja lain antama vahvistunut tieto synnistä⁶⁹ herättävät ihmisessä kaipuun Pyhästä Hengestä. Psalmien valitushuudot ovat siitä todistuksena. 1961–1964, 122, 2585

KUNINKAIDEN JA PAKKOSIIRTOLAISUUDEN AIKANA

709. Lain tarkoitus oli ohjata lupauksen ja liiton merkkinä Abrahamin uskosta syntyneen kansan sydäntä ja yhteiskuntaa. ”Jos te nyt kuuntelette minun ääntäni ja pidätte minun liittoni ... teistä tulee minun pappisvaltakuntani ja pyhä kansani” (2 Moos. 19:5–6).⁷⁰ Mutta Daavidin kuoltua kansa lankeaa kiusaukseen pystyttäen samanlaisen kuningaskunnan kuin muillakin kansakunnilla oli. Daavidille luvattu valtakunta⁷¹ tulee kuitenkin olemaan Pyhän Hengen teko; se kuuluu hengessä köyhille. 2579, 544

⁶⁰ vrt. 1 Moos. 18:1–15; Luuk. 1:26–38,54–55; Joh. 1:12–13; Room. 4:16–21.

⁶¹ vrt. 1 Moos. 12:3.

⁶² vrt. Gal. 3:16.

⁶³ vrt. Joh. 11:52.

⁶⁴ vrt. Luuk 1:73.

⁶⁵ vrt. 1 Moos. 22: 17–19; Room. 8:32; Joh. 3:16.

⁶⁶ vrt. Gal. 3:14; Ef. 1:13–14.

⁶⁷ vrt. 2 Moos. 19–20; 5 Moos. 1–11; 29–30.

⁶⁸ vrt. Gal. 3:24.

⁶⁹ vrt. Room. 3:20.

⁷⁰ vrt. 1 Piet. 2:9.

⁷¹ vrt. 2 Sam. 7; Ps. 89; Luuk. 1: 32–33.

710. Lain halveksiminen ja uskottomuus liitolle johtaa kuolemaan. Kansa viedään pakkosiirtolaisuuteen; näyttää siltä kuin lupaukset olisi peruttu. Mutta tässä tilanteessa näkyy itse asiassa pelastavan Jumalan salattu uskollisuus, ja siitä alkaakin luvattu – mutta Hengen mukainen – uudistuminen. Jumalan kansalle oli tarpeen kokea tällainen puhdistuminen.⁷² Pakkosiirtolaisuus tapahtuu Jumalan suunnitelman mukaisesti jo ristin varjossa, ja maahan palaava ”pyhä jäännös” on selkeimpiä kuvia kirkosta.

MESSIAAN JA HÄNEN HENKENSÄ ODOTTAMINEN

711. ”Katso, minä luon uutta” (Jes. 43:19). Eteemme piirtyy kaksi profetaallista linjaa: toisella odotetaan Messiasta, toisella taas annetaan ilmoitus uudesta Hengestä. Molemmat suuntautuvat vähäistä jäännöstä, köyhää kansaa kohti,⁷³ joka toivon täyttämänä odottaa ”Israelin lohdutusta” ja ”Jerusalemmin vapautusta” (Luuk. 2:25, 38). 64, 522

Aikaisemmin on jo osoitettu, kuinka Jeesuksesta lausutut ennustukset ovat täyttyneet hänessä. Tässä rajoitumme niihin, joissa ilmenee selkeämmin Messiaan ja hänen Henkensä keskinäinen suhde.

712. Jesajan kirjan luvuissa Immanuelista⁷⁴ (”Näin Jesaja sanoi, koska oli nähnyt Kristuksen kirkkauden”; Joh. 12:41), varsinkin jakeissa Jes. 11:1–2 alkavat hahmottua odotetun Messiaan olemuksen piirteet: 439

”Iisain kannosta nousee verso,
vesa puhkeaa sen juuresta ja kantaa hedelmää.
Hänen ylleen laskeutuu Herran henki,
viisauden ja ymmärryksen henki,
taidon ja voiman henki,
totuuden tuntemisen ja Herran pelon henki.”

713. Messiaan piirteet tulevat näkyviin ennen kaikkea lauluissa Jumalan palvelijasta.⁷⁵ Nämä laulut ilmoittavat edeltäpäin Jeesuksen kärsimyksen merkityksen ja antavat siten ymmärtää, millä tavalla hän antaa Pyhän Hengen tehdäkseen monet eläviksi: ei ulkopuolelta, vaan omaksumalla meidän ”orjan muotomme” (Fil. 2:7). Koska hän ottaa kantaakseen meidän kuolemamme, hän voi antaa meille elämän Henkensä. 601

714. Siksi Kristus alkaa julistaa ilosanomaa soveltamalla itseensä seuraavan kohdan Jesajan kirjasta (Luuk. 4:18–19):⁷⁶

⁷² vrt. Luuk. 24:26.

⁷³ vrt. Sef. 2:3.

⁷⁴ vrt. Jes. 6–12

⁷⁵ vrt. Jes. 42:1–9; Matt. 12:18–21; Joh. 1:32–34; samoin Jes. 49:1–6; Matt. 3:17; Luuk. 2:32; vielä Jes. 50:4–10 ja 52:13–53:12.

⁷⁶ vrt. Jes. 61:1–2.

”Herran henki on minun ylläni,
sillä hän on voidellut minut.
Hän on lähettänyt minut
ilmoittamaan köyhille hyvän sanoman, julistamaan
vangituille vapautusta ja sokeille näkönsä saamista,
päästämään sorretut vapauteen
ja julistamaan Herran riemuvuotta.”

715. Ne profeettojen tekstit, jotka koskevat nimen omaan Pyhän Hengen lähettämistä, ovat ennustuksia, joissa Jumala puhuu kansansa sydämelle lupauksen kielellä, ”rakkauden ja uskollisuuden” äänensävyssä.⁷⁷ Näiden lupauksen täyttymistä Pietari julistaa helluntaipäivän aamuna.⁷⁸ Niiden mukaan Herran Henki tulee ”viimeisinä aikoina” uudistamaan ihmisten sydämet painamalla niihin pysyvästi uuden lain. Hän on kokoava hajallaan ja toisistaan erossa olevat kansat ja saattava ne keskenään sovintoon; hän antaa uuden muodon ensimmäiselle luomakunnalle, ja Jumala on asuva siinä rauhassa ihmisten kanssa. 214, 1965

716. Lupauksen kaudella Pyhä Henki toimii voimassaan köyhän kansan,⁷⁹ nöyriä ja sävyisien ihmisten parissa, jotka jättäytyvät kokonaan Jumalansa salaisten suunnitelmien varaan ja kaipaavat vanhurskautta – eivät ihmisiltä vaan Messialta; heidän keskellään Henki valmistaa salatessa tehtävässään voimallisesti Kristuksen tuloa. Näiden köyhien vilpitön, Hengen puhdistama ja valaisema sydän ilmaisee itsensä psalmeissa. Näistä köyhistä Henki tekee Herralle ”valmistetun kansan”.⁸⁰ 368

IV Kristuksen Henki ajan täytyessä

JOHANNES – EDELLÄKÄVIJÄ, PROFEETTA JA KASTAJA

717. ”Tuli mies, Jumalan lähettämä, hänen nimensä oli Johannes” (Joh. 1:6). Johannes oli ”jo äitinsä kohdusta asti täynnä Pyhää Henkeä” (Luuk. 1:15).⁸¹ Kristus itse täytti hänet Hengellä, hän joka vähän aikaisemmin oli siinnyt Pyhästä Hengestä Neitsyt Mariassa. Marian vieraillessa Elisabetin luona Jumala itse ”katsoi kansansa puoleen”.⁸² 523

718. Johannes on ”Elias, joka oli tuleva”.⁸³ Hänessä hehkuu Pyhän Hengen tuli, jossa hän käy tulossa olevan Herran edellä tämän ”edelläkävijänä”. ”Edelläkävijä” Johanneksessa Pyhä Henki vie päätökseen työnsä ”valmistaa kansa Herran tuloa varten” (Luuk. 1:17). 696

⁷⁷ vrt. Hes. 11:19; 36:25–28; 37:1–14; Jer. 31:31–34 ja Joel 3: 1–5.

⁷⁸ Apt. 2:17.

⁷⁹ vrt. Sef. 2:3; Ps. 22:27; 34:3; Jes. 49:13; 61:1.

⁸⁰ vrt. Luuk. 1:17.

⁸¹ vrt. Luuk. 1:41.

⁸² vrt. Luuk. 1:68.

⁸³ vrt. Matt. 17:10–13.

719. Johannes on ”enemmän kuin profeetta”.⁸⁴ Hänessä Pyhä Henki saattaa valmiiksi puheensa ”profeettojen kautta”. Johannes on Eliaasta alkavan profeettojen sarjan viimeinen jäsen.⁸⁵ Hän ilmoittaa, että Israelin lohdutus on lähellä; hän on tulossa olevan Lohduttajan ”ääni” (Joh. 1:23).⁸⁶ Miten totuuden Henki sen toteuttaneekin, hän tulee ”todistajaksi, todistamaan valosta” (Joh. 1:7).⁸⁷ Johanneksen silmien edessä Henki täyttää sen, mitä profeetat olivat tutkineet ja enkelit kaivanneet:⁸⁸ ”Se, jonka päälle näet Hengen laskeutuvan ja jäävän, kastaa Pyhällä Hengellä.” Minä olen sen nähnyt ja todistan, että tämä mies on Jumalan Poika ... Katsokaa: Jumalan Karitsa!” (Joh. 1:33–36). 2684, 536

720. Johannes Kastajan kanssa Pyhä Henki panee alulle – etukäteen näyttämällä [Jeesuksen kasteessa] – sen työn, minkä hän toteuttaa Kristuksen kanssa ja Kristuksessa: ihmiselle annetaan takaisin Jumalan ”kaltaisuus”. Johanneksen kaste oli parannuksen kaste; kaste vedessä ja Pyhässä Hengessä tulee vaikuttamaan uudestisyntymisen.⁸⁹ 535

”ILOITSE, SINÄ ARMOITETTU!”

721. Kokonaan pyhä Jumalan Äiti, ainainen Neitsyt Maria on aikojen täytyessä Pojan ja Pyhän Hengen lähetystehtävän kruunaava huipentuma. Ensimmäisen kerran pelastushistoriassa – ja koska Isän Henki on valmistanut Marian – Isä löytää hänessä *asunnon*, johon hänen Poikansa ja Henkensä voivat jäädä asumaan ihmisten keskelle. Tässä mielessä kirkon traditio on usein soveltanut Mariaan kauneimmat Viisaudesta⁹⁰ puhuvat tekstit. Liturgiassa Mariaa ylistetään ja kuvataan ”Viisauden istuimeksi”. 484

Hänessä alkavat Jumalan ”suuret teot”, jotka Henki vie päätökseen Kristuksessa ja kirkossa:

722. Pyhä Henki on *valmistanut* Marian armollaan. Olihan soveliaasta, että hänen äitinsä, jossa ”jumaluus on ruumiillistunut koko täyteydessään” (Kol. 2:9), olisi ”täynnä armoa”. Pelkästä armosta hän sikisi ilman syntiä kaikista luoduista nöyrympänä, kaikkein soveliaimpana vastaanottamaan Kaikkivaltiaan sanoin kuvaamattoman lahjan. Siksi aivan oikeutetusti enkeli Gabriel tervehtii häntä ”Siionin tyttärenä” kehotuksella: ”Ole tervehditty!” (=”Iloitse”)⁹¹ Kantaessaan iankaikkista Poikaa kohdussaan Maria kohottaa kiitoslaulunsa Isälle Pyhässä Hengessä koko Jumalan kansan ja kirkon kiitoksena.⁹² 489, 2676

⁸⁴ vrt. Luuk.7:26.

⁸⁵ vrt. Matt. 11:13–14.

⁸⁶ vrt. Joh. 1:23; Jes. 40:1–3.

⁸⁷ vrt. Joh. 15:26; 5:33.

⁸⁸ vrt. 1 Piet. 1: 10–12.

⁸⁹ vrt. Joh. 3:5.

⁹⁰ vrt. Sananl. 8:1–9; Sir. 24.

⁹¹ vrt. Sef. 3:14; Sak. 2:14.

⁹² vrt. Luuk. 1:46–55.

723. Mariassa Pyhä Henki *toteuttaa* Isän armollisen päätöksen. Pyhän Hengen kautta Neitsyt Maria tulee raskaaksi ja synnyttää Jumalan Pojan. Hengen ja uskon voimasta hänen neitsyytensä on ainutkertaisen hedelmällinen.⁹³ 485, 506

724. Mariassa Pyhä Henki *ilmoittaa* Isän Pojan, josta nyt on tullut myös Neitsyen Poika. Maria on Jumalan lopullisen ilmestymisen Palava pensas. Pyhän Hengen täyttämänä hän tuo nähtäväksi Sanan tämän lihaan tulemisen nöyryydessä ja tekee hänet tunnetuksi köyhille⁹⁴ ja ensimmäisille pakanakansojen edustajille.⁹⁵ 208, 2619

725. Lopuksi Pyhä Henki alkaa Marian kautta *johtaa Kristuksen yhteyteen* ihmisiä, jotka ovat ”Jumalan sydämellisen rakkauden”⁹⁶ kohteena. Nöyrät ovat aina ensimmäisiä ottamaan hänet vastaan: paimenet, itämaan tietäjät, Simeon ja Hanna, Kaanan hääpari ja ensimmäiset opetuslapset. 963

726. Kun tämä Hengen lähetystehtävä alkaa täytyä, Mariasta tulee ”Nainen”, uusi Eeva, ”elävien äiti”, ”koko Kristuksen” äiti.⁹⁷ Sellaisena hän on läsnä yhdessä niiden kahdentoista kanssa, yksimielisessä ”jatkuvaassa rukouksessa” (Apt. 1:14), kun ”viimeiset ajat” puhkeavat esiin Pyhän Hengen tuodessa kirkon helluntaiaamuna kaikkien nähtäväksi. 494, 2618

KRISTUS JEESUS

727. Pojan ja Pyhän Hengen lähettäminen aikojen täytyessä merkitsee kokonaisuudessaan sitä, että Poika on lihaksi tulostaan alkaen Isän Hengen voitelema: Jeesus on Kristus, Messias. 438, 695, 536

Uskontunnustuksen koko toinen kappale on luettava tässä valossa. Kristuksen koko työ on Pojan ja Pyhän Hengen yhteistä lähetystehtävää. Tässä mainitaan vain se, mikä koskee Jeesuksen kautta luvattua Pyhää Henkeä ja hänen jakamistaan kirkastetun Herran kautta.

728. Jeesus ei ilmoita Pyhää Henkeä täydellisesti, niin kauan kuin hän itse ei vielä ole kuolemassaan ja ylösnousemuksessaan tullut kirkastetuksi. Vähitellen hän viittaa kuitenkin yhä enemmän Henkeen, jopa kansanjoukkoja opettaessaan, ilmoittaessaan, että hänen lihastaan tulee ravinto maailman elämäksi.⁹⁸ Hän antaa viittauksia Hengen toiminnasta myös Nikodemokselle,⁹⁹ samarialaiselle naiselle¹⁰⁰ ja lehtimajanjuhlaan osallistuville ihmisille.¹⁰¹

⁹³ vrt. Luuk. 1:26–38; Room. 4:18–21; Gal. 4:26–28.

⁹⁴ vrt. Luuk. 2:15–19.

⁹⁵ vrt. Matt. 2:11.

⁹⁶ vrt. Luuk. 2:14.

⁹⁷ vrt. Joh. 19:25–27.

⁹⁸ vrt. Joh. 6:27,51,62–63.

⁹⁹ vrt. Joh. 3:5–8.

¹⁰⁰ vrt. Joh. 4:10; 14,23–24.

¹⁰¹ vrt. Joh. 7:37–39.

Opetuslapsilleen hän puhuu Pyhästä Hengestä avoimesti rukouksen¹⁰² ja heidän myöhemmin annettavan todistuksensa yhteydessä.¹⁰³ 2615

729. Vasta silloin Jeesus *lupaa* Pyhän Hengen tulemisen, kun hänen kirkastumisensa hetki on tullut, sillä isille annettu lupaus toteutuu Jeesuksen kuolemassa ja ylösnousemuksessa:¹⁰⁴ Jeesuksen rukouksen tähden Isä antaa totuuden Hengen, toisen Lohduttajan; Isä lähettää hänet Jeesuksen nimessä; Jeesus lähettää hänet Isän luota, sillä Henki on lähtöisin Isästä. Pyhä Henki tulee, me tunnemme hänet, hän pysyy aina meidän luonamme. Hän opettaa meitä ja muistuttaa meitä kaikesta, mitä Kristus on meille sanonut, ja todistaa Kristuksesta. Hän johtaa meidät koko totuuteen ja kirkastaa Kristuksen. Hän vakuuttaa maailman synnistä, vanhurskaudesta ja tuomiosta. 388, 1433

730. Vihdoin Jeesuksen hetki koittaa:¹⁰⁵ Jeesus antaa henkensä Isän käsiin¹⁰⁶ sillä hetkellä, jolloin hän kuolemallaan voittaa kuoleman. Ja kun hänet ”Isän kirkkauden voimalla herätettiin kuolleista” (Room. 6:4), hän *antaa* heti Pyhän Hengen puhaltamalla opetuslastensa päälle.¹⁰⁷ Siitä hetkestä alkaen Kristuksen ja Hengen lähettämisestä tulee kirkon lähettäminen: ”Niin kuin Isä on lähettänyt minut, niin lähetän minä teidät” (Joh. 20:21).¹⁰⁸ 850

V Henki ja kirkko viimeisinä aikoina

HELLUNTAI

731. Helluntaipäivänä (seitsemän pääsiäisviikon kuluttua) Kristuksen pääsiäinen täyttyy Pyhän Hengen vuodattamisessa. Henki näytetään, annetaan ja välitetään jumalallisena persoonana. Kristus, Herra, jakaa Henkeä ylitsevuotavan runsaasti.¹⁰⁹ 2623, 767, 1302

732. Sinä päivänä Pyhä Kolminaisuus ilmoitetaan täydellisesti. Siitä päivästä alkaen Kristuksen julistama valtakunta on avoinna kaikille, jotka uskovat häneen. Vaikka ihmiset ovat lihaa ja verta, heillä on jo uskossa osuus Pyhän Kolminaisuuden keskinäiseen yhteyteen. Pyhä Henki avaa päättömällä tulemisellaan maailmalle pääsyn ”viimeisiin aikoihin”, kirkon aikaan: Jumalan valtakunta saadaan jo perintönä, vaikka se ei olekaan vielä täysin toteutunut. 244, 672

¹⁰² vrt. Luuk. 11:13.

¹⁰³ vrt. Matt. 10:19–20.

¹⁰⁴ vrt. Joh. 16–17,26; 15:26; 16:7–15; 17:26.

¹⁰⁵ vrt. Joh. 13:1; 17:1.

¹⁰⁶ vrt. Luuk. 23:46; Joh. 19:30.

¹⁰⁷ vrt. Joh. 20:22.

¹⁰⁸ vrt. Matt. 28:19; Luuk. 24:47–48; Apt. 1:8.

¹⁰⁹ vrt. Apt. 2:33–36.

”Me näimme totisen valkeuden, otimme vastaan taivaallisen Hengen, löysimme totisen uskon, kumarramme jakaantumaton Kolminaisuutta, sillä hän on meidät pelastanut.”¹¹⁰

PYHÄ HENKI – JUMALAN LAHJA

733. ”Jumala on rakkaus” (1 Joh. 4:8,16), ja rakkaus on lahjoista ensimmäinen; kaikki muut lahjat sisältyvät siihen. ”Jumala on vuodattanut rakkautensa meidän sydämiimme antamalla meille Pyhän Hengen” (Room. 5:5). 218

734. Koska me olemme synnin kautta kuolleet tai ainakin haavoittuneet, rakkauden ensimmäinen vaikutus on syntiemme anteeksi antaminen. ”Pyhän Hengen yhteys” (2 Kor. 13:13) palauttaa kastetuille kirkossa Jumalan kaltaisuuden, jonka he olivat synnin tähden kadottaneet. 1987

735. Jumala antaa meille perinnöstämme ”etumaksun”, ”käsirahan”,¹¹¹ Pyhän Kolminaisuuden elämän. Se merkitsee, että me rakastamme, niin kuin hän on rakastanut meitä.¹¹² Tämä rakkaus(1 Kor. 13) on uuden elämän alkujuuri Kristuksessa; tämä elämä on mahdollista siksi, että olemme saaneet Pyhän Hengen voiman (vrt. Apt. 1:8). 1822

736. Tässä Hengen voimassa Jumalan lapset voivat kantaa hedelmää. Hän, joka on oksastanut meidät tosi viinipuuhun, saa meidät kantamaan ”Hengen hedelmää”: ”Hengen hedelmää taas ovat rakkaus, ilo, rauha, kärsivällisyys, ystävällisyys, hyvyys, uskollisuus, lempeys ja itsehillintä” (Gal. 5:22–23). Henki on elämämme; mitä enemmän kadotamme oman elämämme,¹¹³ sitä enemmän ”seuraamme Henkeä”.¹¹⁴ 1832

”Pyhä Henki asettaa takaisin paratiisiin, ohjaa taivaan valtakuntaan ja lapsen asemaan, saa meidät kutsumaan täysin luottavaisesti Jumalaa Isäksi ja olemaan osallisia Kristuksen armosta, saamaan valon lapsen nimen ja omistamaan Kristuksen kanssa ikuisen kunnian”.¹¹⁵

PYHÄ HENKI JA KIRKKO

737. Kristuksen ja Pyhän Hengen tehtävä toteutuu kirkossa, joka on Kristuksen ruumis ja Pyhän Hengen temppeli. Tämä yhteinen tehtävä yhdistää tästä lähin Kristukseen uskovat hänen yhteyteensä Isän kanssa Pyhässä Hengessä. Henki *valmistaa* ihmiset ja saapuu heidän luokseen ennakoivassa ar-

¹¹⁰ *Helluntaivesperin tropari*: Bysanttilainen liturgia.

¹¹¹ vrt. Room. 8:23; 2 Kor. 1:21.

¹¹² vrt. 1 Joh. 4:11–12.

¹¹³ vrt. Matt. 16:24–26

¹¹⁴ vrt. Gal. 5:25.

¹¹⁵ pyhä Basileios Suuri, *Liber de Spiritu Sancto* 15, 36: PG 32, 132.

mossaan vetääkseen heidät Kristuksen luokse. Hän ilmoittaa heille ylösnoussien Herran, muistuttaa heitä hänen sanoistaan ja avaa heidän ymmärryksensä käsittämään hänen kuolemansa ja ylösnousemuksensa merkityksen. Hän tekee heille läsnäolevaksi Kristuksen mysteerin, ennen kaikkea eukaristiassa, sovittaakseen heidät Jumalan kanssa, johdattaakseen heidät hänen yhteyteensä ja saadakseen heidät siten kantamaan ”runsaasti hedelmää”.¹¹⁶ 787–798, 1093–1109

738. Kirkon tehtävä ei siis tuo jotakin lisää Kristuksen ja Pyhän Hengen tehtävään, vaan se on niiden sakramentti. Kirkko on koko olemukseltaan ja kaikissa jäsenissään lähetetty julistamaan Pyhän Kolminaisuuden yhteyden salaisuutta, todistamaan siitä, tekemään sen läsnäolevaksi ja levittämään sitä yhä laajemmalle (tämä on seuraavan artikkelin aiheena). 850, 777

”Me kaikki, jotka olemme saaneet yhden ja saman Hengen, Pyhän Hengen, olemme sulautuneet toisiimme ja Jumalaan. Nimittäin vaikka meitä erikseen onkin monta ja Kristus antaa oman ja Isänsä Hengen asumaan meissä itsekussakin, tämä yksi, jakamaton Henki johtaa keskenään erilaiset itsensä kautta ykseyteen ... ja saa aikaan sen, että hänessä kaikki muodostavat ikään kuin yhden ainoan. Ja samoin kuin Kristuksen pyhän ihmisluonnon voima vaikuttaa sen, että kaikki, joissa se on, muodostavat yhden ainoan ruumiin, samoin johtaa minun käsittääkseni yksi, jakamaton Jumalan Henki, joka asuu kaikissa, kaikki hengelliseen ykseyteen.”¹¹⁷

739. Koska Pyhä Henki on Kristuksen voitelu, Kristus, ruumiin Pää, jakaa hänet jäsenilleen ravitakseen ja parantaakseen heidät, sovittaakseen heidän keskinäiset tehtävänsä yhteen, elävöittääkseen heidät, tehdäkseen heistä todistajiaan ja saadakseen heidät osallistumaan hänen antautumiseensa Isälle ja hänen esirukoukseensa koko maailman puolesta. Kirkon sakramenttien kautta Kristus välittää ruumiinsa jäsenille pyhittävän Pyhän Henkensä (tämä on katekismuksen toisen osan aihe.) 1076

740. Nämä ”Jumalan suuret teot”, jotka tarjotaan uskoville kirkon sakramenteissa, kantavat hedelmää uudessa, Hengen mukaisessa elämässä, jota eletään Kristuksessa (tämä on katekismuksen kolmannen osan aihe).

741. ”Myös Henki auttaa meitä, jotka olemme heikkoja. Emmehän tiedä, miten meidän tulisi rukoilla, että rukoilisimme oikein. Henki itse kuitenkin puhuu meidän puolestamme sanattomin huokauksin” (Room. 8:26). Pyhä Henki, joka saattaa Jumalan teot päätökseen, on rukouksen opettaja (tämä on katekismuksen neljännen osan aihe).

¹¹⁶ vrt. Joh. 15:5, 8, 16.

¹¹⁷ pyhä Kyrillos Aleksandrialainen, *Commentarius in Iohannem*, 11,11: PG 74, 561.

LYHYESTI

742. ”Ja koska tekin olette Jumalan lapsia, hän on lähettänyt meidän kaikkien sydämiin Poikansa Hengen, joka huutaa: ”Abba! Isä!” (Gal. 4:6).
743. Kun Jumala lähettää Poikansa, hän lähettää myös aina Henkensä aikojen alusta niiden loppuun asti; heidän lähettämisenä kuuluvat yhteen, niitä ei voi erottaa toisistaan.
744. Kun ”aika oli täyttynyt”, Pyhä Henki saattoi Mariassa päätökseen kaikki valmistelut Kristuksen Jumalan kansan keskuuteen tuloa varten. Pyhän Hengen toiminnan kautta Mariassa Isä antaa maailmalle Immanuelin, ”Jumalan meidän kanssamme” (Matt. 1:23).
745. Jumalan Poika vihitään lihaksi tulossaan Pyhän Hengen voitelulla Kristukseksi (Messiaaksi).¹¹⁸
746. Kuolemassaan ja ylösnousemisessaan Jeesuksesta tulee kirkkauden ”Herra ja Messias”.¹¹⁹ Hän vuodattaa täyteydestään Pyhän Hengen apostoleihin ja kirkkoon.
747. Pyhä Henki, jonka Kristus, Pää, vuodattaa jäseniinsä, rakentaa, elävöittää ja pyhittää kirkon. Kirkko on Pyhän Kolminaisuuden ja ihmisten välisen yhteyden sakramentti.

Yhdeksäs artikkeli**”USKON PYHÄN, KATOLISEN KIRKON”**

748. ”Kristus on kansojen valkeus. Sen vuoksi tämän Pyhässä Hengessä kokoontuneen pyhän kirkolliskokouksen palava toivo on valaista kaikkia ihmisiä Kristuksen kirkkaudella, joka säteilee kirkon kasvoilta, julistamalla evankeliumia kaikille luoduille.” Näillä sanoilla alkaa Vatikaanin II kirkolliskokouksen dogmaattinen konstituutio kirkosta (”Lumen gentium”).¹²⁰ Täten kirkolliskokous osoittaa, että uskonkappale kirkosta riippuu täysin Jeesusta Kristusta koskevista uskonkappaleista. Kirkolla ei ole muuta valoa kuin Kristuksen valo. Kirkkoisille rakkaan vertauskuvan mukaan kirkkoa voidaan verrata kuuhen, jonka valo on pelkkää auringon valon heijastusta.

¹¹⁸ vrt. Ps. 2:6–7.

¹¹⁹ vrt. Apt. 2:36.

¹²⁰ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 1.

749. Uskonkappale kirkosta riippuu myös täysin edelläolevasta Pyhää Henkeä koskevasta uskonkappaleesta. ”Sillä osoitettuumme, että Pyhä Henki on kaiken pyhyiden lähde ja jakaja, tunnustamme nyt, että hän lahjoittaa kirkolle pyhyiden.”¹²¹ Eli niin kuin isät sanoivat, kirkko on paikka, ”jossa Henki kukkii”.¹²²

750. Uskoa, että kirkko on ”pyhä” ja ”katolinen” ja (niin kuin Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustus lisää) ”yksi” ja ”apostolinen”, ei voida erottaa uskosta Jumalaan, Isään, Poikaan ja Pyhään Henkeen. Apostolisessa uskontunnustuksessa tunnustamme pyhän kirkon (”credo ... ecclesiam”), mutta emme sano uskovamme *kirkkoon*, ettemme sekoittaisi Jumalaa ja hänen tekojaan toisiinsa, vaan pitäisimme selkeästi Jumalan hyvyutenä *kaikkia* lahjoja, jotka hän on pannut kirkkoonsa.¹²³ 811, 169

1. osa

KIRKKO JUMALAN SUUNNITELMASSA

I Kirkon nimiä ja vertauskuvia

751. Sana ”kirkko” johtuu (samoin kuin engl. ”church” ja saks. ”Kirche”) kreikankielen adjektiivista ”kyriake”, joka merkitsee ”Herralta kuuluva”. Raamattu käyttää sanaa ”ekklesia” (kreik. verbistä ”ek-kalein”, ”kutsua esiin”; siitä ranskan ”église”), joka tarkoittaa (yleensä uskonnollista) ”kansankokousta”.¹²⁴ Vanhan testamentin kreikkalaisessa käännöksessä tätä ilmausta käytetään tavallisimmin valitun kansan kokoontumisesta Jumalan eteen, ennen kaikkea kokoontumisesta Siinailla, jossa Israel saa lain ja jossa Jumala tekee siitä pyhän kansansa.¹²⁵ Kristillinen alkuseurakunta näki itsensä tämän kokoontumisen seuraajaksi ja kutsui sen tähden itseään ”ekklesiaksi”. Siinä Jumala ”kutsuu” kansansa yhteen kaikkialta maailmasta.

752. Kristillisessä kielenkäytössä ”kirkko” tarkoittaa liturgista kokoontumista,¹²⁶ mutta myös paikallisseurakuntaa¹²⁷ tai uskovien yleismaailmallista yhteisöä.¹²⁸ Näitä kolmea merkitystä ei voida erottaa toisistaan. ”Kirkko” on kansa, jonka Jumala kokoaa kaikkialla maailmassa. Se muodostaa paikallisseurakuntia ja toteutuu liturgisena, ennen kaikkea eukaristiaa viettävänä kokoontumisena. Se elää Kristuksen sanasta ja ruumiista ja tulee siten itse Kristuksen ruumiiksi. 1140, 832, 830

¹²¹ *Catechismus Romanus*, 1,10,1.

¹²² pyhä Hippolytos Roomalainen, *Traditio apostolica*, 35.

¹²³ vrt. *Catechismus Romanus*, 1,10,22.

¹²⁴ vrt. Apt. 19:39.

¹²⁵ vrt. 1 Moos. 19.

¹²⁶ vrt. 1 Kor. 11:18; 14:19,28,34,35.

¹²⁷ vrt. 1 Kor. 1:2; 16:1.

¹²⁸ vrt. 1 Kor. 15:9; Gal. 1:13; Fil. 3:6.

KIRKON SYMBOLIT

753. Raamatusta löydämme suuren määrän kuvia ja hahmoja, joilla ilmoitus puhuu kirkon tyhjentyä salaisuudesta. Vanhasta testamentista saadut kuvat ovat muunnelmia yhdestä perusajatuksista, nimittäin ”Jumalan kansasta”. Uudessa testamentissa¹²⁹ nämä kaikki kuvat saavat uuden keskuksen, Kristuksen, josta tulee tämän kansan pää,¹³⁰ ja kansa puolestaan on hänen ruumiinsa. Tämän keskuksen ympärille on ryhmitetty kuvia, ”jotka on otettu paimentolaiselämästä, maanviljelyksestä, rakentamisesta tai myös perhe- ja aviosuhteista”.¹³¹ 781, 789

754. ”Näin kirkko on *lammastarha*, jonka ainoa ja välttämätön ovi on Kristus.¹³² Se on myös lauma, jonka paimenena on oleva Jumala itse, kuten hän edeltä käsin on ilmoittanut.¹³³ Vaikka sen lampaita kaitsevatkin inhimilliset paimenet, niin kuitenkin niitä lakkaamatta johtaa ja ravitsee itse Kristus, Hyvä Paimen ja paimenista ensimmäinen,¹³⁴ joka on antanut henkensä lampaiden¹³⁵ edestä”.¹³⁶ 857

755. ”Kirkko on *viljelysmaa*, Jumalan pelto.¹³⁷ Tässä pellossa kasvaa ikivanha öljypuu, jonka pyhänä juurena olivat patriarkat ja jossa juutalaisten ja pakanoiden sovitus tapahtuu ja kerran tulee tapahtumaan.¹³⁸ Taivaallinen tarhuri on istuttanut kirkon ikään kuin valitun viinitarhan.¹³⁹ Tosi viinipuu on Kristus, joka antaa oksille elämän ja hedelmällisyyden, nimittäin meille, jotka kirkon kautta pysymme hänessä, sillä ilman häntä emme voi tehdä mitään”^{140, 141} 795

756. ”Vielä useammin kirkkoa nimitetään Jumalan *rakennukseksi* ¹⁴². Herra itse vertasi itseään kiveen, jonka rakentajat hylkäsivät, mutta josta on tullut kulmakivi.(Matt. 21:42 ja vastaavat; Apt. 4:11; 1 Piet. 2:7; Ps. 118:22) Tälle perustalle apostolit rakentavat kirkon,¹⁴³ ja siitä se saa lujuuden ja kiinteyden. Tällä rakennuksella on useita nimiä, kuten Jumalan huone,¹⁴⁴ jossa hänen *perheensä* asuu, ja Jumalan asumus Hengessä,¹⁴⁵ Jumalan maja ihmisten keskellä,¹⁴⁶ ja ennen kaikkea pyhä *temppeli*, jota kivistä rakennetut kirkot edustavat ja jota kirkkoisat ovat ylistäneet ja jota liturgiassa täydellä syyllä verrataan pyhään kaupunkiin, uuteen Jerusalemiin. Siihen me rakennamme elävinä kivinä täällä maailmassa.¹⁴⁷ Tätä pyhää kaupunkia Johannes katselee, kun se maailman uudistumisessa laskeutuu alas taivaasta Jumalan tyköä, valmistettuna niin kuin morsian, miehellensä kaunistettu (Ilm. 21:1–2).”¹⁴⁸ 857, 797, 1045

¹²⁹ vrt. Ef. 1:22; Kol. 1:18.

¹³⁰ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 9.

¹³¹ sama, 6.

¹³² vrt. Joh. 10:1–10.

¹³³ vrt. Jes. 40:11; Hes. 34:11–31.

¹³⁴ vrt. Joh. 10:11; 1 Piet. 5:4.

¹³⁵ vrt. Joh. 10:11–15.

¹³⁶ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 6.

¹³⁷ vrt. 1 Kor. 3:9

¹³⁸ vrt. Room. 11:13–26.

¹³⁹ vrt. Matt. 21:33–43 ja vast.; vrt. Jes. 5:1–7.

¹⁴⁰ Joh. 15:1–5.

¹⁴¹ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 6.

¹⁴² vrt. 1 Kor. 3:9.

¹⁴³ vrt. 1 Kor. 3:11.

¹⁴⁴ vrt. 1 Tim. 3:15.

¹⁴⁵ vrt. Ef. 2:19–22.

¹⁴⁶ vrt. Ilm. 21:3.

¹⁴⁷ vrt. 1 Piet. 2:5.

¹⁴⁸ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 6.

757. ”Kirkkoa kutsutaan myös ’ylhäällä olevaksi Jerusalemiiksi’ ja ’meidän äidiksemme’ (Gal. 4:26)¹⁴⁹ ja sitä kuvataan tahrattoman Karitsan tahrattomaksi *morsiameksi*,¹⁵⁰ jota Kristus rakasti ’ja antoi itsensä alttiiksi sen edestä pyhittääkseen sen’ (Ef. 5:26). Hän yhdisti sen itseensä purkamattomassa liitossa ja ’ravitsee ja vaalii’ sitä lakkaamatta (Ef. 5:29).”¹⁵¹ 507, 796, 1616

II Kirkon alkuperä, perustaminen ja lähettäminen

758. Tutkiaksemme kirkon salaisuutta meidän täytyy ensiksi katsella sen alkuperää Pyhän Kolminaisuuden suunnitelmassa ja tämän suunnitelman etenevää toteuttamista historiassa. 257

ISÄN SYDÄMESSÄ SYNTYNYT SUUNNITELMA

759. ”Iankaikkinen Isä on luonut koko maailman viisautensa ja hyvyytensä täysin vapaan ja meiltä salatun suunnitelman mukaan ja päättänyt korottaa ihmiset osallistumaan jumalalliseen elämään”, johon hän Pojassaan kutsuu kaikki ihmiset. ”Kaikki Kristukseen uskovat hän taas on päättänyt kutsua kokoon pyhäksi kirkoksi.” Tämä ”Jumalan perhe” muodostuu ja toteutuu Isän päätöksestä vaiheittain ihmiskunnan historian kuluessa. Kirkkoa oli nimittäin kuvattu jo ennakkolta ”maailman alusta lähtien, sitä valmisteltiin ihmeellisellä tavalla Israelin kansan historiassa ja vanhassa liitossa, se perustettiin näinä viimeisinä aikoina, saatettiin julki Pyhän Hengen vuodattamisessa, ja aikojen lopussa se tulee saavuttamaan täyttymyksensä kirkkaudessa”.¹⁵² 293

KIRKKOJA ON KUVATTU JO MAAILMAN ALUSTA ASTI

760. ”Maailma luotiin kirkkoa silmällä pitäen”, sanoivat alkuaikojen kristityt.¹⁵³ Jumala on luonut maailman osallistumaan hänen jumalalliseen elämänsä. Osallisuus syntyy siten, että ihmiset kootaan Kristukseen, ja tämä ”kokoaminen” on kirkko. Kirkko on kaiken olemassaolevan päämäärä.¹⁵⁴ Jumala salli tuskallisetkin tapahtumat, kuten enkelien lankeamisen ja ihmisen synnin ainoastaan tilaisuutena ja välineenä, joilla hän osoitti käsivartensa koko voiman ja lahjoitti maailmalle rakkautensa täysimääräisenä: 294, 309

”Niin kuin Jumalan tahto on teko ja sen nimi on maailma, niin on hänen tarkoituksensa ihmisten pelastuminen, ja se on nimeltään kirkko.”¹⁵⁵

¹⁴⁹ vrt. Ilm. 12:17.

¹⁵⁰ vrt. Ilm. 19:7; 21:2,9; 22:17.

¹⁵¹ Vatikaanin II kirkkokok. kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 6.

¹⁵² Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 2.

¹⁵³ Hermas, *Pastor*, 8,1. Visio 2, 4, 1: SC 53, 96; vrt. Aristides, *Apologia*, 16,7: BP 11, 125; pyhä Justinus, *Apologia* 2,7: PG 6, 456.

¹⁵⁴ vrt. pyhä Epifanos, *Panarion*. 1,1,5; *Haereses*, 2, 4: PG 41, 181.

¹⁵⁵ Clemens Aleksandrialainen, *Paedagogus*, 1, 6, 27, 2: PG 8, 281.

KIRKKOA ON VALMISTELTU VANHASSA LIITOSSA

761. Jumalan kansan kokoaminen alkaa samassa silmänräpäyksessä, kun synty särkee ihmisten yhteyden Jumalan ja toistensa kanssa. Kirkon kokoaminen on ikään kuin Jumalan reaktio synnin aikaansaamaan kaaokseen. Tätä uudelleen yhdistämistä tapahtuu kaikessa hiljaisuudessa kaikkien kansojen keskuudessa: Jumala ”hyväksyy jokaisen, joka pelkää häntä ja noudattaa hänen tahtoaan, kuului tämä mihin kansaan tahansa” (Apt. 10:35).¹⁵⁶ 55

762. Jumalan kansan kokoamisen etäinen *valmistusvaihe* alkaa Abrahamin kutsumisella: Jumala lupaa hänelle, että hänestä tulee suuren kansan kantaisä.¹⁵⁷ Välitön valmistaminen alkaa Israelin valinnalla Jumalan kansaksi.¹⁵⁸ Israel valitaan merkiksi siitä, että aikanaan kootaan yhteen kaikki kansat.¹⁵⁹ Mutta jo profeetat syyttävät Israelia siitä, että se on rikkonut liiton ja käyttäytynyt kuin portto.¹⁶⁰ He julistavat uutta ja ikuista liittoa.¹⁶¹ ”Tämän uuden liiton on Kristus solminut”.¹⁶² 122, 522, 60, 84

KIRKON PERUSTAJA ON JEESUS KRISTUS

763. Pojan tehtävä ja hänen lähettämisensä peruste on se, että hän toteuttaa aikojen täytyessä Isänsä pelastussuunnitelman.¹⁶³ ”Sillä Herra Jeesus pani alulle kirkkonsa julistamalla hyvää sanomaa, nimittäin Jumalan valtakunnan saapumista, joka kirjoituksissa oli luvattu jo vuosisatoja sitten.”¹⁶⁴ Täyttääkseen Isän tahdon Kristus perusti maan päälle taivasten valtakunnan. Kirkko on ”mysterinä jo läsnäoleva Kristuksen valtakunta”.¹⁶⁵ 541

764. ”Tämä valtakunta loistaa selvästi ihmisille Kristuksen sanoista, teoista ja läsnäolosta.”¹⁶⁶ Ne jotka ottavat vastaan Jeesuksen sanan, ”ovat ottaneet vastaan itse valtakunnan”.¹⁶⁷ Tämän valtakunnan itu ja alku on se ”pieni lauma” (Luuk. 12:32), niiden ihmisten joukko, jotka Jeesus on koonnut ympärilleen ja joiden paimen hän itse on.¹⁶⁸ Heistä koostuu Jeesuksen oikea perhe.¹⁶⁹ Niille, jotka hän kokoaa ympärilleen, hän opettaa uuden tavan elää ja oman rukouksen.¹⁷⁰ 543, 1691, 2558

¹⁵⁶ vrt. Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 9; 13; 16.

¹⁵⁷ vrt. 1 Moos. 12:2; 15:5–6.

¹⁵⁸ vrt. 2 Moos. 19:5–6; 5 Moos. 7:6.

¹⁵⁹ vrt. Jes. 2:2–5; Miika 4:1–4.

¹⁶⁰ vrt. esim. Hoos. 1; Jes. 1:2–4; Jer. 2.

¹⁶¹ vrt. Jer. 31:31–34; Jes. 55:3

¹⁶² vrt. Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 9.

¹⁶³ vrt. Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 3; lähetykset *Ad gentes*, 3.

¹⁶⁴ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 5.

¹⁶⁵ sama, 3.

¹⁶⁶ sama, 5.

¹⁶⁷ vrt. sama, 5.

¹⁶⁸ vrt. Matt. 10:16; 26:31; Joh. 10:1–21.

¹⁶⁹ vrt. Matt. 12:49.

¹⁷⁰ vrt. Matt. 5–6.

765. Herra Jeesus antoi yhteisölleen rakenteen, joka pysyy valtakunnan täyttymykseen asti. Ensi sijalla on kahdentoista apostolin valinta, joiden päännä on Pietari.¹⁷¹ He edustavat Israelin kahtatoista heimoa¹⁷² ja ovat siten uuden Jerusalemin peruskiviä.¹⁷³ Nämä kaksitoista¹⁷⁴ ja laajempi opetuslapsijoukko¹⁷⁵ osallistuvat Kristuksen lähetystehtävään ja hänen valtaansa, mutta myös hänen kohtaloonsa.¹⁷⁶ Kaikilla näillä teoillaan Kristus perustaa kirkon ja rakentaa sitä. 551, 860

766. Kirkko syntyi kuitenkin ennen kaikkea Kristuksen täydellisestä antautumisesta meidän pelastukseksemme. Se tapahtui edeltä käsin eukaristian asettamisessa ja toteutui ristillä. ”Kirkon syntymistä ja kasvua kuvaavat vesi ja veri, jotka vuotivat ristiinnaulitun Jeesuksen avatusta kyljestä.”¹⁷⁷ ”Sillä Kristuksen kyljestä hänen ristillä nukkuessaan syntyi koko kirkon ihmeteltävä sakramentti.”¹⁷⁸ Niin kuin Eeva muovattiin nukkuvan Aadamin kyljestä, niin on kirkkokin syntynyt ristillä kuolleen Kristuksen lävistetystä sydäimestä.¹⁷⁹ 813, 610, 1340, 617, 478

PYHÄ HENKI ON ILMOITTANUT KIRKON

767. ”Kun se tehtävä oli täytetty, jonka Isä oli antanut Pojan suoritettavaksi maan päällä, lähetettiin helluntaipäivänä Pyhä Henki, jotta hän jatkuvasti pyhittäisi kirkkoa.”¹⁸⁰ ”Sinä päivänä myös kirkko näyttäytyi ihmisille julkisesti ja evankeliumin levittäminen kansojen keskuuteen saarnatoiminnalla sai alkunsa.”¹⁸¹ Kirkko on luonteeltaan missionaarinen, koska se on kaikkien ihmisten ”kokoontutsumista” pelastukseen. Kristus on lähettänyt sen kaikkiin kansoihin tekemään niistä hänen opetuslapsiaan.¹⁸² 731, 849

768. Henki ”varustaa ja johtaa” kirkkoa täyttämään lähetystehtävänsä rikastuttamalla ja ohjaamalla sitä ”erilaisilla hierarkkisilla ja karismaattisilla lahjoilla”.¹⁸³ Hengen kautta kirkko ”on perustajansa lahjoilla varustettu ja noudattaa uskollisesti hänen antamiaan rakkauden, nöyryyden ja itsensäkieltämisen käskyjä, saa tehtäväkseen julistaa Kristuksen ja Jumalan valtakuntaa ja perustaa sen kaikkien kansojen keskuuteen. Kirkko on myös tämän valtakunnan itu ja alku maan päällä.”¹⁸⁴ 541

¹⁷¹ vrt. Mark. 3:14–15.

¹⁷² vrt. Matt. 19:28; Luuk. 22:30.

¹⁷³ vrt. Ilm. 21:12–14.

¹⁷⁴ vrt. Mark. 6:7.

¹⁷⁵ vrt. Luuk. 10:1–2.

¹⁷⁶ vrt. Matt. 10:25; Joh. 15:20.

¹⁷⁷ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 3.

¹⁷⁸ Vatikaanin II kirk.kok., liturgiakonstituutio *Sacrosanctum Concilium*, 5.

¹⁷⁹ vrt. pyhä Ambrosius, *Expositio evangelii secundum Lucam II*, 85–89: PL 15, 1666–1668.

¹⁸⁰ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 4.

¹⁸¹ Vatikaanin II kirk.kok., lähetysdekreetti *Ad gentes*, 4.

¹⁸² sama, 2, 5–6; vrt. Matt. 28:19–20.

¹⁸³ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 4.

¹⁸⁴ sama, 5.

KIRKKO TOTEUTUU TÄYDELLISESTI KIRKKAUDESSA

769. ”Kirkko ... tulee saamaan täyttymyksensä vasta taivaallisessa kirkkaudessa”,¹⁸⁵ Kristuksen tullessa kunniansaan. Siihen asti ”kirkko vaeltaa eteenpäin pyhiinvaelluksellaan maailman vainojen ja Jumalan lohdutuksen keskellä”.¹⁸⁶ Se tietää olevansa maan päällä vieraalla maalla kaukana Herrasta¹⁸⁷ ja kaipaa täydellistä valtakuntaa, ”että se saisi yhdistyä Kuninkaaseensa kirkkaudessa”.¹⁸⁸ Kirkko ei kuitenkaan saavuta täyttymystään kirkkaudessa eikä sen kautta maailmakaan ilman suuria koettelemuksia. Vasta silloin ”kaikki vanhurskaat Adamista asti, vanhurskaasta Abelista aina viimeiseen valittuun asti’ ... kootaan universaalina kirkkona Isän luokse”.¹⁸⁹ 671, 2818, 675, 1045

III Kirkon salaisuus

770. Kirkko elää historiassa, mutta ei rajoitu siihen. Vain uskon silmillä¹⁹⁰ ihminen voi nähdä kirkon näkyvässä todellisuudessa samalla myös hengellisen todellisuuden, joka on jumalallisen elämän tuoja. 812

KIRKKO ON NÄKYVÄ JA HENGELLINEN

771. ”Kristus, ainoa Välimies, on perustanut pyhän kirkkonsa, uskon, toivon ja rakkauden yhteisön, näkyväksi rakennelmaksi tähän maailmaan ja hän ylläpitää sitä lakkaamatta. Sen kautta hän jakaa totuutta ja armoa kaikille”. Kirkko on yhtäikaa:

- ”hierarkkisesti järjestetty yhteisö ja Kristuksen mystinen ruumis”;
- ”näkyvä seurakunta ja hengellinen yhteisö”;
- ”maanpäällinen kirkko ja taivaallisten lahjojen kaunistama kirkko.”

Nämä ulottuvuudet ”muodostavat yhden ainoan monitahoisen todellisuuden, joka koostuu inhimillisistä ja jumalallisista aineksista”¹⁹¹ 827, 1880, 954

”Kirkolle on luonteenomaista olla samalla inhimillinen ja jumalallinen, näkyvä ja kuitenkin näkymättömät rikkaudet omistava, toiminnassa innokas ja jatkuvasti mieltiskelevä, maailmassa läsnäoleva ja kuitenkin muukalainen. Tätä kaikkea se on siten, että inhimillinen on suunnattu kohti jumalallista ja alistettu sille, näkyvä näkymättömälle, toiminta kontemplaatiolle, nykyinen maailma tulevalle kaupungille, jota me etsimme.”¹⁹²

¹⁸⁵ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 48.

¹⁸⁶ pyhä Augustinus, *De civitate Dei*, 18, 51: PL 41, 614; vrt *Lumen gentium*, 8.

¹⁸⁷ vrt. 2 Kor. 5:6; *Lumen gentium*, 6.

¹⁸⁸ vrt. Vatikaaniin II kirk.kok., kirkkokonstituutio, *Lumen gentium*, 5.

¹⁸⁹ sama, 2.

¹⁹⁰ *Catechismus Romanus*, 1,10, 20.

¹⁹¹ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 8.

¹⁹² Vatikaanin II kirk.kok., liturgiakonstituutio *Sacrosanctum Concilium*, 2.

”Mikä vähäisyys! Mikä ylevyys! Kedarin maja ja Jumalan temppele, maallinen asumus ja taivaallinen palatsi, savimaja ja kuninkaan linna, kuolevainen ruumis ja valon temppele, ylpeiden halveksima ja Herran morsian! Hän on musta ja kuitenkin kaunis, te Jerusalemin tyttäret! Vaikka pitkän maanpakolaisuuden vaivat ja tuskat vääristävät hänen ulkomuotonsa, taivaallinen kauneus on kuitenkin hänen korunsa.”¹⁹³

KIRKKO ON SALAISUUS, JOSSA IHMISET LIITTYVÄT JUMALAAAN

772. Kirkossa Kristus toteuttaa ja ilmoittaa sisimmän salaisuutensa, Jumalan suunnitelman päämäärän: ”Hän oli yhdistävä Kristuksessa yhdeksi kaiken, mitä on taivaassa ja maan päällä” (Ef. 1:10). Pyhä Paavali kutsuu Kristuksen ja kirkon morsiuussuhdetta ”suureksi salaisuudeksi” (Ef. 5:32). Koska kirkko on yhdistynyt Kristukseen niin kuin ylkäänsä,¹⁹⁴ siitä itsestään tulee salaisuus.¹⁹⁵ Tätä salaisuutta katsellessaan pyhä Paavali kirjoittaa: ”Kristus teissä, kirkkauden toivo” (Kol. 1:27). 518, 796

773. Ihmisten yhteys Jumalan kanssa ”rakkaudessa, joka ei koskaan katoa” (1 Kor. 13:8), on se päämäärä, joka määrää kaiken, mikä kirkossa on tähän katoavaan maailmaan sidottua sakramentaalista välinettä.¹⁹⁶ Kirkon rakenne ”on kokonaan suunnattu Kristuksen ruumiin jäsenten pyhyyteen. Pyhyyttä taas mitataan sillä ’suurella salaisuudella’, jossa morsian vastaa rakkautensa lahjalla sulhasen rakkauden lahjaan”.¹⁹⁷ Morsiamena, jossa ei ole ”tahraa eikä rypyyä”¹⁹⁸ Maria kulkee edellämme siinä pyhyudessa, joka on kirkon salaisuus. ”Tässä mielessä kirkon Marialle rakentuva ulottuvuus on tärkeämpi kuin Pietarille rakentuva ulottuvuus.”¹⁹⁹ 671, 972

KIRKKO ON UNIVERSAALINEN PELASTUKSEN SAKRAMENTTI

774. Kreikankielen sana ”mysterion” (salaisuus) on käännetty latinaksi kahdella tavalla: ”mysterium” ja ”sacramentum”. Myöhemmässä tulkinnassa termi ”sacramentum” painottaa enemmän termillä ”mysterium” ilmaistun kätkeytyn pelastustodellisuuden näkyvyyttä, näkyvää merkkiä. Tässä mielessä pelastuksen salaisuus (mysterium) on Kristus itse: ”Ei ole muuta Jumalan salaisuutta kuin Kristus.”²⁰⁰ Hänen pyhän ja pyhittävän ihmisluontonsa pelastustyö on pelastuksen sakramentti, joka ilmaisee itsensä ja toimii kirkon sakramenteissa (joita idän kirkot kutsuvat myös ”pyhiksi mysteereiksi”). Seitsemän sakramenttia ovat ne merkit ja välineet, joilla Pyhä Henki levittää Kristuksen, Pään, armoa kirkossa, joka on hänen ruumiinsa. Kirkko sisältää näkymättömän armon, jonka merkki se itse on, ja jakaa sitä ihmisille. Tässä analogisessa mielessä kirkkoa kutsutaan ”sakramentiksi”. 1075, 515, 2014, 1116

¹⁹³ pyhä Bernard Clairvauxlainen, *In Canticum sermo*, 27, 7, 14: *Opera*.

¹⁹⁴ vrt. Ef. 5:25–27.

¹⁹⁵ vrt. Ef. 3:9–11.

¹⁹⁶ Vatikaanin II kir.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 48.

¹⁹⁷ Johannes Paavali II, apostolinen kirje *Mulieris dignitatem*, 27.

¹⁹⁸ vrt. Ef. 5:27.

¹⁹⁹ Johannes Paavali II, apostolinen kirje *Mulieris dignitatem*, 27.

²⁰⁰ pyhä Augustinus, *Epistula* 187, 11, 34: PL 33, 845.

775. ”Kirkko on Kristuksessa ikään kuin sakramentti, eli mitä läheisimmän Jumala-yhteyden ja koko ihmiskunnan ykseyden merkki ja välikappale.”²⁰¹ Kirkon ensimmäinen päämäärä on olla *ihmisten mitä läheisimmän Jumalalyhteyden* ”sakramentti”. Koska ihmisten keskinäinen yhteys perustuu yhteyteen Jumalan kanssa, kirkko on myös *ihmiskunnan ykseyden* sakramentti. Ykseys on jo alkanut kirkossa, sillä se kokoaa ihmisiä ”kaikista maista, kaikista kansoista ja heimoista ja kielistä” (Ilm. 7:9). Samalla kirkko on tämän vielä täyttymättömän ykseyden täyden toteutumisen ”merkki ja väline”.
360

776. Sakramenttina kirkko on Kristuksen työväline. Kirkko on Kristuksen käsissä ”kaikkien ihmisten lunastuksen välikappale”,²⁰² ”kaikenkäsittävä pelastuksen sakramentti”,²⁰³ jonka välityksellä Kristus ”samalla kertaa ilmoittaa ja toteuttaa Jumalan ihmisiä kohtaan tunteman rakkauden”.²⁰⁴ Se on ”Jumalan ihmiskuntaa kohtaan tunteman rakkauden näkyvä projekti”.²⁰⁵ Tämä rakkaus tahtoo, ”että koko ihmiskunta muodostaisi yhden ainoan Jumalan kansan, että se kasvaisi yhdeksi Kristuksen ruumiiksi ja rakentuisi yhdeksi Pyhän Hengen temppeliksi”.²⁰⁶ 1088

LYHYESTI

777. Sana, jota Raamattu käyttää kirkosta (ekklesia), merkitsee ”yhteenkutsumista”. Se tarkoittaa niiden kokoontumista, jotka Jumalan sana kutsuu kokoon, jotta heistä muodostuisi Jumalan kansa, ja he Kristuksen ruumiin ravitsemina tulisivat itse Kristuksen ruumiiksi.

778. Kirkko on Jumalan suunnitelmassa yhtäikaa tie ja päämäärä. Kirkko on ennalta kuvattu luomisessa, valmisteltu vanhassa liitossa, Kristuksen sanat ja teot ovat perustaneet sen, hänen lunastava ristinsä ja hänen ylösnousemuksensa ovat sen toteuttaneet ja Pyhän Hengen vuodattamisessa se on ilmoitettu pelastuksen salaisuutena. Täydellisesti se toteutuu maan päältä vapaaksi ostettujen yhteytenä taivaan kirkkaudessa.²⁰⁷

779. Kirkko on yhtäikaa näkyvä ja hengellinen, hierarkkinen yhteisö ja Kristuksen mystinen ruumis. Se muodostaa ykseyden, joka koostuu inhimillisistä ja jumalallisista aineksista. Tämä on kirkon salaisuus, jonka usko yksin pystyy vastaanottamaan.

²⁰¹ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 1.

²⁰² sama, 9.

²⁰³ sama, 48.

²⁰⁴ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes*, 45.

²⁰⁵ Paavali VI, *puhe kardinaaleille* 22.6.1973.

²⁰⁶ Vatikaanin II kirkkokok., lähetysdekreetti *Ad gentes*, 7; vrt. kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 17.

²⁰⁷ vrt. Ilm. 14:4

780. Maailmassa kirkko on pelastuksen sakramentti, Jumalan ja ihmisten välisen yhteyden merkki ja välikappale.

2. osa

KIRKKO – JUMALAN KANSA, KRISTUKSEN RUUMIS, PYHÄN HENGEN TEMPELI

I Kirkko on Jumalan kansa

781. ”Kaikkina aikoina ja jokaisessa kansassa se, joka pelkää Jumalaa ja tekee vanhurskautta, on hänelle otollinen. Jumala ei kuitenkaan halunnut pyhittää ja pelastaa ihmisiä yksitellen, ilman minkäänlaista keskinäistä yhteyttä, vaan hän halusi tehdä heistä kansan, joka tuntisi hänet totuudessa ja palvelisi häntä pyhyudessa. Sen tähden hän valitsi Israelin kansan omaksi kansakseen, jonka kanssa hän solmi liiton ja jota hän asteittain opetti ... Tämä kaikki tapahtui kuitenkin valmisteluna ja vertauskuvana sille uudelle ja täydelliselle liitolle, joka solmittaisiin Kristuksessa ... Tämän uuden liiton Kristus asetti omassa veressään. Hän kutsui juutalaisten ja pakanoiden keskuudesta kansan, joka kasvaisi yhteen, ei lihan vaan Hengen sitein.”²⁰⁸

JUMALAN KANSAN ERITYISPIIRTEET

782. Jumalan kansalla on erityispiirteitä, jotka erottavat sen selkeästi kaikista historian mittaan esiintyneistä uskonnoista ja kansoista, kaikista poliittisista ja kulttuurisista ryhmistä: 871

- Se on *Jumalan* kansa. Jumala ei ole minkään kansan omaisuutta. Mutta hän on valmistanut itselleen kansan niistä, jotka eivät aikaisemmin olleet kansa: ”Te olette valittu suku, kuninkaallinen papisto, pyhä heimo” (1 Piet. 2:9). 2787
- Tämän kansan *jäseneksi* ei tulla ruumiillisessa syntymässä, vaan ”syntymällä ylhäältä”, ”vedestä ja Hengestä” (Joh. 3:3–5), eli uskon kautta Kristukseen ja kasteessa. 1267
- Tämän kansan *Pää* on Jeesus, joka on Kristus (Voideltu, Messias). Koska yksi ja sama voitelu, Pyhä Henki, vuotaa päästä ruumiiseen, tämä kansa on ”messiaaninen kansa”. 695
- ”*Arvoasemanaan* tällä kansalla on Jumalan lasten arvo ja vapaus, ja Pyhä Henki asuu heidän sydämissään kuin temppelissä.”²⁰⁹ 1741
- ”*Sen lakina* on uusi käsky rakastaa, niin kuin Kristus itse on meitä rakastanut”.²¹⁰ Se on Pyhän Hengen ”uusi” laki.²¹¹ 1972

²⁰⁸ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 9.

²⁰⁹ sama, 9.

²¹⁰ sama, 9.

²¹¹ vrt. Room. 8:2; Gal. 5:25.

- Sen *tehtävä* on olla maan suola ja maailman valo.²¹² ”Se on mitä lujin yhteyden, toivon ja pelastuksen itu koko ihmisluvulle.”²¹³ 849
- ”Sen *päämääränä* on Jumalan valtakunta, jonka Jumala itse on perustanut maan päälle ja jonka tulee laajentua yhä enemmän, kunnes Jumala itse vie sen päätökseen aikojen lopussa.”²¹⁴ 769

PAPILLINEN, PROFEETALLINEN JA KUNINKAALLINEN KANSA

783. Isä voiteli Jeesuksen Kristuksen Pyhällä Hengellä ja asetti hänet ”papiiksi, profeetaksi ja kuninkaaksi”. Koko Jumalan kansa on osallinen näihin Kristuksen kolmeen virkaan ja vastuussa lähetystehtävästä ja palvelutehtävästä, jotka niistä johtuvat.²¹⁵ 436, 873

784. Se, joka uskon ja kasteen kautta liittyy tähän kansaan, tulee osalliseksi tämän kansan ainutlaatuisesta *papillisesta* kutsumuksesta. ”Kristus, Herra, ihmisten joukosta otettu ylimmäinen pappi, teki uuden kansan ’kuninkaskunnaksi ja papeiksi Jumalalleen ja Isälleen’. Uudestisyntymisellä ja Pyhän Hengen voitelulla kastetut *vihitään* hengelliseksi huoneeksi ja pyhäksi papistoksi.”²¹⁶ 1268, 1546

785. ”Jumalan pyhä kansa osallistuu myös Kristuksen *profeetalliseen* tehtävään.” Tämä osallisuus näkyy ennen kaikkea siinä ylliluonnollisessa uskontajussa, joka on tunnusomainen koko kansalle, maallikoille ja hierarkialle, kun tämä kansa ”järkkymättä pitää kiinni pyhille kerran annetusta uskosta”,²¹⁷ ymmärtää sen yhä syvemmin ja tulee maailman keskellä Kristuksen todistajaksi. 92

786. Jumalan kansa on osallinen myös Kristuksen *kuninkaallisesta* virasta. Kristus harjoittaa kuninkuuttaan vetämällä kuolemallaan ja ylösnousemisellaan kaikkia ihmisiä luokseen.²¹⁸ Kristus, maailmankaikkeuden kuningas ja Herra, on tehnyt itsensä kaikkien palvelijaksi, sillä hän ei ”tullut palvelevaksi, vaan palvelemaan ja antamaan henkensä lunnaiksi kaikkien puolesta” (Matt. 20:28). Kristityille ”kuninkuus” merkitsee Kristuksen palvelemista²¹⁹ ennen kaikkea ”köyhissä ja kärsivissä, joissa kirkko näkee köyhän ja kärsivän perustajansa kuvan”.²²⁰ Jumalan kansa toteuttaa ”kuninkaallista arvoaan” elämällä kutsumuksensa mukaan, palvelemalla Kristuksen kanssa. 2449, 2443

²¹² vrt. Matt. 5:13–16.

²¹³ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 9.

²¹⁴ sama, 9.

²¹⁵ vrt. Johannes Paavali II, ensyklika *Redemptor hominis*, 18–21.

²¹⁶ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 10.

²¹⁷ sama, 12.

²¹⁸ vrt. Joh. 12:32

²¹⁹ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 36.

²²⁰ sama, 8.

”Kaikista, jotka ovat uudestisyntyneet Kristuksessa, ristin merkki tekee kuninkaita ja Pyhän Hengen voitelu vihkii heidät papeiksi. Sen tähden kaikkien kristittyjen, jotka elävät hengellistä elämää ja seuraavat elämässään järjen ääntä, tulee tietää, että he ovat kuninkaallista sukua ja osalliset pappeudesta, palveluvirkamme erityisiä tehtäviä lukuunottamatta. Mikäpä olisikaan yhtä kuninkaallista kuin se, että ihminen hallitsee oman ruumiinsa Jumalalle alamaisena, ja mikä papillisempaa kuin omantunnon vihkiminen Herralle ja hurskauden tahrattoman uhrin tuominen hänelle sydämen alttarilla?”²²¹

II Kirkko on Kristuksen ruumis

KIRKKO ON YHTEYTTÄ JEESUKSEN KANSSA

787. Jeesus on antanut opetuslapsilleen alusta alkaen osallisuuden elämäänsä.²²² Hän paljastaa heille Jumalan valtakunnan salaisuuden²²³ ja antaa heille osallisuuden lähetystehtävänsä, iloinsa²²⁴ ja kärsimyksensä.²²⁵ Hän puhuu vielä läheisemmästäkin yhteenliittymisestä hänen ja hänen seuraajiensa välillä: ”Pysykää minussa, niin minä pysyn teissä ... Minä olen viinipuu, te olette oksat” (Joh. 15:4–5). Ja hän ilmoittaa, että hänen ruumiinsa ja meidän ruumiimme välillä vallitsee salainen, todellinen yhteys: ”Joka syö minun lihani ja juo minun vereni, pysyy minussa, ja minä pysyn hänessä” (Joh. 6:56). 755

788. Jeesus ei jättänyt opetuslapsiaan orvoiksi sen jälkeen, kun hänen näkyvä läsnäolonsa oli otettu heiltä pois.²²⁶ Hän lupasi pysyä heidän kanssaan aikojen loppuun asti,²²⁷ ja lähetti heille Henkensä.²²⁸ Tietyissä mielessä yhteys Jeesukseen vain syveni: ”Antaessaan oman Henkensä veljilleen, jotka hän oli koonnut kaikista kansoista, hän teki heistä salatulla tavalla kuin oman ruumiinsa.”²²⁹ 690

789. Kirkon vertaaminen ruumiiseen valaisee kirkon ja Kristuksen välistä sisäistä yhteyttä. Kirkko ei ole ainoastaan kokoontunut *hänen ympärilleen*, vaan se tulee yhdeksi *hänessä*, hänen ruumiissaan. Kirkosta Kristuksen ruumiina on syytä korostaa kolmea näkökulmaa: kaikki jäsenet ovat keskenään yhtä ollessaan Kristukseen liittyneitä; Kristus on ruumiin Pää; kirkko on Kristuksen morsian. 521

²²¹ pyhä Leo Suuri, *Sermo* 4, 1: PL 54, 149.

²²² vrt. Mark. 1:16–20; 3:13–19.

²²³ vrt. Matt. 13:10–17.

²²⁴ vrt. Luuk. 10:17–20.

²²⁵ vrt. Luuk. 22:28–30.

²²⁶ vrt. Joh. 14:18.

²²⁷ vrt. Matt. 28:20.

²²⁸ vrt. Joh. 20:22; Apt. 2:33.

²²⁹ Vatikaanin II kirkkokonstituoio *Lumen gentium*, 7.

YKSI RUUMIS

790. Uskovat, jotka vastaavat Jumalan sanaan ja joista tulee Kristuksen ruumiin jäseniä, tulevat kiinteästi Kristukseen yhdistetyiksi: ”Tässä ruumiissa Kristuksen elämä virtaa uskoviin, jotka sakramenteilla yhdistyvät kärsivään ja kirkastettuun Kristukseen salatulla ja kuitenkin todellisella tavalla.”²³⁰ Tämä koskee ennen kaikkea kastetta, jossa meidät liitetään Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen,²³¹ ja eukaristiaa, jossa ”me pääsemme todella osallisiksi Herran ruumiista ja meidät kohotetaan yhteyteen hänen kanssaan ja toistemme kanssa”.²³² 947, 1227, 1329

791. Ruumiin ykseys ei poista jäsenten erilaisuutta. ”Kristuksen ruumiin rakentamisessa pätee jäsenten ja palvelutehtävien erilaisuus. Yksi on Henki, joka jakaa moninaisia lahjojaan rikkautensa ja tehtävien tarpeen mukaisesti kirkon hyödyksi.”²³³ Mystisen ruumiin ykseys saa aikaan ja edistää uskovien rakkautta toisiinsa: ”Tästä johtuu, että jos yksi jäsen kärsii, niin kaikki jäsenet kärsivät sen kanssa, tai jos jollekulle jäsenelle annetaan kunnia, niin kaikki jäsenet iloitsevat sen kanssa.”²³⁴ Mystisen ruumiin ykseys voittaa kaikki inhimilliset jakaantumiset: ”Kaikki te, jotka olette Kristukseen kastettuja, olette pukeneet Kristuksen yllenne. Yhdentekevää, oletko juutalainen vai kreikkalainen, orja vai vapaa, mies vai nainen, sillä Kristuksessa Jeesuksessa te kaikki olette yksi” (Gal. 3:27–28). 814, 1937

KRISTUS ON RUUMIIN PÄÄ

792. Kristus ”on ruumiin pää, ja ruumis on seurakunta” (Kol. 1:18). Hän on luomakunnan ja lunastuksen alku. Isän kirkkauteen korotettuna hän on kaikessa ensimmäinen (vrt. Kol. 1:18), varsinkin kirkossa, jonka kautta hän ulottaa valtakuntansa kaikkialle. 669, 1119

793. *Hän liittää meidät pääsiäiseensä.* Kaikkien jäsenten täytyy pyrkiä tulemaan hänen kaltaisekseen, kunnes Kristus saa muodon heissä (Gal. 4:19). ”Sen vuoksi meidät otetaan mukaan hänen elämänsä salaisuuksiin ... me liitymme hänen kärsimyksiinsä niin kuin ruumis liittyy päähän. Me kärsimme yhdessä hänen kanssaan, että me yhdessä myös kirkastuisimme.”²³⁵ 661, 519

²³⁰ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 7.

²³¹ vrt. Room. 6:4–5; 1 Kor. 12:13.

²³² Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 7.

²³³ sama, 7.

²³⁴ sama, 7.

²³⁵ sama, 7.

794. Hän pitää huolen kasvustamme.²³⁶ Jotta me kasvaisimme Kristuksen, Päämme, kaltaisuuteen,²³⁷ hän varustaa ruumiinsa, kirkon, lahjoilla ja palvelutehtävillä, joilla autamme toisiamme eteenpäin pelastuksen tiellä. 872

795. Kristus ja kirkko muodostavat siis ”koko Kristuksen” (Christus totus). Kirkko on yksi Kristuksen kanssa. Pyhillä on hyvin elävä tietoisuus tästä ykseydestä: 695

”Riemuitkaamme ja kiittäkäämme siitä, ettei meistä ole tullut pelkästään kristittyjä, vaan Kristus itse. Onnitelkaamme toisiamme ja olkaamme kiitollisia siitä, että meistä ei ole tullut ainoastaan kristittyjä vaan Kristus. Ymmärrättekö, veljet, käsitättekö sen armon, minkä Jumala lahjoitti meille antaessaan meille Kristuksen pääksi? Hämmästykää, iloitkaa, meistä on tullut Kristus. Sillä jos kerran hän on pää ja me olemme jäsenet, silloin hän ja me olemme koko ihminen ... Kristuksen täyteys: se tarkoittaa päätä ja jäseniä. Mitä tämä merkitsee: Pää ja jäsenet? Kristusta ja kirkkoa.”²³⁸

”Vapahtajamme näyttäytyy yhtenä ja samana persoonana kirkon kanssa, jonka hän on omaksunut itseensä.”²³⁹

”Pää ja jäsenet ovat ikään kuin yksi mystinen persoona”²⁴⁰. 1474

Pyhän Jeanne d’Arcin sanat tuomareilleen ilmaisevat tiiviisti sekä pyhien opettajien uskon että uskovien terveen uskontajun: ”Jeesuksesta ja kirkosta ajattelen, että ne ovat yksi ja ettei siitä pidä tehdä ongelmaa.”²⁴¹

KIRKKO ON KRISTUKSEN MORSIAN

796. Kristuksen ja kirkon, pään ja ruumiin jäsenten välinen ykseys sisältää yhden persoonallisen suhteen puitteissa myös näiden kahden erillisyyden. Tätä näkökulmaa ilmaistaan usein kuvalla sulhasesta ja morsiamesta. Profeetat viittasivat siihen, että Kristus on kirkon sulhanen, ja Johannes Kastaja toi sen julki selkeästi.²⁴² Herra itse on kutsunut itseään ”sulhaseksi” (Mark. 2:19).²⁴³ Apostoli asettaa kirkon ja jokaisen uskovan, joka on Kristuksen ruumiin jäsen, esiin morsiamena, joka on ”kihlattu” Kristukselle, Herralle, jotta se olisi yksi Henki hänen kanssaan.²⁴⁴ Kirkko on tahrattoman Karitsan tahraton morsian,²⁴⁵ jota ”Kristus rakasti ja jonka puolesta hän antoi henkensä pyhittääkseen sen.” (Ef. 5:26). Hän on liittänyt sen itseensä ikuisella liitolla eikä lakkaa vaalimasta sitä kuin omaa ruumistaan.²⁴⁶ 757, 219, 772, 1602, 1616

²³⁶ vrt. Kol. 2:19.

²³⁷ vrt. Ef. 4:11–16.

²³⁸ pyhä Augustinus, *In Iohannis evangelium tractatus*, 21, 8: PL 35, 1568.

²³⁹ pyhä Gregorius Suuri, *Moralia in Iob*, Praefatio 6, 14: PL 75, 525.

²⁴⁰ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae*, III, 48, 2 ad 1.

²⁴¹ pyhä Jeanne d’Arc, *Dictum*: Procès de condamnation.

²⁴² vrt. Joh. 3:29.

²⁴³ vrt. Matt. 22:1–14; 25:1–13.

²⁴⁴ vrt. 1 Kor. 6:15–17; 2 Kor. 11:2.

²⁴⁵ vrt. Ilm. 22:17; Ef. 1:4; 5:27.

²⁴⁶ vrt. Ef. 5:29.

”Koko Kristus, pää ja ruumis, monista koostuva yksi ... Puhukoon pää tai ruumiin jäsenet, puhumassa on aina Kristus: hän puhuu sekä pään ominaisuudessa (ex persona capitis) että ruumiin ominaisuudessa (ex persona corporis). Niin kuin on kirjoitettu: ’Nämä kaksi tulevat yhdeksi lihaksi.’ Tämä on suuri salaisuus; minä tarkoitan Kristusta ja kirkkoa (Ef. 5:31–32). Ja Herra itse sanoo evankeliumissa: ’He eivät siis enää ole kaksi, he ovat yksi liha’ (Matt. 19:6). Kyseessä on, niin kuin tiedätte, kaksi persoonaa, mutta kuitenkin jälleen vain yksi aviollisen yhteenliittymisen tähden ... *Päänä hän kutsuu itseään sulhaseksi ja ruumiina morsiameksi.*”²⁴⁷

III Kirkko on Pyhän Hengen temppeli

797. ”Mitä henkemme – tarkoitan sillä sielua – on jäsenille, sitä Pyhä Henki on Kristuksen jäsenille, Kristuksen ruumiille – tarkoitan sillä kirkkoa.”²⁴⁸
 ”Kristuksen Hengen, näkymättömän alkuperän, työksi on luettava se, että kaikki ruumiin jäsenet liittyvät sekä toisiinsa että jaloön Päähänsä. Henki näet on kokonaan Päässä, kokonaan ruumiissa, kokonaan jokaisessa jäsenessä.”²⁴⁹ Pyhä Henki tekee kirkosta ”elävän Jumalan temppelin” (2 Kor. 6:16):²⁵⁰ 813, 586

”Tämä Jumalan lahja on uskottu kirkolle ... Siihen on asetettu yhteys Kristukseen, eli Pyhä Henki, katoamattomuuden pantti, uskomme vahvistus, portaat, jotka vievät meidät Jumalan luo ... Missä kirkko on, siellä on myös Jumalan Henki; ja missä Jumalan Henki on, siellä on kirkko ja kaikkalainen armo.”²⁵¹

798. Pyhä Henki on ”ruumiin kaikissa osissa elämää antavan ja todella pelastavan tapahtumisen alkulähde”.²⁵² Hän toimii monilla tavoin rakentaessaan koko ruumista rakkaudessa:²⁵³ Jumalan sanalla, ”jossa on voima rakentaa” (Apt. 20:32); kasteella, jolla hän muodostaa Kristuksen ruumiin;²⁵⁴ niillä sakramenteilla, jotka antavat Kristuksen jäsenille kasvun ja parantumisen; ”apostoleille annetulla armolla”, joka on etusijalla Hengen lahjojen joukossa;²⁵⁵ hyveillä, jotka saavat aikaan hyviä tekoja; moninaisilla erityislahjoilla (joita nimitetään karismoiksi), ”joiden avulla hän tekee uskovat soveliaiksi ja valmiiksi ottamaan vastaan erilaisia tehtäviä ja velvollisuuksia, jotka edistävät kirkon uudistamista ja laajentamista”.²⁵⁶ 737, 1091–1109, 791

²⁴⁷ pyhä Augustinus, *Enarratio in Psalmum*, 74, 4: PL 37, 948–949.

²⁴⁸ pyhä Augustinus, *Sermo* 268, 2: PL 38, 1232.

²⁴⁹ Pius XII, ensyklika *Mystici corporis*: DS 3808.

²⁵⁰ vrt. 1 Kor. 3:16–17; Ef. 2:21.

²⁵¹ pyhä Ireneus, *Adversus haereses*, 3, 24, 1: PG 7, 966.

²⁵² Pius XII, ensyklika *Mystici corporis*: DS 3808.

²⁵³ vrt. Ef. 4:16.

²⁵⁴ vrt. 1 Kor. 12:13.

²⁵⁵ vrt. Vatikaanin II kirkkok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 7.

²⁵⁶ sama, 12; vrt. dekreetti maallikoiden apostolaatista, *Apostolicam actuositatem*, 3.

KARISMAT

799. Karimat ovat Pyhän Hengen armolahjoja, – olivatpa ne sitten epäta-
vallisista tai yksinkertaisia ja huomaamattomia – jotka välittömästi tai välilli-
sesti palvelevat kirkkoa: ne on tarkoitettu edistämään kirkon rakentumista ja
ihmisten hyvää sekä vastaamaan maailman tarpeisiin. 951, 2003

800. Kaikkien kirkon jäsenten – sekä niiden jotka saavat armolahjoja että
kaikkien muidenkin – tulee ottaa ne kiitollisina vastaan; ovathan armolahjat
ihmeellistä armon rikkautta, joka koituu Kristuksen koko ruumiin apostoli-
sen elämän voimaksi ja pyhyudeksi. Tällöin täytyy olla kyse todella Pyhän
Hengen lahjoista, ja niitä on käytettävä niin, että ne noudattavat täysin Py-
hän Hengen aitoja herätteitä. Lyhyesti sanottuna, niitä on käytettävä rakkau-
dessa, joka on karisimojen varsinainen mitta.²⁵⁷

801. Tässä mielessä on aina välttämätöntä koetella karismoja. Yksikään ar-
molahja ei vapauta velvollisuudesta toimia kuuliaisena ja yhteisymmärryk-
sessä kirkon paimenten kanssa, ”jotka johtavat kirkkoa ja joiden ennen kaik-
kea ei tule sammuttaa Henkeä, vaan koetella kaikkea ja pitää se, mikä hyvää
on”,²⁵⁸ jotta kaikki erilaiset karimat sekä siinä, missä ne ovat erilaisia toi-
siinsa nähden, että siinä, missä ne täydentävät toisiaan, vaikuttaisivat kaik-
kien ”yhteiseksi hyväksi” (1 Kor. 12:7).²⁵⁹ 894, 1905

LYHYESTI

802. Kristus Jeesus ”antoi itsensä alttiiksi meidän puolestamme lunastaak-
seen meidät vapaiksi kaikesta vääryydestä ja puhdistaa itselleen
oman kansan” (Tit. 2:14.).

803. ”Mutta te olette valittu suku, kuninkaallinen papisto, pyhä heimo, Ju-
malan oma kansa” (1 Piet. 2:9).

804. Jumalan kansan jäseneksi tullaan uskon ja kasteen kautta. ”Jumalan
kansaan ovat kaikki ihmiset kutsutut”,²⁶⁰ jotta Kristuksessa ”kaikki ih-
miset muodostaisivat yhden perheen ja yhden Jumalan kansan”.²⁶¹

805. Kirkko on Kristuksen ruumis. Kuollut ja ylösnoussut Kristus tekee us-
kovien yhteisön ruumiikseen Hengellään ja Hengen toiminnalla sak-
ramenteissa, ennen kaikkea eukaristiassa.

²⁵⁷ vrt. 1 Kor. 13.

²⁵⁸ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 12.

²⁵⁹ vrt. sama, 30; Johannes Paavali II, *Christifideles laici*, 24.

²⁶⁰ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 13.

²⁶¹ Vatikaanin II kirk.kok., lähetysdekreetti *Ad gentes*, 1.

806. Tässä yhdessä ruumiissa jäsenet ja niiden tehtävät ovat erilaisia. Kaikki jäsenet liittyvät toisiinsa, varsinkin niihin, jotka kärsivät ja ovat köyhiä tai vainottuja.
807. Kirkko on ruumis, jonka pää on Kristus. Kirkko elää hänestä, hänessä ja häntä varten; Kristus elää kirkon kanssa ja kirkossa.
808. Kirkko on Kristuksen morsian. Hän rakasti sitä ja antoi itsensä sen puolesta. Hän on puhdistanut sen verellään. Hän on tehnyt sen kaikkien Jumalan lasten hedelmälliseksi äidiksi.
809. Kirkko on Pyhän Hengen temppeli. Henki on ikään kuin mystisen ruumiin sielu, sen elämän, sen moninaisuudessa toteutuvan ykseyden ja sen runsaiden lahjojen ja karismojen alkuperä.
810. ”Näin universaalinen kirkko osoittautuu ’kansaksi, joka saa yhteytensä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen ykseydestä’.”²⁶²

3. osa

YKSI, PYHÄ, KATOLINEN JA APOSTOLINEN KIRKKO

811. ”Tämä on se ainoa Kristuksen kirkko, jonka me uskontunnustuksessa tunnustamme yhdeksi, pyhäksi, katoliseksi ja apostoliseksi.”²⁶³ Nämä neljä toisistaan erottamatonta ominaisuutta²⁶⁴ ilmaisevat kirkon ja sen tehtävän luonteenomaiset piirteet. Kirkolla ei ole niitä itsestään käsin. Kristus tekee Pyhällä Hengellä kirkostaan yhden, pyhän, katolisen ja apostolisen. Hän kutsuu sen toteuttamaan näitä kaikkia ominaisuuksiaan. 750, 832, 865

812. Usko yksin kykenee tunnistamaan, että kirkolla on nämä ominaisuudet taivaallisesta alkuperästään käsin. Niiden vaikutukset historiassa ovat kuitenkin merkkejä, jotka puhuttelevat selkeästi ihmisen järkeäkin. Vatikaanin I kirkolliskokous sanoo, että kirkko muodostaa ”ihmeellisen leviämensä, ainutlaatuisen pyhyytensä ja kaikissa hyvissä töissä osoittamansa jatkuvan hedelmällisyytensä, katolisen ykseytensä ja voittamattoman lujutensa kautta pysyvän ja voimakkaan perusteen ilmoituksen uskottavuudelle ja samalla vastaansanomattoman todistuksen kirkon jumalallisesta lähetystehtävästä”.²⁶⁵ 156, 770

²⁶² Vatikaanin II kirkkokokous, kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 4; vrt. pyhä Cyprianus, *De dominica Oratione*, 23: PL 4, 553.

²⁶³ Vatikaanin II kirkkokokous, kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 8.

²⁶⁴ vrt. Sanctum Officium, *Kirje Englannin piispoille*, 14.9.1864.

²⁶⁵ Vatikaanin I kirkkokokous, instituutio *Dei Filius*, c.3: DS 3013.

I Kirkko on yksi

”KIRKON YKSEYDEN IHMEELLINEN SALAISUUS”²⁶⁶

813. *Kirkko on yksi alkuperänsä kautta.* ”Tämän salaisuuden korkein malli ja lähde on yhden Jumalan kolmen persoonan muodostama Kolminaisuus eli Isän ja Pojan yhteys Pyhässä Hengessä.”²⁶⁷ Kirkko on yksi *perustajansa kautta.* Hän, ”ihmiseksi tullut Jumalan Poika, on ristinsä kautta sovittanut kaikki ihmiset Jumalan kanssa sekä palauttanut heidän ykseytensä yhdessä kansassa ja yhdessä ruumiissa”.²⁶⁸ Kirkko on yksi ”*sielunsa*” kautta. ”Pyhä Henki, joka asuu uskovissa ja täyttää ja hallitsee koko kirkon, luo tämän ihmeellisen uskovien yhteyden ja yhdistää heidät kaikki niin läheisesti Kristuksessa, että hän on kirkon ykseyden alkulähde.”²⁶⁹ Ykseys kuuluu siis kirkon olemukseen: 172, 766, 797

”Mikä ihmeellinen salaisuus! Yksi on kaiken luodun Isä, yksi myös kaiken luodun Sana, ja yksi Pyhä Henki on aina sama kaikkialla, ja on olemassa vain yksi ainoa neitseellinen äiti. Rakastaen kutsun sitä kirkoksi.”²⁷⁰

814. Kuitenkin kirkossa näkyy alusta asti runsaasti *erilaisuutta*. Se johtuu toisaalta Jumalan lahjojen erilaisuudesta, toisaalta niitä vastaanottavien ihmisten suuresta moninaisuudesta. Jumalan kansan ykseyteen tulee erilaisia kansoja ja kulttuureja. Kirkon jäsenillä on monenlaisia lahjoja, tehtäviä, elämänoloja ja elämäntapoja: ”Kirkollisen yhteyden piiriin kuuluvat laillisin oikeuksin myös eri osakirkot, joilla on omat perinteensä.”²⁷¹ Tämä erilaisuuksien suuri rikkaus ei ole ristiriidassa kirkon ykseyden kanssa; sen sijaan synti seurauksineen rasittaa ja uhkaa alituisesti tätä ykseyden lahjaa. Sen tähden pyhän Paavalin täytyy kehottaa: ”Pyrkikää rauhan sitein säilyttämään Hengen luoma ykseys” (Ef. 4:3). 791, 873, 1202, 832

815. Mitä nämä ykseyden siteet ovat? Ennen kaikkea rakkaus, ”sillä se tekee kaiken täydelliseksi” (Kol. 3:14). Mutta myös seuraavat näkyvät yhteyden siteet varmistavat vaeltavan kirkon ykseyden: 1827, 830, 837

- yhden ja saman, apostolien välittämän uskon tunnustaminen; 173
- yhteisen jumalanpalveluksen, ennen kaikkea sakramenttien vietto;
- apostolinen suksessio, joka vihkimyksen sakramentin kautta pitää yllä Jumalan perheen veljellistä sopua.²⁷²

²⁶⁶ Vatikaanin II kirk.kok., ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio*, 2.

²⁶⁷ sama, 2.

²⁶⁸ Vatikaanin II kirk.kok., pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes*, 78.

²⁶⁹ Vatikaanin II kirk.kok., ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio*, 2.

²⁷⁰ Clemens Aleksandrialainen, *Paedagogus* 1, 6, 42: PG 8, 300.

²⁷¹ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 13.

²⁷² vrt. Vatikaanin II kirk.kok., ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio*, 2; kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 14.

816. ”Tämän kirkon on Vapahtajamme ylösnousemuksensa jälkeen luovuttanut Pietarille, jotta hän kaitsisi sitä, ja uskonut sen levittämisen ja johtamisen hänen ja muiden apostolien tehtäväksi ... Tämä kirkko, joka on perustettu ja järjestetty tähän maailmaan yhteisöksi, on (subsistit in) katolisessa kirkossa, jota johtavat Pietarin seuraaja ja hänen kanssaan yhteydessä olevat piispat.”²⁷³

Vatikaanin II kirkolliskokouksen dekreetti ekumeniasta sanoo: ”Pelastuskeinojen koko runsaus voidaan näet saavuttaa vain Kristuksen katolisen kirkon kautta, joka on pelastuksen yleinen apuväline. Uskomme mukaan Herra on yksin Pietarin johdossa olevalle apostolien kollegiolle uskonut kaikki uuden liiton rikkaudet, rakentaakseen maan päälle yhden ainoan Kristuksen ruumiin, johon kaikkien jo jollakin tavalla Jumalan kansaan kuuluvien tulee täydesti jäsenyksi.”²⁷⁴ 830

YKSEYDEN VAMMOJA

817. ”Jo alkuajoista lähtien tämän Jumalan yhden ja ainoan kirkon piirissä on esiintynyt repeämiä, joita apostoli moittii ja tuomitsee jyrkin sanoin. Myöhempinä vuosisatoina on syntynyt laajempia erimielisyyksiä, ja huomattavan suuria ryhmiä on irtaantunut katolisen kirkon täydestä yhteydestä, jolloin syyllisiä jakautumiseen ovat useinkin olleet molempien riitapuolien edustajat.”²⁷⁵ Kristuksen ruumiin ykseyttä haavoittavat repeämät (niissä erotetaan heresia, apostasia ja skisma)²⁷⁶ liittyvät aina ihmisten synteihin: 2089

”Missä on syntejä, siellä on moneutta, siellä on repeämiä, lahkoja ja kiistoja. Missä taas on hyvettä, siellä on yksimielisyys, siellä on yhteys, jossa kaikilla uskovilla on yksi sydän ja yksi sielu.”²⁷⁷

818. ”Niitä nykyään eläviä ihmisiä, jotka ovat syntyneet tällaisista repeämistä alkunsa saaneihin yhteisöihin ja siellä oppineet uskomaan Kristukseen, ei kuitenkaan voida syyttää jakautumisen synnistä. Kirkko kohtelee heitä veljellisellä arvonannolla ja rakkaudella. ... Vanhurskautettuina uskon kautta, jonka he ovat saaneet kasteessa, heidät on liitetty Kristuksen ruumiin ja heillä on täysi oikeus kantaa kristityn kunnianimeä, ja syystä katolisen kirkon lapset tunnustavat heidät veljiksi Herrassa.”²⁷⁸ 1271

819. Sitä paitsi katolisen kirkon näkyvien rajojen ulkopuolella ”esiintyy monia pyhityksen ja totuuden aineksia”.²⁷⁹ ”kirjoitettu Jumalan sana, armon elämä, usko, toivo ja rakkaus sekä muita Pyhän Hengen sisäisiä lahjoja ja

²⁷³ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 8.

²⁷⁴ Vatikaanin II kirk.kok., ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio*, 3.

²⁷⁵ sama, 3.

²⁷⁶ vrt. CIC, kaanon 751.

²⁷⁷ Origenes, *In Ezechielem homilia*, 9, 1:PG 13, 732.

²⁷⁸ Vatikaanin II kirk.kok., ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio*, 3.

²⁷⁹ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 8.

näkyviä aineksia.”²⁸⁰ Kristuksen Henki käyttää näitä kirkkoja ja kirkollisia yhteisöjä pelastuksen välikappaleina. Ne saavat voimansa siitä armon ja totuuden täyteydestä, jonka Kristus on uskonut katoliselle kirkolle. Kaikki nämä hyvydet ovat peräisin Kristuksesta, johtavat hänen luokseen²⁸¹ ja itsessään kannustavat ”katolista ykseyttä kohti”.²⁸²

YKSEYTTÄ KOHTI

820. Tämän ykseyden ”Kristus on jo alussa lahjoittanut kirkolleen. Tämän ykseyden me uskomme säilyvän katolisessa kirkossa katoamattomana perintönä, ja toivomme sen jatkuvasti kasvavan aina aikojen täyttymykseen asti”.²⁸³ Kristus antaa ykseyden lahjan kirkolleen jatkuvasti, mutta kirkonkin täytyy alituisesti rukoilla ja tehdä työtä säilyttääkseen, lujittaakseen ja täyttääkseen sen ykseyden, jonka Kristus sillä tahtoo olevan. Sen tähden Jeesus itse kärsimisensä hetkellä rukoili ja jatkuvasti rukoilee Isää opetuslasten puolesta, ”että he kaikki olisivat yhtä, niin kuin sinä, Isä, olet minussa ja minä sinussa. Niin tulee heidänkin olla yhtä meidän kanssamme, jotta maailma uskoisi sinun lähettäneen minut” (Joh. 17:21). Kaipaus saavuttaa jälleen kaikkien kristittyjen ykseys on Kristuksen lahja ja Pyhän Hengen kutsu.²⁸⁴ 2748

821. Tämän kutsun oikeaan noudattamiseen tarvitaan:

- kirkon jatkuvaa *uudistumista* suurempaan uskollisuuteen kutsumustaan kohtaan. Tämä uudistuminen on ykseyttä kohti liikkeelle paneva voima;²⁸⁵
- *sydämen kääntymystä* pyrkimään evankeliumin mukaiseen puhtaaseen elämään,²⁸⁶ sillä kirkon jäsenten uskottomuus Kristuksen lahjaa kohtaan saa aikaan jakaantumiset; 827
- *yhteistä rukousta*, sillä ”sydämen kääntymystä ja pyhää elämänvaellusta sekä kristittyjen ykseyden puolesta kannettuja yksityisiä ja julkisia rukouksia on pidettävä ikään kuin koko ekumeenisen liikkeen sieluna, ja niitä voidaan syystä nimittää hengelliseksi ekumeniaksi”;²⁸⁷ 2791
- *toinen toistensa veljellistä tuntemista*;²⁸⁸
- uskovien ja ennen kaikkea pappien *ekumeenista kasvatusta*;²⁸⁹
- eri kirkkoihin ja kirkollisiin yhteisöihin kuuluvien teologien *keskusteluja* ja kristittyjen *tapaamisia*;²⁹⁰
- kristittyjen *yhteistyötä* ihmisten palvelemisen eri alueilla.²⁹¹

²⁸⁰ Vatikaanin II kirk.kok., ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio*, 3; vrt. kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 15.

²⁸¹ vrt. Vatikaanin II kirk.kok. ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio*, 3.

²⁸² Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 8.

²⁸³ Vatikaanin II kirk.kok., ekumeniadekreetti, *Unitatis redintegratio*, 4.

²⁸⁴ vrt. sama, 1.

²⁸⁵ sama, 6.

²⁸⁶ sama, 7.

²⁸⁷ sama, 8.

²⁸⁸ vrt. sama, 9.

²⁸⁹ vrt. sama, 10.

²⁹⁰ vrt. Vatikaanin II kirk.kok., ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio*, 4.

²⁹¹ vrt. sama, 12,

822. ”Huoli ykseyden aikaansaamisesta kuuluu koko kirkolle, sekä uskoville että paimenille.”²⁹² Mutta meidän on muistettava, että ”tämä pyhä tehtävä, nimittäin kaikkien kristittyjen välisen sovinnon saavuttaminen yhden ainoan Kristuksen kirkon yhteydessä, ylittää inhimilliset voimat ja kyvyt”. Siksi panemme koko toivomme ”Kristuksen rukoukseen kirkon puolesta, Isän rakkauteen meitä kohtaan ja Pyhän Hengen voimaan”.²⁹³

II Kirkko on pyhä

823. ”Kirkko on uskon silmin nähtynä horjumattomasti pyhä. Sillä Kristus, Jumalan Poika, jota Isän ja Hengen kanssa ylistetään sanoilla ’Sinä yksin olet pyhä’, rakasti kirkkoa kuten morsiantaan ja antoi itsensä alttiiksi sen edestä pyhittääkseen sen; hän yhdisti sen itseensä omana ruumiinaan ja rikastutti sen Pyhän Hengen lahjoilla Jumalan kunniaksi.”²⁹⁴ Näin kirkko on ”pyhä Jumalan kansa”,²⁹⁵ ja sen jäseniä kutsutaan ”pyhiksi”.²⁹⁶ 459, 796, 946

824. Kirkko Kristukseen yhdistyneenä on hänen pyhittämänsä; hänen kauttaan ja kanssaan myös siitä tulee *pyhittävä*. ”Kaikki kirkon toiminta tähtää ihmisten pyhittämiseen Kristuksessa ja Jumalan kirkastamiseen.”²⁹⁷ Kirkkoon on talletettuna ”pelastuskeinojen koko runsaus”.²⁹⁸ Siinä ”Jumalan armon avulla saavutamme pyhyiden”.²⁹⁹ 816

825. ”Jo tässä maailmassa kirkko on merkitty todellisella, joskin vielä epätäydellisellä pyhyydellä.”³⁰⁰ Sen jäsenten täytyy vielä jatkuvasti nähdä vaiava saavuttaakseen täydellisen pyhyiden. ”Kaikkia kristittyjä, joiden turvana on näin monia ja rikkaita pelastusvälineitä, Herra kutsuu olosuhteisiin ja säätyyn katsomatta, kutakin omalla tiellään, pyrkimään siihen pyhyiden täydellisyyteen, jossa Isä itse on täydellinen.”³⁰¹ 670, 2013

826. *Rakkaus* on sen pyhyiden sielu, johon kaikki on kutsuttu: se ”johtaa ja elähdyttää kaikkia pyhityksen välineitä ja vie ne päämääräänsä”.³⁰² 1827, 2658

”Ymmärsin, että jos kirkko on erilaisista jäsenistä koostuva ruumis, kaikkein jaloin elin ei voi siitä puuttua; ymmärsin, että kirkolla on sydän ja että tämä sydän hehku rakkaudesta. Ymmärsin, että rakkaus yksin saa kirkon jäsenet toimimaan ja

²⁹² vrt. Vatikaanin II kirk.kok., ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio*, 5.

²⁹³ sama, 24.

²⁹⁴ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 39.

²⁹⁵ sama, 12.

²⁹⁶ vrt. Apt. 9:13; 1 Kor. 6:1; 16:1.

²⁹⁷ Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta, *Sacrosanctum Concilium*, 10.

²⁹⁸ Vatikaanin II kirk.kok., ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio*, 3.

²⁹⁹ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 48.

³⁰⁰ sama, 48.

³⁰¹ sama, 11.

³⁰² sama, 42.

että, jos se joskus sammuisi, apostolit lakkaisivat julistamasta evankeliumia ja marttyyrit kieltäytyisivät vuodattamasta vertaan ... Ymmärsin, että rakkaus sisältää kaikki kutsumukset, että se on kaikki kaikessa, että se käsittää kaikki ajat ja paikat ... sanalla sanoen, että se on ikuinen.”³⁰³ 864

827. ”Kristus ... oli ’pyhä, viaton ja tahraton’ eikä synnistä mitään tiennyt, vaan tuli ainoastaan sovittamaan kansan synnit, kun taas kirkko sulkee syntisiä omaan helmaansa, on samalla kertaa pyhä ja aina puhdistusta tarvitseva ja kulkee jatkuvasti katumuksen ja uudistumisen tietä.”³⁰⁴ Kirkon jokaisen jäsenen, myös sen virassa olevien, täytyy tunnustaa olevansa syntisiä.³⁰⁵ Jokaisessa kasvaa evankeliumin hyvän kylvön ohessa aikojen loppuun asti synnin rikkaruoho.³⁰⁶ Kirkko sulkee piiriinsä syntisiä, jotka ovat vastaanottaneet pelastuksen Kristukselta, mutta ovat vielä matkalla kohti pyhitystä: 1425–1429, 821

”Kirkko on pyhä, vaikka se sulkeekin piiriinsä synnintekijöitä, sillä kirkolla ei ole muuta elämää kuin sen saama armon elämä. Elämällä tätä elämää sen jäsenet kasvavat pyhydessä, siitä erkanemalla he sortuvat synteihin ja epäjärjestykseen, jotka estävät kirkkoa säteilemästä pyhyttään. Siksi kirkko kärsii ja tekee parannusta näistä synneistä, joista se saamallaan vallalla voi parantaa lapsensa Kristuksen verellä ja Pyhän Hengen lahjalla.”³⁰⁷

828. Kun kirkko *julistaa pyhiksi* joitakin uskovia, eli julistaa juhlallisesti, että nämä uskovat ovat harjoittaneet sankarillisesti hyveitä ja eläneet uskollisina Jumalan armolle, se tunnustaa heissä pyhyiden Hengen voiman. Kirkko vahvistaa uskovien toivoa antamalla heille pyhät esikuviksi ja esirukoilijoiksi.³⁰⁸ ”Kirkon historian vaikeimmissa tilanteissa pyhät ovat aina olleet uudistumisen alkuna.”³⁰⁹ ”Kirkon apostolisen toiminnan ja missionaarisen innon salattu lähde ja erehtymätön mitta on pyhyys.”³¹⁰ 1173, 2045

829. ”Kirkko on autuaassa Neitsyessä jo saavuttanut sen täydellisyyden, jossa se on ilman tahraa ja ryppyä; kuitenkin Kristukseen uskovat yhä ponnistelevat voittaakseen synnin ja kasvaakseen pyhydessä. Sen vuoksi he kohottavat katseensa Mariaan”,³¹¹ hänessä kirkko on jo ”kokonaan pyhä”. 1172, 972

³⁰³ pyhä Jeesus-lapsen Teresa, *Manuscrit B, 3v*: Manuscrits autobiographiques.

³⁰⁴ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 8; vrt. ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio*, 3.

³⁰⁵ vrt. 1 Joh. 1:8–10.

³⁰⁶ vrt. Matt. 13:24–30.

³⁰⁷ Paavali VI, *Sollemnis Professio fidei*, 19.

³⁰⁸ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 40; 48–51.

³⁰⁹ Johannes Paavali II, apostolinen kehoitus *Christifideles laici*, 16.

³¹⁰ sama, 17.

³¹¹ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 65.

III Kirkko on katolinen

MITÄ ”KATOLINEN” TARKOITTA?

830. Sana ”katolinen” tarkoittaa ”universaalista” merkityksessä ”kokonainen” tai ”täydellinen”. Kirkko on katolinen kahdessa mielessä: Se on katolinen, koska Kristus on siinä läsnä. ”Missä Kristus Jeesus on, siellä on katolinen kirkko.”³¹² Siinä päähänsä yhdistetty Kristuksen ruumis on toteutunut täyteydessään.³¹³ Näin kirkko saa Herralta hänen tahtomansa ”pelastuksen välineiden täyteyden”:³¹⁴ oikean ja kokonaisen uskon tunnustamisen, täydellisen sakramentaalisen elämän ja vihkimyksen kautta apostolisessa sukse-siossa annetun palveluviran. Tässä perusmerkityksessä kirkko oli katolinen jo helluntaipäivänä³¹⁵ ja se tulee pysymään katolisena Kristuksen tulemisen päivään asti. 795, 815–816

831. Kirkko on katolinen, koska Kristus on lähettänyt sen koko ihmissuvulle:³¹⁶ 849

”Uuteen Jumalan kansaan ovat kaikki ihmiset kutsutut. Sen vuoksi tämän kansan on yhtenä ja ainoana pysyen levittävä yli koko maailman ja kautta kaikkien aikakausien. Näin toteutuu Jumalan tahdon mukainen suunnitelma, sillä hän on alussa perustanut ihmissuvun yhdeksi ja päättänyt lopulta koota yhteen hajalleen joutuneet lapsensa ... Tämä yleismaailmallinen luonne, joka on ominainen Jumalan kansalle, on Herran itsensä antama lahja. Sen avulla katolinen kirkko tehokkaasti ja herkeämättä pyrkii kokoamaan koko ihmiskunnan kaikkine rikkauksineen Kristuksen johtoon, hänen Henkensä yhteyteen.”³¹⁷ 360, 518

JOKAINEN OSAKIRKKO ON ”KATOLINEN”

832. ”Tämä Kristuksen kirkko on todella läsnä kaikissa uskovien laillisissa paikallisissa yhteisöissä, joita paimeniinsa liittyneinä Uudessa testamentissa nimitetään kirkoiksi ... Niihin kootaan uskovat Kristuksen evankeliumin julistuksella ja niissä vietetään Herran ehtoollisen salaisuutta ... Näissä yhteisöissä, vaikka ne usein ovat pieniä ja köyhiä ja elävät hajallaan toisistaan, on läsnä Kristus, jonka voimalla yksi, pyhä, katolinen ja apostolinen kirkko muodostaa kokonaisuuden.”³¹⁸ 814, 811

833. Osakirkolla – ennen muuta hiippakunnalla (tai eparkialla) – ymmärretään kristittyjen yhteisöä, joka on uskon ja sakramenttien yhteydessä apostolisessa sukse-siossa vihittyyn piispaansa.³¹⁹ Nämä osakirkot on muovattu

³¹² pyhä Ignatius Antiokialainen, *Epistula ad Smyrnaeos* 8, 2: SC 10bis.

³¹³ vrt. Ef 1:22–23.

³¹⁴ Vatikaanin II kirk.kok. lähetysdekreetti *Ad gentes*, 6.

³¹⁵ sama, 4.

³¹⁶ vrt. Matt. 28:19.

³¹⁷ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 13.

³¹⁸ sama, 26.

³¹⁹ vrt. Vatikaanin II kirk.kok. dekreetti *Christus Dominus*, 11; CIC, cann. 368–369; CCEO, cann. 177,1; 178; 311,1; 312.

”yleismaailmallisen kirkon kuvan mukaan; niissä ja niistä käsin yksi ja ainoa katolinen kirkko on olemassa”.³²⁰ 886

834. Osakirkot ovat täydessä merkityksessä katolisia ollessaan yhteydessä erääseen niistä, Rooman kirkkoon, ”jolla on johtoasema rakkaudessa”,³²¹ ”sillä koko kirkon eli kaikkialla maailmassa elävien uskovien tulee välttämättä olla yksimielisiä tämän kirkon kanssa sen muita merkittävämmän johtajuuden vuoksi”.³²² ”Siitä lähtien kun lihaksi tullut Sana on tullut luoksemme, pitivät ja pitävät kaikki kristilliset kirkot kaikkialta täällä [Roomassa] olevaa suurta kirkkoa ainoana perustanaan ja perustuksenaan, koska Herran lupauksen mukaan tuonelan vallat eivät ole sitä milloinkaan voittaneet.”³²³ 882, 1369

835. ”Mutta universaalinen kirkko ei ole vain osakirkkojen summa tai niiden melko höllä yhteenliittymä. Herran tahdon mukaisesti kutsumukseltaan ja lähetystehtävältään universaalinen kirkko juurtuu erilaisiin kulttuureihin, sosiaalisiin ja inhimillisiin järjestelmiin ja omaksuu eri puolilla maailmaa erilaisia ilmenemismuotoja ja ulkonaisia ilmaisuja.”³²⁴ Paikalliskirkoille ominaisten kirkkojärjestysten, liturgisten riitusten, teologisten ja hengellisten perintöjen runsas monimuotoisuus ”ilmaisee suuntautumisessaan kohti ykseyttä erityisen selvästi yhden jakamattoman kirkon katolisuutta”.³²⁵ 1202

KUKA KUULUU KATOLISEEN KIRKKOON?

836. ”Tähän Jumalan kansan katoliseen ykseyteen ... kutsutaan kaikki ihmiset. Tähän ykseyteen kuuluvat eri tavoin tai siihen suuntautuvat sekä katoliset kristityt että muut Kristukseen uskovat, vieläpä erotuksetta kaikki ihmiset, jotka Jumalan armosta on kutsuttu pelastukseen.”³²⁶ 831

837. ”Kirkon yhteisöön jäsenyivät täydellisesti ne, jotka Kristuksen Hengen saaneina hyväksyvät kirkon koko järjestyksen ja kaikki siihen asetetut armonvälineet ja jotka sen lisäksi yhteisen uskon tunnustamisen, sakramenttien, kirkollisen hallinnon ja keskinäisen yhteyden kautta ovat yhdistyneet koko näkyvään kirkkoon ja Kristukseen, joka johtaa sitä paavin ja piispojen välityksellä. Kirkkoon kuulumisen ei kuitenkaan turvaa pelastusta sille, joka rakkaudesta pois langenneena jää vielä kirkon helmaan ’ruumiillisesti’ mutta ei ’sydämeltään’.”³²⁷ 771, 882, 815

³²⁰ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 23.

³²¹ pyhä Ignatius Antiokialainen, *Epistula ad Romanos*, SC 10bis.

³²² pyhä Ireneus, *Adversus haereses*, 3, 3, 2: PG 7, 849; Vatikaanin I kirk.kok., konstituutio *Pastor aeternus*, c. 2:DS 3057.

³²³ pyhä Maksimos Tunnustaja, *Opuscula theologica et polemica*, PG 91.

³²⁴ Paavali VI, apostolinen kehoitus *Evangelii nuntiandi*, 62.

³²⁵ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 23.

³²⁶ sama, 13.

³²⁷ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 14.

838. ”Kirkko tietää, että sillä on monia siteitä niihin, jotka ovat kastettuja ja kantavat kristityn kunnianimeä, mutta eivät tunnusta täydellistä uskoa tai eivät ole säilyttäneet elämän ja sakramenttien yhteyttä siihen Pietarin seuraajan alaisuudessa.”³²⁸ ”Ne, jotka uskovat Kristukseen ja ovat saaneet pätevän kasteen, ovat näet tietyllä tavalla yhteydessä katoliseen kirkkoon, vaikkakaan tämä yhteys ei ole täydellistä.”³²⁹ Yhteys *ortodoksisiin kirkkoihin* on niin syvä, ”ettei niiltä puutu paljoakaan sen täyteen saavuttamisesta, joka oikeuttaa viettämään yhdessä Herran eukaristiaa”.³³⁰ 818, 1271, 1399

KIRKKO JA EI-KRISTITYT

839. ”Lopuksi ne, jotka eivät vielä ole ottaneet vastaan evankeliumia, ovat monella eri tavalla suhteessa Jumalan kansaan:”³³¹ 856

Kirkon suhde juutalaisiin. Kun kirkko, uuden liiton Jumalan kansa, syventyy omaan salaisuuteensa, se havaitsee yhteytensä juutalaiseen kansaan,³³² ”jolle Jumala ensiksi on puhunut”.³³³ Erotuksena muista ei-kristillisistä uskonnoista juutalainen usko on jo vastaus Jumalan ilmoitukseen vanhassa liitossa. ”Jumala on ottanut heidät lapsikseen ... heille hän on antanut kirkkautensa. Heidän kansaan hän on tehnyt liitot, heille hän on antanut lain, jumalanpalveluksen ja lupaukset. Heidän ovat kantaisät, heistä on Kristus ihmisenä lähtöisin” (Room. 9:4–5), sillä ”Jumala ei peruuta lahjojaan eikä antamaansa kutsua” (Room. 11:29). 63, 147

840. Katsoessamme tulevaisuuteen havaitsemme, että vanhan liiton Jumalan kansa ja uusi Jumalan kansa pyrkivät samankaltaisia päämääriä kohti: Messiaan tuloon (tai paluuseen). Toisaalla odotetaan kuolleen ja ylösnousseen, Herraksi ja Jumalan Pojaksi tunnustetun Messiaan paluuta; toisaalla odotetaan saapuvaksi Messiasta, jonka piirteet pysyvät verhottuina aikojen loppuun asti. Tähän odotuksen aikaan sisältyy dramaattisella tavalla se, että Kristusta ei tunneta tai että hänet ymmärretään väärin. 674, 597

841. *Kirkon suhde muslimeihin.* ”Pelastussuunnitelma käsittää nekin, jotka tunnustavat Luojan, niiden joukossa ennen kaikkea muslimit, jotka tunnustavat pitävänsä kiinni Abrahamin uskosta ja yhdessä meidän kanssamme palvovat yhtä ainoata, laupiasta Jumalaa, joka on tuomitseva ihmiset viimeisenä päivänä.”³³⁴

842. *Kirkon side ei-kristillisiin uskontoihin* perustuu lähinnä ihmissuvun yhteiseen alkuperään ja päämäärään: 360

³²⁸ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 15.

³²⁹ Vatikaanin II kirk.kok., ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio*, 3.

³³⁰ Paavali VI, *puhe* 14.12.1975.

³³¹ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 16.

³³² Vatikaanin II kirk.kok. julistus kirkon suhteesta ei-kristillisiin uskontoihin *Nostra aetate*, 4.

³³³ *Pitkäperjantai: suuri esirukous 6: Missale Romanum.*

³³⁴ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 16; julistus kirkon suhteesta ei-kristillisiin uskontoihin *Nostra aetate*, 3.

”Sillä kaikki kansat ovat yksi ainoa yhteisö, niillä on yksi ainoa alkuperä, koska Jumala asutti koko ihmissuvulla kaiken maanpiirin, ja niillä on myös yksi viimeinen päämäärä, Jumala. Hänen kaitselmuksensa, hänen hyvytensä osoitukset ja hänen pelastussuunnitelmansa ulottuvat kaikkiin ihmisiin, siihen päivään asti, jolloin valitut kootaan yhteen pyhässä kaupungissa.”³³⁵

843. Kirkko tunnistaa muissa uskonnoissa etsinnän, joka tosin vasta ”varjojen ja kuvien kautta” kohdistuu Jumalaan, joka on tuntematon mutta kuitenkin lähellä, koska hän antaa kaikille elämän, hengen ja kaiken ja koska hän tahtoo, että kaikki ihmiset löytäisivät pelastuksen. Siksi kirkko katsoo, että kaikki hyvä ja tosi, joka voidaan löytää näissä uskonnoissa, on ”kuin valmistusta evankeliumiin ja lahjaa häneltä, joka valaisee jokaisen ihmisen, jotta jokainen lopulta löytäisi elämän”.³³⁶ 28, 856

844. Ihmisten uskonnollinen käyttäytyminen paljastaa kuitenkin myös rajoittuneisuutta ja erehdyksiä, jotka vääristävät heissä olevan Jumalan kuvan: 29

”Mutta hyvin usein ihmiset ovat Paholaisen pettäminä ajatuksiltansa turhistuneet ja vaihtaneet Jumalan totuuden valheeseen, palvelen luotua enemmän kuin Luojaa, tai eläneet ja kuolleet ilman Jumalaa tässä maailmassa ja siten joutuneet äärimmäiselle epätoivolle alttiiksi.”³³⁷

845. Liittääkseen synnin toisistaan erottamat ja harhaan johtamat lapsensa uudelleen yhteen Isä tahtoi kutsua koko ihmiskunnan Poikansa kirkkoon. Kirkko on alue, jolla ihmiskunta löytää jälleen ykseytensä ja pelastuksensa. Se on ”sovitettu maailma”.³³⁸ Se on laiva, ”joka purjehtii vakaana voimakkaassa merenkäynnissä purjeet nostettuina ristin mastoon, Pyhän Hengen väkevän puhalluksen pullistaessa laivan purjeet”.³³⁹ Toisen kirkkoisille mieluisen kuvan mukaan kirkko esitetään Nooan arkkina, joka yksin pelastaa vedenpaisumuksesta.³⁴⁰ 30, 953, 1219

”KIRKON ULKOPUOLELLA EI OLE PELASTUSTA”

846. Miten tämä kirkkoisien usein toistama lause tulisi käsittää? Myönteisesti muotoiltuna se tarkoittaa, että pelastus tulee kokonaan Kristukselta, Päältä, kirkon kautta, joka on hänen ruumiinsa:

”Nojautuen pyhään Raamattuun ja traditioon konsiili opettaa, että tämä pyhiinvaeltava kirkko on välttämätön autuuteen. Yksin Kristus näet on Välittäjä ja pelastuk-

³³⁵ Vatikaanin II kirk.kok., julistus *Nostra aetate*, 1.

³³⁶ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 16; julistus *Nostra aetate* 2; Paavali VI, apostolinen kehoitus *Evangelii nuntiandi*, 53.

³³⁷ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 16.

³³⁸ pyhä Augustinus, *Sermo* 96, 7, 9: PL 38, 588.

³³⁹ pyhä Ambrosius, *De virginitate*, 18, 119: PL 16, 297.

³⁴⁰ vrt. jo 1 Piet. 3:20–21.

sen tie, ja hän tulee meille läsnäolevaksi ruumiissaan, joka on kirkko. Hän itse on selvin sanoin korostanut uskon ja kasteen välttämättömyyttä, ja samalla vahvistanut välttämättömäksi kirkon, johon ihmiset kasteen kautta astuvat sisälle ikään kuin ovesta. Tästä syystä eivät sellaiset ihmiset voi pelastua, jotka huolimatta siitä että tietävät Jumalan perustaneen Jeesuksen Kristuksen kautta katolisen kirkon autuuteen välttämättömäksi, eivät kuitenkaan tahdo siihen liittyä tai siinä pysyä.”³⁴¹ 161, 1257

847. Tämä lause ei koske niitä, jotka ilman omaa syytään eivät tunne Kristusta ja kirkkoa:

”Ne jotka ilman omaa syytään eivät tunne Kristuksen evankeliumia eivätkä hänen kirkkoaan, mutta etsivät Jumalaa vilpittömin sydämin ja armon vaikutuksen alaisina koettavat teoillaan täyttää hänen tahtoaan, jonka he tuntevat omantunnon äänestä, he voivat saavuttaa iankaikkisen autuuden.”³⁴²

848. ”Vaikka Jumala voikin johdattaa sellaiset ihmiset, jotka ilman omaa syytään eivät tunne evankeliumia, omia teitään käyttäen uskoon, jota ilman on mahdoton olla Jumalalle otollinen,³⁴³ niin sittenkin kirkolla on velvoitus julistaa evankeliumia”³⁴⁴ kaikille ihmisille. 1260

LÄHETYSTYÖ – KIRKON KATOLISUUDEN VÄLTTÄMÄTÖN SEURAUS

849. *Lähetystehtävä.* ”Jumala on lähettänyt kirkon kansojen keskuuteen ’pelastuksen universaaliksi sakramentiksi’, ja siksi kirkko oman katolisuu- tensa sisäistä vaatimusta ja Perustajansa käskyä noudattaen pyrkii julistamaan evankeliumia kaikille ihmisille.”³⁴⁵ ”Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni, kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettamalla heitä pitämään kaikki, mitä minä olen käskenyt teidän pitää. Ja katso, minä olen teidän kansanne joka päivä maailman loppuun asti” (vrt. Matt. 28:19–20). 738, 767

850. *Lähetystyön alkuperä ja päämäärä.* Herran antama lähetystyö on peräisin Pyhän Kolminaisuuden ikuisesta rakkaudesta: ”Vaellustietään kulkeva kirkko on olemuksensa mukaisesti lähetyskirkko, sillä se juontaa alkunsa Isän Jumalan suunnitelman mukaisesti sekä Pojan että Pyhän Hengen lähettämisestä.”³⁴⁶ Lähetystyön perimmäinen päämäärä on ihmisten johdattaminen siihen yhteyteen, joka vallitsee Isän ja Pojan välillä rakkauden Henges- sä.³⁴⁷ 257, 730

³⁴¹ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 14.

³⁴² sama, 16; vrt. Sanctum Officium, *Kirje Bostonin arkkipiispalle* 8.8.1949: DS 3866–3872.

³⁴³ vrt. Hepr 11:6.

³⁴⁴ Vatikaanin II kirk.kok., lähetysdekreetti *Ad gentes*, 7.

³⁴⁵ sama, 1.

³⁴⁶ Vatikaanin II kirk.kok., lähetysdekreetti *Ad gentes*, 2.

³⁴⁷ Johannes Paavali VI, lähetysensyklika *Redemptoris missio*, 23.

851. *Lähetystyön motiivi on Jumalan rakkaus* kaikkia ihmisiä kohtaan. Siitä kirkko on alusta asti ammentanut velvoitteen ja voiman lähetysintoonsa, sillä ”Kristuksen rakkaus pakottaa meitä ... ” (2 Kor. 5:14).³⁴⁸ Jumalahan tahtoo, ”että kaikki ihmiset pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden” (1 Tim. 2:4). Jumala tahtoo, että kaikki saavat omakseen pelastuksen tuntemalla *totuuden*. Pelastus on totuudessa. Ne jotka tottelevat totuuden Hengen systäystä, ovat jo pelastukseen johtavalla tiellä; mutta kirkon, jolle tämä totuus on uskottu, on mentävä ihmisten kaipausta vastaan ja vietävä heille totuus. Kirkon täytyy olla missionaarinen, koska se uskoo universaaliseen pelastussuunnitelmaan. 221, 429, 74, 217, 2104, 890

852. *Lähetystyön tiet.* ”Pyhä Henki on todellisesti kirkon koko lähetystyön päähenkilö.”³⁴⁹ Hän johtaa kirkkoa lähetysten teille. ”Koska kirkko jatkaa itsensä Kristuksen lähetystä, hänen, joka oli lähetetty tuomaan köyhille ilosanomaa, ja levittää sitä kautta aikojen, on myös kirkon, Kristuksen Hengen innoittamana, kuljettava samaa lähetystyön taivalta, jota Kristuskin kulki, nimittäin köyhyyden, kuuliaisuuden, palvelun ja itsensä uhraamisen tietä kuolemaan saakka, josta Kristus ylösnousemuksessaan selviytyi voittajana.”³⁵⁰ Tällä tavalla ”kristittyjen veri on siemen”.³⁵¹ 2044, 2473

853. Mutta pyhiinvaelluksellaan kirkko kokee myös sen, ”miten suuri ero vallitsee sen julistaman sanoman ja niiden ihmisten inhimillisen heikkouden välillä, joille evankeliumi on uskottu”.³⁵² Jumalan kansa pystyy laajentamaan Kristuksen valtakuntaa³⁵³ vain kulkemalla ”katumuksen ja uudistumisen tietä”,³⁵⁴ ”ristin kaitaa tietä”.³⁵⁵ ”Niin kuin Kristus on toteuttanut lunastustyönsä köyhyydessä ja vainon alaisena, niin kirkkokin on kutsuttu kulkemaan samaa tietä, jotta se voisi jakaa ihmisille pelastuksen hedelmiä”.³⁵⁶ 1428, 2443

854. Lähetystehtävässään kirkko ”kulkee tietään yhdessä koko ihmiskunnan kanssa ja jakaa saman maallisen kohtalon kuin maailmakin. Se toimii hapatuksena ja ikään kuin sieluna ihmisten yhteiskunnassa, joka on kutsuttu uudistumaan Kristuksessa ja muuttumaan Jumalan perheeksi.”³⁵⁷ Lähetystyö vaatii siis *kärsivällisyyttä*. Työ alkaa evankeliumin julistamisella sellaisille kansoille ja ryhmille, jotka eivät vielä usko Kristukseen;³⁵⁸ se jatkuu kristillisten yhteisöjen perustamisena, joiden tulee olla ”Jumalan läsnäolon merkkejä maailmassa”,³⁵⁹ ja paikalliskirkkojen perustamisena.³⁶⁰ Se vaatii inkulturaatiota, jotta evankeliumi istutettaisiin kansojen erilaisiin kulttuureihin,³⁶¹ eikä se säästy kokemasta tappioitakaan.

³⁴⁸ vrt. Vatikaanin II kirkkok., dekreetti maallikoiden apostolaatista *Apostolicam actuositatem*, 6; Johannes Paavali II, *Redemptoris missio*, 11.

³⁴⁹ Johannes Paavali II, lähetysensyklika *Redemptoris missio*, 21.

³⁵⁰ Vatikaanin II kirkkok., lähetysdekreetti *Ad gentes*, 5.

³⁵¹ Tertullianus, *Apologeticum*, 50, 13: PL 1, 603.

³⁵² Vatikaanin II kirkkok., pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes*, 43.

³⁵³ Johannes Paavali II, lähetysensyklika *Redemptoris missio*, 12–20.

³⁵⁴ Vatikaanin II kirkkok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 8; 15.

³⁵⁵ Vatikaanin II kirkkok., lähetysdekreetti *Ad gentes*, 1.

³⁵⁶ Vatikaanin II kirkkok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 8.

³⁵⁷ Vatikaanin II kirkkok., pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes*, 40.

³⁵⁸ vrt. Johannes Paavali II, lähetysensyklika *Redemptoris missio*, 42–47.

³⁵⁹ vrt. Vatikaanin II kirkkok., lähetysdekreetti, *Ad gentes*, 15.

³⁶⁰ vrt. Johannes Paavali II, lähetysensyklika *Redemptoris missio*, 48–49.

³⁶¹ vrt. sama, 52–54.

”Mitä taas tulee ihmisiin, yhteisöihin ja kansoihin, niin kirkko koskettaa niitä ja astuu niiden elämään vain asteittain ja sillä tavoin ottaa ne katoliseen täyteyteen.”³⁶² 2105, 204

855. Kirkon lähetystyö vaatii ponnisteluja *kristittyjen ykseyden* hyväksi.³⁶³ ”Kristittyjen jakautuneisuus estää kirkkoa toteuttamasta sille ominaista katolisuuden täyteyttä niissä lapsissaan, jotka tosin kasteen kautta kuuluvat siihen, mutta jotka ovat erossa sen täydellisestä yhteydestä. Tästä syystä kirkon itsensäkin on vaikeampaa joka suhteessa ilmaista katolisuuden täyteyttä elämässään.”³⁶⁴ 821

856. Lähetystehtävään sisältyy myös *kunnioittava dialogi* niiden kanssa, jotka eivät vielä ota evankeliumia vastaan.³⁶⁵ Uskovat voivat saada tällaisesta dialogista hyötyä myös itselleen, kun he oppivat tuntemaan paremmin ”kaikkea sitä totuutta ja armoa, jota jo pakanain keskuudessa esiintyy kuin Jumalan kätkeytyneenä läsnäolona”.³⁶⁶ Kun uskovat julistavat ilosanomaa niille, jotka eivät sitä vielä tunne, sen tavoitteena on vahvistaa, täydentää ja korottaa sitä totta ja hyvää, minkä Jumala on levittänyt ihmisten ja kansojen keskuuteen, ja puhdistaa sitä erehdyksestä ja pahan tartunnasta ”Jumalan kunniaksi, pahalaisen häpeäksi ja ihmisten autuudeksi”.³⁶⁷ 839, 843

IV Kirkko on apostolinen

857. Kirkko on apostolinen, koska sen perustana ovat apostolit, vieläpä kolmella tavalla: 75

- se on rakennettu ja pysyy rakennettuna ”apostolien perustukselle” (Ef. 2:20),³⁶⁸ jotka ovat Kristuksen itsensä valitsemia ja lähettämiä todistajia;³⁶⁹
- se säilyttää ja välittää eteenpäin siinä asuvan Hengen avulla apostolien opetuksen,³⁷⁰ heille uskotun hyvän ja heiltä kuullut terveet sanat;³⁷¹ 171
- apostolit opettavat, pyhittävät ja johtavat sitä Kristuksen paluuseen asti – nimittäin niiden välityksellä, jotka paimenvirassaan ovat heidän seuraajiaan: piispainkollegion, ”jonka avustajina toimivat papit ja joka on yhteydessä Pietarin seuraajaan, kirkon ylimmäiseen paimeneen”.³⁷² 880, 1575

”Sinä, iankaikkinen Paimen, et hylkää laumaasi, vaan autuaitten apostolien kautta vartioit ja suojelet sitä alati. Sinä annoit heidät paimeniksi kirkollesi, jotta he Poikasi sijaisina johtaisivat kansaasi.”³⁷³

³⁶² Vatikaanin II kirk.kok., lähetysdekreetti *Ad gentes*, 6.

³⁶³ vrt. Johannes Paavali II, lähetysensyklika *Redemptoris missio*, 50.

³⁶⁴ Vatikaanin II kirk.kok., ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio*, 4.

³⁶⁵ vrt. Johannes Paavali II, lähetysensyklika *Redemptoris missio*, 55.

³⁶⁶ Vatikaanin II kirk.kok., lähetysdekreetti *Ad gentes*, 9.

³⁶⁷ sama, 9.

³⁶⁸ vrt. Ilm. 21:14.

³⁶⁹ vrt. esim. Matt. 28:16–20; Apt. 1:8; 1 Kor. 9:1; 15:7–8; Gal. 1:1.

³⁷⁰ vrt. Apt. 2:42.

³⁷¹ vrt. 2 Tim. 1:13–14.

³⁷² Vatikaanin II kirk.kok., lähetysdekreetti *Ad gentes*, 5.

³⁷³ *Apostolien I prefaatio*: Missale Romanum.

APOSTOLIEN LÄHETTÄMINEN

858. Jeesus on Isän Lähettiläs. Heti toimintansa alussa ”hän kutsui luokseen ne, jotka hän oli valinnut ... Nämä kaksitoista Jeesus asetti olemaan kanssaan lähettääkseen heidät saarnaamaan” (Mark. 3:13–14). Niinpä he siis ovat hänen ”lähettämiään” (kreik. ”apostoloi”). Heissä Jeesus jatkaa omaa lähetystehtäväänsä: ”Niin kuin Isä on lähettänyt minut, niin lähetän minä teidät” (Joh. 20:21).³⁷⁴ Apostolien palvelutehtävä vie Kristuksen lähetystehtävää eteenpäin. Jeesus sanoo heille: ”Joka ottaa vastaan teidät, ottaa vastaan minut” (Matt. 10:40).³⁷⁵ 551, 425, 1086

859. Jeesus yhdistää apostolit Isältä saamaansa lähetystehtävään. Niin kuin Poika ei voi itsestään tehdä mitään (Joh. 5:19,30), vaan saa kaiken Isältä, joka on hänet lähettänyt, niin eivät Jeesuksenkaan lähettämät voi tehdä mitään ilman häntä,³⁷⁶ jolta he saavat lähetystehtävänsä ja voiman toteuttaa sen. Kristuksen apostolit tietävät siis, että Jumala on valtuuttanut heidät ”uuden liiton palvelijoiksi” (2 Kor. 3:6), ”Jumalan palvelijoiksi” (2 Kor. 6:4), ”lähettiläiksi Kristuksen puolesta” (2 Kor. 5:20), ”Kristuksen palvelijoiksi, joiden huostaan on uskottu Jumalan salaisuudet” (1 Kor. 4:1). 876

860. Apostolien tehtävässä on osa, jota ei voi siirtää kenellekään muulle: se että he ovat Herran ylösnousemuksen valittuja todistajia ja kirkon peruskiiviä. Mutta samanaikaisesti heidän tehtävässään on osa, joka jatkuu. Kristus on luvannut heille olla *heidän kanssaan* aikojen loppuun asti.³⁷⁷ Siitä syystä ”jumalallinen lähetystehtävä, jonka Kristus on uskonut apostoleille, tulee jatkumaan maailman loppuun asti, koska evankeliumi, jota heidän on edelleen välitettävä, on kaikiksi ajoiksi kirkon koko elämän alkulähde. Sen vuoksi apostolit ovat ... pitäneet huolta seuraajiensa asettamisesta.”³⁷⁸ 642, 765, 1536

PIISPAT OVAT APOSTOLIEN SEURAAJIA

861. Jotta apostoleille uskottu lähetystehtävä jatkuisi heidän kuolemansa jälkeen, apostolit ”antoivat lähimmille työtovereilleen ikään kuin testamentina tehtävän täydentää ja lujittaa heidän aloittamaansa työtä, uskoen näiden huomaa koko lauman, johon Pyhä Henki oli heidät pannut kaitsijoiksi, paimentamaan Jumalan kirkkoa. He asettivat siis tällaisia miehiä ja lisäksi määräsivät, että näiden poismenon jälkeen taas toiset koetellut miehet jatkaisivat heidän palveluvirkaansa.”³⁷⁹ 77, 1087

³⁷⁴ vrt. Joh. 13:20; 17:18.

³⁷⁵ vrt. Luuk. 10:16.

³⁷⁶ vrt. Joh. 15:5.

³⁷⁷ vrt. Matt. 28:20.

³⁷⁸ Vatikaanin II kirk.kok. kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 20.

³⁷⁹ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 20; vrt. pyhä Clemens Roomalainen, *Epistula ad Corinthios*, 42, 4: SC 167; sama, 44, 2: SC 167, 172.

862. ”Niin kuin se virka, jonka Herra uskoi yksin Pietarille, apostoleista ensimmäiselle ja joka oli siirrettävä hänen seuraajilleen, on pysyvä, niin tulee myös apostolien paimenvirka kirkossa jatkuvasti ja viisaasti hoidetuksi pyhän piispanviran kautta.” Siksi kirkko opettaa, ”että piispat jumalallisen säädöksen mukaan ovat apostolien seuraajia kirkon paimenina: Joka kuulee heitä, kuulee Kristusta, ja joka hylkää heidät, hylkää Kristuksen ja hänet, joka on Kristuksen lähettänyt.”³⁸⁰ 880, 1556

APOSTOLAATTI

863. Koko kirkko on apostolinen siinä mielessä, että se pyhän Pietarin ja muiden apostolien seuraajien kautta pysyy elämän- ja uskonyhteydessä alkuperäänsä. Koko kirkko on apostolinen myös siinä mielessä, että se on ”lähetetty” koko maailmaan. Kirkon kaikilla jäsenillä on osallisuus tähän läheystehtävään, joskin eri tavoin. ”Kristityn kutsumus on luonteeltaan kutsu-
musta apostolaattiin.” ”Apostolaatilla” tarkoitetaan ”sitä mystisen ruumiin toimintaa”, joka pyrkii ”levittämään Kristuksen valtakunnan koko maailmaan”.³⁸¹ 900, 2472

864. ”Koska Kristus on Isän lähettämänä kirkon koko apostolaatin lähde ja alku, riippuu apostolaatin” – sekä vihittyjen jäsenten että maallikoiden – ”hedelmällisyys heidän elävästä yhteydestään Kristukseen”.³⁸² Apostolaatti saa mitä erilaisimpia muotoja sen mukaan, millaisia kutsumukset, ajan vaatimukset ja Pyhän Hengen moninaiset lahjat ovat. Mutta rakkaus, jota ammennetaan ennen kaikkea eukaristiasta, on aina ”kuin koko apostolaatin sielu”.³⁸³ 828, 824, 1324

865. Kirkko on syvimmältä ja perimmäiseltä identiteetiltään *yksi, pyhä, katolinen ja apostolinen*, sillä siinä on jo läsnä ja aikojen lopulla toteutuu ”taivasten valtakunta”, ”Jumalan valtakunta”.³⁸⁴ Se on tullut Kristuksen persoonassa, ja niiden sydämissä, joista on tullut hänen jäseniään, se kasvaa salaisesti lopunajalliseen täyttymykseensä asti. Silloin *kaikki* ihmiset, jotka Kristus on lunastanut ja joista on hänessä tullut pyhiä ja tahrattomia rakkaudessa Jumalan edessä,³⁸⁵ kootaan *yhdeksi ainoaksi* Jumalan kansaksi, ”Karitsan vaimoksi”,³⁸⁶ ”pyhäksi kaupungiksi, Jerusalemiiksi, joka laskeutuu taivaasta, Jumalan luota ja loistaa Jumalan kirkkautta”.³⁸⁷ ”Kaupungin muurissa on kaksitoista peruskiveä, ja niissä on kaksitoista nimeä, *Karitsan kahdentoista apostolin nimet*” (Ilm. 21:14). 811, 541

³⁸⁰ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 20.

³⁸¹ Vatikaanin II kirk.kok., dekreetti maallikoiden apostolaatista, *Apostolicam actuositatem*, 2.

³⁸² sama, 4; vrt. Joh. 15:5.

³⁸³ sama, 3.

³⁸⁴ vrt. Ilm. 19:6.

³⁸⁵ vrt. Ef. 1:4.

³⁸⁶ vrt. Ilm. 21:9.

³⁸⁷ vrt. Ilm. 21:10–11.

LYHYESTI

866. Kirkko on *yksi*: Sillä on vain yksi Herra, se tunnustaa vain yhden uskon, se syntyy yhdestä kasteesta, muodostaa vain yhden ruumiin, yksi ainoa Henki tekee sen eläväksi ja elävöittää sen yhteen ja samaan toivoon,³⁸⁸ kun tämä toivo kerran toteutuu täydellisesti, silloin kaikki jakautuneisuus on voitettu.
867. Kirkko on *pyhä*: Pyhä Jumala on sen alkaja; Kristus, sen sulhanen, on antanut itsensä sen puolesta pyhittääkseen sen; pyhyden Henki tekee sen eläväksi. Vaikka siihen kuuluu myös syntisiä, se on siitä huolimatta *syntisistä koostuva synnitön*. Sen pyhyys säteilee pyhistä; Mariassa se on jo täydellisesti pyhä.
868. Kirkko on *katolinen*: Se julistaa uskoa kokonaisuudessaan; sillä on pelastuksen välineiden täyteys ja se jakaa sitä; se on lähetetty kaikkiin kansoihin; se kääntyy kaikkien ihmisten puoleen; se kattaa kaikki aikakaudet; se on ”luonteeltaan missionaarinen”.³⁸⁹
869. Kirkko on *apostolinen*: Se on rakennettu lujille peruskiville: ”Karitsan kahdelletoista apostolille”,³⁹⁰ se on häviämätön,³⁹¹ se on pysynyt erehtymättä totuudessa; Kristus johtaa sitä Pietarin ja muiden apostolien välityksellä, jotka ovat siinä läsnä seuraajissaan, paavissa ja piispainkollegiossa.
870. ”Tämä on se ainoa Kristuksen kirkko, jonka me uskontunnustuksessa tunnustamme yhdeksi, pyhäksi, katoliseksi ja apostoliseksi kirkoksi ... se on perustettu ja järjestynyt tähän maailmaan yhteisöksi, joka on katolisessa kirkossa, jota johtavat Pietarin seuraaja ja hänen kanssaan yhteydessä olevat piispat. Tosin myös kirkon näkyvän rakenteen ulkopuolella esiintyy monia pyhityksen ja totuuden aineksia.”³⁹²

³⁸⁸ vrt. Ef. 4:3–5.

³⁸⁹ Vatikaanin II kirk.kok., lähetysdekreetti *Ad gentes*, 2.

³⁹⁰ vrt. Ilm. 21:14.

³⁹¹ vrt. Matt. 16:18.

³⁹² Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 8.

4. osa

**KRISTITYT: HIERARKIA, MAALLIKOT,
JUMALALLE VIHITTY ELÄMÄ**

871. ”Uskovia ovat ne, joista kasteen kautta Kristukseen liitettyinä on tullut Jumalan kansa ja jotka tällä perusteella Kristuksen papillisesta, profeetallisesta ja kuninkaallisesta virasta osallisiksi tullessa ovat kukin omalla tavallaan ja oman elämäntilanteensa mukaisesti kutsutut täyttämään sitä tehtävää, jonka Jumala on uskonut kirkolle tässä maailmassa.”³⁹³ 1268–1269, 782–786

872. ”Kaikki uskovat ovat todellisesti samanarvoisia arvoltaan ja toiminnaltaan Kristuksessa tapahtuneen uudestisyntymisen perusteella; sen vuoksi kaikki toimivat yhteistyössä oman asemansa ja tehtävänsä mukaisesti Kristuksen ruumiin rakentamiseksi.”³⁹⁴ 1934, 794

873. Vieläpä eroavaisuudetkin, jotka Herran tahdon mukaan vallitsevat hänen ruumiinsa jäsenten välillä, palvelevat sen ykseyttä ja tehtävää. Sillä ”kirkossa vallitsee erilaisuus palvelussa, mutta ykseys lähetystehtävässä. Kristus luovutti apostoleille ja heidän seuraajilleen tehtävän opettaa, pyhittää ja johtaa hänen nimessään ja hänen vallallaan. Maallikot sitä vastoin, jotka myös ovat osallisia Kristuksen papilliseen, profeetalliseen ja kuninkaalliseen virkaan, toteuttavat kirkossa ja maailmassa omaa osuuttaan koko Jumalan kansan tehtävästä.”³⁹⁵ ”Kummassakin ryhmässä [papistossa ja maallikoissa] on uskovia, jotka tunnustamalla evankeliset neuvot ... vihkiytyvät Jumalalle ... ja palvelevat omalla tavallaan kirkon lähetystehtävää.”³⁹⁶ 814, 1937

I Kirkon hierarkkinen järjestys**MIKSI KIRKON VIRKA?**

874. Kristus itse on kirkon viran alkulähde. Hän on sen asettanut, hän on antanut sille valtuuden ja lähetystehtävän, suunnan ja päämäärän. 1544

”Kaitseakseen ja jatkuvasti lisätäkseen Jumalan kansaa on Kristus, meidän Herramme, asettanut kirkkoonsa erilaisia palveluvirkoja, jotka on tarkoitettu koko ruumiin parhaaksi. Ne viranhaltijat, jotka ovat saaneet pyhän vallan, ovat veljiensä palveluksessa, jotta kaikki, jotka kuuluvat Jumalan kansaan ... saavuttaisivat pelastuksen.”³⁹⁷

³⁹³ CIC kaanon 204, § 1; vrt. Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 31.

³⁹⁴ CIC kaanon 208; vrt. Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 32.

³⁹⁵ Vatikaanin II kirk.kok., dekreetti maallikoiden apostolaatista *Apostolicam actuositatem*, 2.

³⁹⁶ CIC kaanon 207, § 2.

³⁹⁷ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 18.

875. ”Kuinka he voivat uskoa siihen, josta eivät ole kuulleet? Kuinka he voivat kuulla, ellei kukaan julista? Kuinka kukaan voi julistaa, ellei häntä ole lähetetty?” (Room. 10:14–15). Ei yksikään, ei kukaan yksityinen ihminen eikä mikään yhteisö voi antaa evankeliumia itselleen. ”Usko syntyy kuulemisesta” (Room. 10:17). Kukaan ei voi itse antaa itselleen valtuutta ja tehtävää julistaa evankeliumia. Herran lähettiläs ei puhu eikä toimi oman auktoriteettinsa nojalla, vaan Kristuksen auktoriteetilla; hän ei puhu seurakunnalle yhtenä sen jäsenenä, vaan Kristuksen nimessä. Kukaan ei voi jakaa armoa itselleen; sen täytyy olla annettu ja tarjottu. Tämä edellyttää siis armon palvelijoita, jotka Kristus on valtuuttanut ja varustanut tehtävään. Häneltä piispat ja papit saavat tehtävän ja kyvyn (”pyhän vallan”) toimia ”*Kristuksen, Pään persoonassa*” (in persona Christi Capitis) ja diakonit saavat voiman palvella Jumalan kansaa liturgian, sananjulistuksen ja rakkaudentyön ”diakonialla” piispaan ja hänen papistoonsa liittyneinä. Tätä virkaa, jossa Kristuksen lähettiläät Jumalan armosta tekevät ja antavat sellaista, mitä he eivät voi tehdä ja antaa itsestään, kirkon traditio kutsuu ”sakramentiksi”. Kirkon palveluvirka luovutetaan erityisen sakramentin välityksellä. 166, 1548, 1536

876. Kirkon viran sakramentaaliseen luonteeseen liittyy kiinteästi sen *palveluluonne*. Koska viranhaltijat ovat täysin riippuvaisia Kristuksesta, joka antaa tehtävän ja valtuuden, he ovat todella ”Kristuksen orjia”³⁹⁸ Kristuksen oman esikuvan mukaisesti: hän omaksui vapaaehtoisesti ”orjan muodon” (Fil. 2:7). Koska sana ja armo, joiden palvelijoita he ovat, eivät ole peräisin heistä itsestään vaan Kristuksesta, joka on uskonut ne heille toisia varten, heidän on tehtävä itsensä vapaaehtoisesti kaikkien orjiksi.³⁹⁹ 1551, 427

877. Samoin kirkon palveluviran sakramentaaliseen luonteeseen kuuluu sen *kollegiaalisuus*. Herra Jeesus asetti jo toimintansa alussa ne kaksitoista ”uuden Israelin siemeneksi ja samalla pyhän hierarkian alkulähteeksi”.⁴⁰⁰ Heidät valittiin yhdessä, ja yhdessä heidät myös lähetettiin; heidän veljellinen ykseytensä palvelee kaikkien uskovien veljellistä yhteisöä; sen on oltava ikään kuin heijastusta ja todistusta jumalallisten persoonien yhteydestä.⁴⁰¹ Siksi jokainen piispa toimittaa palveluvirkaansa piispainkollegiossa yhteydessä Rooman piispaan, joka on pyhän Pietarin seuraaja ja kollegion pää. Vastavasti papit toimittavat palveluvirkaansa hiippakunnan papistossa piispansa johdolla. 1559

878. Kirkon palveluviran sakramentaaliseen luonteeseen kuuluu myös sen *henkilökohtaisuus*. Vaikka Kristuksen palvelijat toimivatkin yhteisönä, he toimivat silti aina myös persoonina. Jokainen saa henkilökohtaisen kutsun:

³⁹⁸ vrt. Room. 1:1.

³⁹⁹ vrt. 1 Kor. 9:19.

⁴⁰⁰ Vatikaanin II kirk.kok., lähetysdekreetti *Ad gentes*, 5.

⁴⁰¹ vrt. Joh. 17:21–23.

”Seuraa sinä minua!” (Joh. 21:22)⁴⁰² jotta hän olisi yhteisessä lähetystehtävässä henkilökohtainen todistaja, joka on henkilökohtaisesti vastuussa sille, joka on antanut hänelle tehtävän. Palvelija toimii ”hänen persoonassaan” persoonia varten: ”Minä kastan sinut ...”; ”minä päästän sinut ... Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.” 1484

879. Kirkon sakramentaalinen palveluvirka on siis palvelua, joka tehdään Kristuksen nimessä. Se on luonteeltaan henkilökohtaista ja muodoltaan kollegiaalista. Se osoittautuu todeksi piispainkollegion ja sen pään, pyhän Pietarin seuraajan suhteessa toisiinsa, ja piispan pastoraalisessa vastuussa osakirkostaan ja piispainkollegion yhteisessä huolenpidossa kokonaiskirkosta.

PIISPAINKOLLEGIO JA SEN PÄÄ, PAAVI

880. Kun Kristus asetti ne kaksitoista, ”hän muodosti heistä kollegion eli pysyvän ryhmän, ja sen johtajaksi hän asetti Pietarin, joka oli valittu heidän joukostaan”.⁴⁰³ ”Kuten Herran säädöksen mukaan pyhä Pietari ja muut apostolit muodostivat yhden apostolikollegion, niin vastaavalla tavalla Rooman paavi Pietarin seuraajana ja piispat apostolien seuraajina muodostavat yhdessä yhden kokonaisuuden.”⁴⁰⁴ 552, 862

881. Herra on tehnyt ainoastaan Simonista, jolle hän antoi nimen Pietari, kirkon kallioperustan. Hän on luovuttanut Pietarille avaimet⁴⁰⁵ ja asettanut hänet koko lauman paimeneksi.⁴⁰⁶ ”Pietarille annettu valta sitoa ja päästää on ilmiselvästi annettu myös apostolikollegiolle sen ollessa yhteydessä kollegion päähän.”⁴⁰⁷ Tämä Pietarin ja muiden apostolien paimenvirka kuuluu kirkon perustuksiin. Piispat jatkavat sitä paavin primaatin alaisina. 553, 642

882. *Paavi*, Rooman piispa ja pyhän Pietarin seuraaja, ”on sekä piispojen että uskovien suuren joukon ykseyden pysyvä ja näkyvä alku ja perustus”.⁴⁰⁸ ”Kristuksen sijaisena ja koko kirkon paimenena Rooman piispalla on kirkossa virkansa nojalla täysi, korkein ja yleinen valta, jota hän aina voi käyttää vapaasti.”⁴⁰⁹ 834, 1369, 837

883. ”*Piispainkollegiolla eli piispojen yhteisöllä* ei ole auktoriteettia muutoin kuin yhdistyneenä Rooman piispaan, Pietarin seuraajaan, joka on kolle-

⁴⁰² vrt. Matt. 4:19,21; Joh. 1:43.

⁴⁰³ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 19.

⁴⁰⁴ sama, 22; vrt. CIC, kaanon 330

⁴⁰⁵ vrt. Matt. 16:18–19.

⁴⁰⁶ vrt. Joh. 21:15–17.

⁴⁰⁷ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 22.

⁴⁰⁸ sama, 23.

⁴⁰⁹ sama, 22; vrt. Vatikaanin II kirk.kok., dekreetti piispojen paimenvirasta *Christus Dominus*, 2; sama, 9.

gion pää.” Tällä edellytyksellä ”piispainkollegiolla on ylin ja täysi valta koko kirkossa ... Tätä valtaa se ei kuitenkaan voi käyttää ilman Rooman piispan myöntymystä.”⁴¹⁰

884. ”Piispainkollegio käyttää valtaa kokonaiskirkossa juhlallisella tavalla ekumeenisessa kirkolliskokouksessa.”⁴¹¹ ”Kirkolliskokous ei milloinkaan ole ekumeeninen, ellei Pietarin seuraaja ole sitä sellaiseksi vahvistanut tai ainakin hyväksynyt.”⁴¹²

885. ”Koostuessaan monista tämä collegio kuvaa Jumalan kansan moninaisuutta ja universaalisuutta; koottuna yhden pään johtoon se kuvaa Kristuksen lauman ykseyttä.”⁴¹³

886. ”Jokainen *piispa* on ykseyden näkyvä alku ja perustus omassa osakirkossaan” ja ”harjoittaa paimenvirkaansa siinä Jumalan kansan osassa, joka hänelle on uskottu”⁴¹⁴ pappien ja diakonien tukiessa häntä tässä tehtävässä. Mutta piispainkollegion jäsenenä jokainen heistä pitää huolta kaikista kirkkoista.⁴¹⁵ Se tarkoittaa ensi sijassa sitä, että piispat ”hallitsevat hyvin kukin omaa kirkkoaan universaalisen kirkon yhtenä osana”. Näin ”he tehokkaasti myötävaikuttavat Kristuksen koko mystillisen ruumiin hyväksi, joka on myös kirkkojen ruumis”.⁴¹⁷ Tämän huolenpidon tulee ulottua erityisesti köyhiin,⁴¹⁸ uskonsa tähden vainottuihin ja eri puolilla maailmaa toimiviin lähetystyöntekijöihin. 1560, 833, 2448

887. Naapureina elävät ja kulttuuriltaan yhtenäiset osakirkot muodostavat kirkkoprovinsseja tai suurempia yksiköitä, joita kutsutaan patriarkaateiksi tai alueiksi.⁴¹⁹ Näiden yksiköiden piispat voivat kokoontua synodeihin tai provinsiaaliksiileihin. ”Samoin voivat piispainkonferenssit meidän aikamme tehdä monipuolista ja hedelmällistä työtä toteuttaakseen käytännössä kollegiaalista ajatustapaa.”⁴²⁰

⁴¹⁰ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 22; vrt. CIC, kaanon 336.

⁴¹¹ CIC kaanon 337, § 1.

⁴¹² Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 22.

⁴¹³ sama, 22.

⁴¹⁴ sama, 23.

⁴¹⁵ sama, 23.

⁴¹⁶ Vatikaanin II kirk.kok., dekreetti piispojen paimenvirasta, *Christus Dominus*, 3.

⁴¹⁷ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 23.

⁴¹⁸ vrt. Gal. 2:10.

⁴¹⁹ vrt. *Canones Apostolorum*, 34: SC 336, 284.

⁴²⁰ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 23.

OPETUSVIRKA 85–87, 2032–2040

888. Piispojen ”ensimmäinen tehtävä” pappien, työtovereidensa kanssa on ”julistaa kaikille Jumalan ilosanomaa”⁴²¹, niin kuin Herra on säätänyt.⁴²² ”Piispathan ovat uskon sanansaattajia, jotka johdattavat uusia opetuslapsia Kristuksen luokse, ja he ovat virallisia eli Kristuksen arvovallan saaneita apostolisen uskon opettajia.”⁴²³ 2068

889. Kristus, itse totuus, tahtoi säilyttää kirkon puhtaassa, apostoleilta periytyvässä uskossa. Niinpä hän teki kirkkonsa osalliseksi omasta erehtymättömyydestään. ”Yliluonnollisen uskontajunsa” avulla Jumalan kansa pitää ehdottomasti kiinni uskosta kirkon elävän opetusviran johdolla.⁴²⁴ 92

890. Opetusviran tehtävä liittyy Jumalan Kristuksessa kansansa hyväksi tekemän liiton lopullisuuteen. Opetusviran täytyy varjella Jumalan kansa erehtymisiltä ja uskoa heikentäviltä tekijöiltä ja taata sille objektiivinen mahdollisuus tunnustaa alkuperäistä uskoa ilman erehdyksiä. Opetusviran pastoraaliseen tehtävään kuuluu valvoa, että Jumalan kansa pysyy totuudessa, joka tekee vapaaksi. Jotta paimenet voisivat täyttää tehtävänsä, Kristus on suonut heille uskon ja moraalin kysymyksissä erehtymättömyyden karisman. Tätä karismaa voidaan harjoittaa monella tavalla: 851, 1785

891. ”Virkansa nojalla Rooman piispalla, piispainkollegion päällä, on tämä erehtymättömyys, kun hän kaikkien uskovien ylipaimenena ja opettajana, joka vahvistaa veljiänsä uskossa, julistaa lopulliseksi jonkin uskoa tai moraalialia koskevan opinkappaleen ... Kirkolle luvattu erehtymättömyys on olemassa myös piispakunnassa, kun se harjoittaa ylintä opetusvirkaansa yhdessä Pietarin seuraajan kanssa”, ennen kaikkea ekumeenisessa kirkolliskokouksessa.⁴²⁵ Kun kirkko korkeimman opetusvirkansa välityksellä asettaa jotakin ”uskottavaksi Jumalan ilmoituksena” ja Kristuksen opetuksena,⁴²⁶ uskovien on pitäydyttävä tällaisiin määrityksiin uskon kuuliaisuudella.⁴²⁷ Tämä erehtymättömyys ulottuu yhtä pitkälle kuin itse jumalallisen ilmoituksen talletus.⁴²⁸

892. Jumala antaa apunsa apostolien seuraajille heidän opettaessaan yhteisymmärryksessä Pietarin seuraajan kanssa, – ja aivan erityisesti koko kirkon paimenelle, Rooman piispalle – silloinkin kun he, päätymättä vielä erehtymättömään määritykseen ja antamatta lausumalleen ”lopullista auk-

⁴²¹ Vatikaanin II kirk.kok., dekreetti pappeudesta *Presbyterorum ordinis*, 4.

⁴²² vrt. Mark. 16:15.

⁴²³ Vatikaanin II kirk.kok., Kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 25.

⁴²⁴ sama, 12; konstituutio ilmoituksesta *Dei Verbum*, 10.

⁴²⁵ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 25; vrt. Vatikaanin I kirk.kok., konstituutio *Pastor aeternus*, c. 4: DS 3074.

⁴²⁶ Vatikaanin II kirk.kok., konstituutio ilmoituksesta, *Dei Verbum*, 10.

⁴²⁷ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 25.

⁴²⁸ sama, 25.

toriteettia”, esittävät normaalin opetusvir kansa nojalla opin, jonka avulla ilmoitus ymmärretään paremmin uskon ja moraalin kysymyksissä. Tälle normaalille opetukselle uskovien tulee osoittaa ”tahdon ja ymmärryksen myöntymistä”,⁴²⁹ joka tosin eroaa uskon myöntymyksestä, mutta kuitenkin jatkaa sitä.

PYHITTÄMISEN VIRKA

893. Piispa on myös ”korkeimman pappeuden armon hoitaja”⁴³⁰ varsinkin eukaristisessa uhrissa, jonka hän itse edeskantaa tai antaa pappien, työtovereidensa toimitettavaksi. Eukaristiahan on osakirkon elämän keskus. Piispa ja papit pyhittävät sitä rukouksellaan ja työllään, palvelemalla sanalla ja sakramenteilla. He pyhittävät kirkkoa esimerkillään, ”eivät herroina halliten niitä, jotka ovat heidän osalleen tulleet vaan omalle laumalleen esikuvina” (1 Piet. 5:3). Näin ”he yhdessä heille uskotun lauman kanssa pääsevät iankaikiseen elämään”.⁴³¹ 1561

JOHTAMISEN VIRKA

894. ”Piispat johtavat heille uskottuja osakirkkoja Kristuksen sijaisina ja lähettiläinä neuvoin, kehotuksin ja esimerkein, mutta myös auktoriteetilla ja harjoittamalla pyhää valtaa.”⁴³² Näitä heidän on käytettävä seurakunnan rakentamiseksi palvelemisen hengessä, joka on Kristuksen, heidän Mestarinsa henki.⁴³³ 801

895. ”Tämä valta, jota he henkilökohtaisesti Kristuksen nimessä käyttävät, on heidän virkaansa kuuluva, pysyvä ja välitön, vaikka sen käyttäminen onkin kirkon ylimmän auktoriteetin alainen”⁴³⁴. Piispoja ei saa kuitenkaan pitää paavin sijaisina, jonka virallinen, välitön, koko kirkkoa koskeva auktoriteetti ei kumoa piispojen auktoriteettia, vaan päin vastoin vahvistaa ja tukee sitä. Tosin piispojen tulee harjoittaa auktoriteettiaan koko kirkon kanssa paavin alaisina. 1558

896. Hyvän Paimenen tulee olla piispan esikuvana ja ”muotona” paimenviiran hoidossa. Heikkouksistaan tietoisena piispa ”voi säälien kohdella tietämättömiä ja eksyviä. Hänen ei pidä kieltäytyä kuuntelemasta alaisiaan, vaan hän suhtautukoon heihin kuin lapsiinsa ... Uskovien puolestaan tulee pysyä kiinni piispassaan kuten kirkko pysyy Kristuksessa ja Kristus Isässään.”⁴³⁵ 1550

⁴²⁹ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 25.

⁴³⁰ sama, 26.

⁴³¹ sama, 26.

⁴³² sama, 27.

⁴³³ vrt. Luuk. 22:26–27.

⁴³⁴ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 27.

⁴³⁵ sama, 27.

”Seuratkaa kaikki piispaa, niin kuin Jeesus Kristus seuraa Isää, ja papistoa niin kuin apostoleja; diakoneja taas kunnioittakaa kuin Jumalan lakia! Kukaan ei saa tehdä ilman piispaa mitään, mikä koskee kirkkoa.”⁴³⁶

II Uskovat maallikot

897. ”Maallikoilla tarkoitetaan tässä kaikkia kristittyjä, paitsi papeiksi vihittyjä sekä kirkon vahvistamien hengellisten sääntökuntien jäseniä, toisin sanoen niitä uskovia, jotka kasteessa on liitetty Kristuksen ruumiiseen, koottu Jumalan kansaksi ja jotka omalla tavallaan ovat päässeet osallisiksi Kristuksen papillisesta, profeetallisesta ja kuninkaallisesta virasta sekä omalta osaltaan harjoittavat koko kristikansan lähetystehtävää kirkossa ja maailmassa.”⁴³⁷ 873

MAALLIKOIDEN KUTSUMUS

898. ”Maallikoiden tehtävä on oman kutsumuksensa mukaisesti etsiä Jumalan valtakuntaa hoitamalla ajallisia asioita ja järjestämällä ne Jumalan tahdon mukaisesti ... Heidän tehtävänsä on erityisesti valaista ja järjestää niitä ajallisia asioita, joihin he ovat kiinteässä yhteydessä, niin että ne aina tapahtuisivat Kristuksen mielen mukaisesti, kehittyisivät ja julistaisivat Luojan ja Lunastajan kunniaa.”⁴³⁸ 2105

899. Kristittyjen maallikoiden aloitteet ovat erityisen välttämättömiä silloin, kun pitää löytää välineitä ja keinoja muovata sisältä päin yhteiskunnallisia, poliittisia ja taloudellisia oloja kristillisen uskon ja elämän vaatimusten pohjalta. Tällaiset aloitteet kuuluvat itsestään selvänä kirkon elämään: 2442

”Uskovat maallikot seisovat kirkon elämän uloimmassa rintamassa; heissä kirkko on yhteiskunnan elämänperusta. Siksi heidän, ja juuri heidän täytyy saada yhä kirkkaampi tietoisuus siitä, etteivät he ainoastaan kuulu kirkkoon, vaan ovat kirkko, toisin sanoen paavin, kirkon yhteisen pään, ja häneen yhteydessä olevien piispojen johtama uskovien yhteisö maan päällä. He ovat kirkko.”⁴³⁹

900. Maallikot ovat saaneet, niin kuin kaikki uskovat, kasteen ja vahvistuksen perusteella Jumalalta tehtäväkseen apostolaatin; siksi heillä on oikeus ja velvollisuus yksittäin tai yhteen liittyneinä tehdä työtä, jotta kaikki ihmiset maan päällä oppisivat tuntemaan ja ottaisivat vastaan Jumalan pelastus-sanoman. Tämä velvollisuus on vielä pakottavampi silloin, kun ihmiset vain heidän kauttaan voivat kuulla evankeliumia ja oppia tuntemaan Kristuksen.

⁴³⁶ pyhä Ignatius Antiokialainen, *Epistula ad Smyrnaeos*, 8, 1: SC 10bis, 138.

⁴³⁷ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 31.

⁴³⁸ sama, 31.

⁴³⁹ Pius XII, *puhe kardinaaleille* 20.2.1946; Johannes Paavali II, apostolinen kehoitus *Christifideles laici*, 9.

Heidän toimintansa on kirkon piirissä niin välttämätön, ettei paimenten apostolaatti useinkaan voi ilman sitä saavuttaa täysin tavoitteitaan.⁴⁴⁰ 863

MAALLIKOIDEN OSALLISUUS KRISTUKSEN PAPILLISEEN VIRKAAN

901. ”Kristukselle pyhitettyinä ja Pyhällä Hengellä voideltuina maallikot vastaanottavat ihmeellisen kutsumuksen ja välineet, joiden kautta Henki voi tuottaa heissä yhä runsaampaa hedelmää. Kaikki heidän tekonsa, rukouksensa ja apostoliset aloitteensa, heidän avio- ja perhe-elämänsä, heidän jokapäiväinen työnsä, sielun ja ruumiin lepo, jos ne tapahtuvat Hengessä, vieläpä elämän taakatkin, jos ne kärsivällisesti kannetaan, muuttuvat ’hengelliseksi uhriksi, joka Jeesuksen Kristuksen kautta on Jumalalle mieluinen’, (vrt. 1 Piet. 2:5) uhriksi, joka pyhässä eukaristiassa yhdessä Kristuksen ruumiin kanssa kannetaan Isälle hartain mielin. Näin maallikot pyhällä elämälään Jumalaa palvoen pyhittävät hänelle koko maailman.”⁴⁴¹ 784, 1268, 358

902. Vanhemmat osallistuvat erityisellä tavalla pyhittämistehtävään, ”kun he elävät avioliitossa kristillisessä hengessä ja pitävät huolta lastensa kristillisestä kasvatuksesta”.⁴⁴²

903. Maallikot voidaan, jos heillä on tarvittavat ominaisuudet, hyväksyä pysyvästi lehtorin ja akoluutin palvelutehtäviin⁴⁴³. ”Siellä missä kirkon tarve viranhaltijoiden puuttumisen vuoksi vaatii, maallikot voivat myös silloin, kun he eivät ole lehtoreita ja akoluutteja, täyttää joitakin näiden tehtävistä kuten toimittaa sanan palvelusta, johtaa liturgista rukousta, toimittaa kasteen ja jakaa pyhää kommuuniota, kirkon säädöksiä noudattaen.”⁴⁴⁴ 1143

MAALLIKOIDEN OSALLISUUS KRISTUKSEN PROFEETALLISEEN VIRKAAN

904. ”Kristus ... täyttää profeetallisen tehtävänsä ... ei ainoastaan hierarkian välityksellä ... vaan myös maallikoiden kautta, joista hän tekee todistajia varustamalla heidät uskon ymmärryksellä ja sanan armolla.”⁴⁴⁵ 785, 92

”Opettaa jotakuta johdattaakseen hänet uskoon on jokaisen saarnaajan ja vieläpä jokaisen uskovan tehtävä.”⁴⁴⁶

905. Maallikot toteuttavat profeetallista lähetystehtäväänsä myös evankelioimalla. ”Tämä evankelioiminen eli Kristuksen julistaminen elämän todistuksella ja sanalla, saa maallikoiden kohdalla oman erityisen luonteensa ja tehokkuutensa siitä, että se tapahtuu tavallisen elämän olosuhteissa.”⁴⁴⁷ 2044

⁴⁴⁰ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 33.

⁴⁴¹ sama, 34; vrt sama, 10.

⁴⁴² CIC kaanon 835, § 4.

⁴⁴³ vrt. CIC kaanon 230, § 1.

⁴⁴⁴ CIC kaanon 230, § 1.

⁴⁴⁵ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 35.

⁴⁴⁶ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae* III, 71, 4 ad 3.

⁴⁴⁷ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 35.

”Maallikoiden apostolaatti ei ole pelkästään elämän todistusta. Tosi apostoli etsii tilaisuuksia julistaa Kristusta myös sanoillaan, olkoon kyse ei-uskovista tai uskovista.”⁴⁴⁸ 2472

906. Ne uskovat maallikot, joilla on siihen kykyä ja jotka kouluttavat itsensä siihen, voivat myös auttaa katekeettisessä opetuksessa,⁴⁴⁹ teologisten tieteiden opettamisessa⁴⁵⁰ ja tiedotusvälineiden käyttämisessä.⁴⁵¹ 2495

907. ”Tietomääränsä, asiantuntemuksensa ja asemansa merkittävyyden mukaisesti heillä on oikeus ja toisinaan suorastaan velvollisuus välittää kirkon hyvää koskeva käsityksensä paimenvirkaan vihityille, ja he voivat antaa sen tiedoksi myös muille uskoville. Heidän on kuitenkin otettava huomioon uskonoppi ja moraalit, paimenille kuuluva kunnioitus, yleinen hyöty ja persoonille kuuluva arvo.”⁴⁵²

MAALLIKOIDEN OSALLISUUS KRISTUKSEN KUNINKAALLISEEN VIRKAAN

908. Kuuliaisuudellaan kuolemaan asti⁴⁵³ Kristus on lahjoittanut opetuslapsilleen kuninkaallisen vapauden lahjan, ”jotta he itsensä kieltämisen ja pyhän elämän avulla voittaisivat itsessään synnin vallan”.⁴⁵⁴ 786

”Sitä, joka alistaa ruumiinsa valtaansa ja on sielunsa herra eikä salli intohimojen vyöryä ylitseen, voidaan kutsua kuninkaaksi, koska hän hallitsee oman itsensä. Hän on vapaa ja riippumaton eikä salli synnin orjuuttaa itseään.”⁴⁵⁵

909. ”Lisäksi maallikoiden tulee, tarvittaessa yhteisvoimin, pyrkiä parantamaan maailman rakenteita ja elämän olosuhteita, milloin ne houkuttelevat ihmisiä syntiin, jotta ne vastaisivat oikeudenmukaisuuden normeja ja pikemminkin edistäisivät hyveitä kuin olisivat niille esteenä. Näin tehdessään he täyttävät kulttuurin ja inhimillisen toiminnan moraalilla arvolla.”⁴⁵⁶ 1887

910. ”Maallikot voivat myös tuntea olevansa kutsuttuja tai heidät kutsutaan yhteistyössä paimenten kanssa palvelemaan kirkkoyhteisöä, sen kasvua ja elämää. Tällöin he voivat täyttää hyvin erilaisia palvelutehtäviä sen armon ja niiden armolahjojen mukaisesti, joita Herra heille kulloinkin antaa.”⁴⁵⁷ 799

⁴⁴⁸ Vatikaanin II kirkkokokous, dekreetti maallikoiden apostolaatista, *Apostolicam actuositatem*, 6; vrt. lähetysdekreetti *Ad gentes*, 15.

⁴⁴⁹ vrt. CIC kaanonit 774; 776; 780.

⁴⁵⁰ vrt. CIC kaanon 229.

⁴⁵¹ vrt. CIC kaanon 822, § 3.

⁴⁵² CIC kaanon 212, § 3.

⁴⁵³ vrt. Fil. 2:8–9.

⁴⁵⁴ Vatikaanin II kirkkokokous, kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 36.

⁴⁵⁵ pyhä Ambrosius, *Expositio psalmi CXVIII* 14, 30: PL 15,1476.

⁴⁵⁶ Vatikaanin II kirkkokokous, kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 36.

⁴⁵⁷ Paavali VI, apostolinen kehoitus *Evangelii nuntiandi*, 73.

911. Kirkossa ”maallikot voivat lain puitteissa osallistua johtamisvaltaan”.⁴⁵⁸ He voivat ottaa osaa osakirkkojen konsiileihin⁴⁵⁹ ja hiippakuntasynodeihin,⁴⁶⁰ toimia pastoraalineuvostojen jäseninä,⁴⁶¹ osallistua seurakunnan pastoraaliseen hoitamiseen,⁴⁶² työskennellä talousneuvostoissa⁴⁶³ ja olla kirkollisten oikeusistuinten jäseniä, jne.⁴⁶⁴

912. ”Uskovien on opittava huolellisesti erottamaan toisistaan ne oikeudet ja velvollisuudet, jotka heillä on kirkon jäseninä, niistä oikeuksista ja velvollisuuksista, jotka heillä on yhteiskunnan kansalaisina. Heidän tulee koettaa saattaa ne sopusointuun keskenään pitäen mielessään, että kaikissa ajallisissa asioissa ratkaisee kristillinen omatunto, sillä ei ole mitään inhimillistä toimintaa ajallisissakaan puitteissa, joka voitaisiin poistaa Jumalan valta-herruuden piiristä.”⁴⁶⁵ 2245

913. ”Täten jokainen maallikko hänelle suotujen lahjojen voimasta on itsensä kirkon lähetystehtävän todistaja ja samalla elävä työväline ’Kristuksen lahjan mitan mukaan’” (Ef. 4:7).⁴⁶⁶

III Jumalalle vihitty elämä

914. ”Vaikka se elämänmuoto, joka perustuu evankelisiin neuvoihin sitoutumiseen, ei kuulukaan kirkon hierarkkiseen rakenteeseen, se kuitenkin on erottamattomasti sidottu kirkon elämään ja pyhyyteen.”⁴⁶⁷ 2103

EVANKELISET NEUVOT, VIHITTY ELÄMÄ

915. Evankeliset neuvot kaikessa monitasoisuudessaan on osoitettu jokaiselle Kristuksen opetuslapselle. Täydellinen rakkaus, johon kaikki uskovat on kutsuttu, tuo niille jotka vapaasta tahdostaan omaksuvat kutsun vihittyyn elämään, velvoituksen elää siveinä naimattomuudessa Jumalan valtakunnan tähden sekä köyhyydessä ja kuuliaisuudessa. *Lupa* noudattaa näitä neuvoja kirkon hyväksymässä, pysyvässä säädysssä on Jumalalle vihityn elämän tuntomerkki.⁴⁶⁸ 1973–1974

916. Vihitty elämä merkitsee siis eräänlaista ”syvempää vihkiytymistä”, jonka juuret ovat kasteessa ja joka merkitsee kokonaista antautumista Juma-

⁴⁵⁸ CIC kaanon 129, § 2.

⁴⁵⁹ vrt. CIC kaanon 443, § 4.

⁴⁶⁰ vrt. CIC kaanon 463, § 1, 2.

⁴⁶¹ vrt. CIC kaanonit 511–512; 536.

⁴⁶² vrt. CIC kaanon 517, § 2.

⁴⁶³ vrt. CIC kaanonit 492, § 1; 536.

⁴⁶⁴ vrt. CIC kaanon 1421, § 2.

⁴⁶⁵ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 36.

⁴⁶⁶ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 33.

⁴⁶⁷ sama, 44.

⁴⁶⁸ vrt. sama, 42–43; dekreetti sääntökuntaelämästä, *Perfectae caritatis*.

lalle.⁴⁶⁹ Vihityssä elämässä uskovat tekevät Pyhän Hengen liikkeelle pane-
mina päätöksen seurata Kristusta kiinteämmin, antautua Jumalalle, jota he
rakastavat yli kaiken, sekä kuvata ja julistaa kirkossa tulevan maailman kirk-
kautta, pyrkimällä täydellisempään rakkauteen Jumalan valtakunnan palve-
luksessa.⁴⁷⁰ 2687, 933

SUURI PUU MONINE OKSINEEN

917. ”Ikään kuin puu, joka on saanut alkunsa Jumalan kylvämästä sieme-
nestä ja ihmeellisen elinvoimaisena levittänyt oksiaan Herran vainiolla, niin
on syntynyt mitä erilaisimpia erakkoelämän ja yhteiselämän muotoja ja hen-
gellisiä perheitä, jotka tuottavat runsaasti hedelmää yhtä hyvin jäsentensä
edistymiseksi kuin koko Kristuksen ruumiin hyväksi.”⁴⁷¹ 2684

918. Kirkon alkuajoista saakka on ollut miehiä ja naisia, jotka ovat evankelisia neuvoja
noudattamalla mahdollisimman vapaina pyrkineet seuraamaan Kristusta ja tulemaan yhä
enemmän hänen kaltaisikseen. He vihkivät elämänsä Jumalalle kukin omalla tavallaan. Py-
hän Hengen innoittamina useat heistä viettivät erakkoelämää tai perustivat hengellisiä yh-
teisöjä, joille kirkko kernaasti antoi arvovaltaisen hyväksymisensä.”⁴⁷²

919. Hiippakuntapiispojen tulee ponnistella havaitakseen Pyhän Hengen
kirkolle uskomia uusia vihityn elämän lahjoja. Uusien vihityn elämän muo-
tojen hyväksyminen kuuluu Apostoliselle istuimelle.⁴⁷³

ERAKKOELÄMÄ

920. Vaikka erakot eivät aina annakaan julkisesti lupausta sitoutua kolmeen
evankeliseen neuvoon, ”he vihkivät elämänsä Jumalan ylistykselle ja maail-
man pelastukselle vetäytymällä tavallista ankarammin maailmasta hiljaiseen
yksinäisyyteen, rukoilemalla lakkaamatta ja tekemällä parannusta”.⁴⁷⁴

921. He osoittavat jokaiselle kirkon salaisuuden ytimen: henkilökohtaisen,
läheisen suhteen Kristukseen. Ihmisten silmiltä salattuna erakon elämä on
Kristuksen hiljaista saarnaa. Erakko on luovuttanut elämänsä kokonaan
Kristukselle, koska Kristus on hänelle kaikki. Erakkous on erityinen kutsu-
mus löytää autiomaassa, hengellisessä taistelussa, Ristiinnaulitun kunnia.
2719, 2015

⁴⁶⁹ vrt. Vatikaanin II kirk.kok., dekreetti sääntökuntaelämästä, *Perfectae caritatis*, 5.

⁴⁷⁰ vrt. CIC kaanon 573.

⁴⁷¹ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 43.

⁴⁷² Vatikaanin II kirk.kok., dekreetti sääntökuntaelämästä, *Perfectae caritatis*, 1.

⁴⁷³ vrt. CIC kaanon 605.

⁴⁷⁴ CIC kaanon 603, § 1.

VIHKIITYNEET NEITSYET JA LESKET

922. Apostolien ajoista lähtien on ollut kristittyjä neitsyitä⁴⁷⁵ ja leskiä,⁴⁷⁶ jotka Herra on kutsunut liittymään vain häneen suuremmissa sydämen, ruumiin ja hengen vapaudessa ja jotka ovat tehneet päätöksen – jonka kirkko hyväksyy – elää neitsyyden tai siveyden pysyvässä säädössä ”taivasten valtakunnan tähden” (Matt 19:12). 1618–1620

923. ”Pyhitetyn elämän muotoihin kuuluu erityinen sääty niille neitsyille, jotka ovat ilmaisseet päätöksensä seurata kiinteästi Kristusta ja jotka hiippakunnan piispa virallisesti hyväksyttyä liturgiaa noudattaen pyhittää Jumalalle, kihlaa mystiseen liittoon Kristuksen, Jumalan Pojan, kanssa ja vihkii kirkon palvelukseen.”⁴⁷⁷ Tällä juhlallisella riitillä (*consecratio virginum*) ”neitsyestä tulee Jumalalle vihitty ihminen, transsendenttinen merkki kirkon rakkaudesta Kristusta kohtaan ja eskatologinen kuva tästä taivaallisesta morsiamesta ja tulevasta elämästä”.⁴⁷⁸ 1537, 1672

924. Niin kuin muutkin vihityn elämän muodot⁴⁷⁹ neitsyiden sääty kiinnittää maailmassa elävän naisen (tai nunnan) asemansa ja saamiensa karismon mukaisesti rukoukseen, parannukseen, palvelemaan veljiään ja sisariaan ja apostoliseen työhön.⁴⁸⁰ ”Voidakseen pysyä uskollisemmin aikomukseensa ... vihityt neitsyet voivat muodostaa yhteisöjä.”⁴⁸¹

SÄÄNTÖKUNTAELÄMÄ

925. Sääntökuntaelämä on syntynyt kristinuskon ensimmäisinä vuosisatoina Lähi-idässä.⁴⁸² Sitä eletään kirkon kanonisesti perustamissa järjestöissä.⁴⁸³ Se eroaa muista vihityn elämän muodoista siten, että se suuntautuu jumalanpalvelukseen, siinä annetaan julkisesti lupaus noudattaa evankelisia neuvoja, elämä eletään veljellisessä yhteisössä ja se on todistusta Kristuksen liittymisestä yhteen kirkon kanssa.⁴⁸⁴ 1672

926. Sääntökuntaelämä saa alkunsa kirkon salaisuudesta. Se on lahja, jonka kirkko saa Herraltaan ja jonka kirkko tarjoaa pysyvänä elämänmuotona uskovalle, jonka Jumala kutsuu antamaan lupauksen noudattaa evankelisia neuvoja. Näin kirkko voi yhtäaikaa tehdä Kristuksen näkyväksi ja tunnistaa

⁴⁷⁵ vrt. 1 Kor. 7:34–36.

⁴⁷⁶ vrt. Johannes Paavali II, apostolinen kehoitus *Vita consecrata* 7.

⁴⁷⁷ CIC kaanon 604, § 1.

⁴⁷⁸ *Ordo consecrationis virginum*, Praenotanda 1.

⁴⁷⁹ vrt. CIC kaanon 604, § 1.

⁴⁸⁰ vrt. *Ordo Consecrationis virginum*, Praenotanda 2.

⁴⁸¹ vrt. CIC kaanon 604, § 2.

⁴⁸² vrt. Vatikaanin II kirkkokok., ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio*, 15.

⁴⁸³ vrt. CIC kaanon 573.

⁴⁸⁴ vrt. CIC kaanon 607.

itsensä Vapahtajan morsiameksi. Sääntökuntaelämä eri muodoissaan sisältää kutsun tuoda ilmi Jumalan rakkaus oman aikamme kielellä. 796

927. Kaikki sääntökuntalaiset, kuuluivatpa he erivapautettuihin sääntökuntiin tai muihin,⁴⁸⁵ kuuluvat hiippakunnan piispan työtovereihin hänen pastoraalisessa tehtävässään.⁴⁸⁶ Kirkon missionaarisessa juurruttamisessa ja laajentamisessa on jo evankelioimisen alusta lähtien välttämätöntä, että sääntökuntaelämä on kaikissa muodoissaan mukana työssä.⁴⁸⁷ ”Historia todistaa sääntökuntaperheiden suurista ansioista uskon levittämisessä ja paikalliskirkkojen rakentamisessa vanhoista munkkikunnista ja keskiajan sääntökunnista aina uuden ajan kongregatioihin asti.”⁴⁸⁸ 854

MAALLIKKOINSTITUUTIT

928. ”Maallikkoinstituutti on eräs vihityn elämän muoto ja instituutio, jossa maailmassa elävät uskovat pyrkivät rakkauden täydellisyyteen ja ponnistelevat maailman pyhittämiseksi ennen kaikkea sisältä päin.”⁴⁸⁹

929. Näiden instituuttien jäsenet osallistuvat ”täysin ja kokonaan pyhitykselle vihityllä elämällään”⁴⁹⁰ kirkon evankelioimistehtävään ”maailmassa ja maailmasta käsin”,⁴⁹¹ jossa heidän läsnäolonsa vaikuttaa ”hapatteen taivoin”.⁴⁹² Heidän ”kristillisen elämänsä todistus” suuntautuu ”järjestämään ajalliset asiat Jumalan tahdon mukaisesti ja muokkaamaan maailmaa evankeliumin voimalla”. He sitoutuvat pyhillä siteillä evankelisten neuvojen noudattamiseen ja ylläpitävät keskenään yhteisyyttä ja veljeyttä sellaisin muodoin, jotka vastaavat heidän maallikkoelämäänsä.⁴⁹³ 901

APOSTOLISEN ELÄMÄN YHTEISÖT

930. Vihityn elämän instituuttien lisäksi on olemassa apostolisen elämän yhteisöjä, joiden jäsenet sääntökuntalupauksia antamatta pyrkivät yhteisölleen ominaiseen apostoliseen päämäärään, viettävät yhteisönä veljellistä elämää ja pyrkivät oman elämänjärjestyksensä mukaisesti konstituutioita noudattaen rakkauden täydellisyyteen. Näiden joukossa on yhteisöjä, joissa jäsenet ottavat noudattaakseen evankelisia neuvoja jollakin konstituutioiden sääntämällä sitoumuksella.⁴⁹⁴

⁴⁸⁵ vrt. CIC kaanon 591.

⁴⁸⁶ Vatikaanin II kirk.kok., dekreetti piispojen paimenvirasta *Christus Dominus*, 33–35.

⁴⁸⁷ vrt. Vatikaanin II kirk.kok., lähetyksedekreetti *Ad gentes*, 18; 40.

⁴⁸⁸ Johannes Paavali II, lähetyksensyklika *Redemptoris missio*, 69.

⁴⁸⁹ CIC kaanon 710.

⁴⁹⁰ Pius XII, apostolinen konstituutio *Provida Mater*.

⁴⁹¹ CIC kaanon 713, § 2.

⁴⁹² vrt. Vatikaanin II kirk.kok., dekreetti sääntökuntaelämästä *Perfectae caritatis*, 11.

⁴⁹³ vrt. CIC kaanon 713.

⁴⁹⁴ CIC kaanon 731, § 1–2.

VIHKIMYS JA LÄHETYSSTEHTÄVÄ: ILMOITTAÄ KUNINKAAN TULOÄ

931. Jumalalle itsensä antanut ihminen, joka rakastaa Jumalaa yli kaiken ja joka jo kasteessa oli omistettu hänelle, on näin tullut syvemmin pyhitetyksi Jumalan palvelemiseen ja asetettu elämään kirkon parhaaksi. Jumalalle vihityllä säädylle kirkko todistaa Kristuksesta ja osoittaa, kuinka Pyhä Henki toimii siinä ihmeellisellä tavalla. Niiden tehtävänä, jotka antavat lupauksen noudattaa evankelisia neuvoja, on lähinnä elää vihkimyksensä mukaisesti. Mutta koska ”he omistautuvat vihkimyksellään palvelemaan kirkkoa, heidän velvollisuutensa on osallistua erityisellä tavalla lähetystyöhön instituuttinsa luonteen mukaisesti”.⁴⁹⁵

932. Kirkossa, joka on ikään kuin sakramentti, toisin sanoen Jumalan elämän merkki ja välikappale, vihitty elämä näkyy erityisenä merkinä lunastuksen salaisuudesta. Seurata ja jäljitellä ”yhä kiinteämmin” Kristusta, ilmaista ”selkeämmin” hänen itsestälouopumistaan, on samaa kuin olla Kristuksen sydämessä ”syvemmin” läsnä oman ajan ihmisille. Sillä ne, jotka kulkevat tätä ahtaampaa tietä, kannustavat esimerkillään veljiään ja sisariaan ja antavat selvän ja ylevän todistuksen siitä, ”ettei maailmaa voi muuttaa ja uhrata Jumalalle ilman vuorisäärnan autuaaksijulistusten henkeä”.⁴⁹⁶ 775

933. Annetaanpa tämä merkki julkisesti (kuten sääntökuntaelämässä), yksityisesti tai salassa – Kristuksen tuleminen on kaikille vihityille heidän elämänsä aamunkoitto. 672

”Jumalan kansalla ei ole täällä maan päällä pysyväistä asuinsijaa ... sääntökuntaelämä ilmentää kaikille uskoville selvemmin jo tässä elämässä läsnä olevia taivaallisia aarteita. Se todistaa uudesta ja iankaikkisesta elämästä, joka on saavutettu Kristuksen lunastustyön kautta, sekä julistaa tulevaa ylösnousemusta ja taivaan valtakunnan kirkkautta.”⁴⁹⁷ 796

LYHYESTI

934. ”Jumalallisen säätämysten kautta kirkossa on uskovien keskuudessa hengellisen viran hoitajia, joita kirkkolaki kutsuu kleriikeiksi; muita taas kutsutaan maallikoiksi. Kummassakin ryhmässä on uskovia, jotka evankelisiin neuvoihin sitoutumalla vihkiytyvät Jumalalle ja siten palvelevat kirkon lähetystehtävää.”⁴⁹⁸

935. Kristus lähettää apostolinsa ja heidän seuraajansa julistamaan uskoa ja rakentamaan hänen valtakuntaansa. Hän antaa heidän osallistua

⁴⁹⁵ CIC kaanon 783; vrt. Johannes Paavali II, lähetysensyklika *Redemptoris missio*, 69.

⁴⁹⁶ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 31.

⁴⁹⁷ sama, 44.

⁴⁹⁸ vrt. CIC kaanon 207, § 1–2.

- omaan lähettämiseensä. He saavat häneltä vallan toimia hänen persoonassaan.
936. Herra on tehnyt pyhästä Pietarista kirkkonsa näkyvän perustuksen ja luovuttanut hänelle sen avaimet. Rooman kirkon piispa, pyhän Pietarin seuraaja, on ”piispainkollegion pää, Kristuksen sijainen ja koko kirkon paimen täällä maan päällä”.⁴⁹⁹
937. Paavilla ”on jumalallisen säätämysten nojalla korkein, täysi, välitön ja yleismaailmallinen sielunhoidollinen valta”.⁵⁰⁰
938. Pyhän Hengen kautta virkaan asetetut piispat ovat apostolien seuraajia. He ovat ”ykseyden näkyvä alku ja perustus omissa osakirkkoissaan”.⁵⁰¹
939. Piispojen tehtävä on opettaa väärentämätöntä uskoa, viettää jumalanpalvelusta, ennen kaikkea eukaristiaa, ja johtaa kirkkojaan tosi paimenina. Papit, heidän työtoverinsa, ja diakonit auttavat heitä tässä työssä. Heidän virkaansa kuuluu myös huolenpito kaikista kirkoista paavin kanssa ja hänen alaisinaan.
940. ”Koska maallikkosäädylle on ominaista, että se elää maailman ja sen tehtävien keskellä, Jumala on kutsunut maallikot Kristuksen Hengen elävöittäminä harjoittamaan apostolaattiaan maailmassa hapatteen tavoin.”⁵⁰²
941. Maallikot osallistuvat Kristuksen pappeuteen. Häneen yhä enemmän liitettyinä he tuovat esiin kasteen ja vahvistuksen armoa henkilökohtaisen elämän ja perhe-elämän sekä yhteiskunnallisen ja kirkollisen elämän kaikissa ulottuvuuksissa ja seuraavat siten kaikille kastetuille annettua kutsua pyhyyteen.
942. Profeetallisen lähetystehtävänsä tähden maallikot ”on kutsuttu olemaan Kristuksen todistajia kaikissa olosuhteissa ja keskellä ihmisten yhteiskuntaa”.⁵⁰³
943. Kuninkaallisen lähetystehtävänsä tähden maallikot ovat saaneet voiman voittaa synnin herruuden itsessään ja maailmassa itsensäkieltämisen ja elämänsä pyhyiden kautta.⁵⁰⁴

⁴⁹⁹ CIC kaanon 331.

⁵⁰⁰ Vatikaanin II kirkkokokous, dekreetti piispojen paimenvirasta *Christus Dominus*, 2.

⁵⁰¹ Vatikaanin II kirkkokokous, kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 23.

⁵⁰² Vatikaanin II kirkkokokous, dekreetti maallikoiden apostolaatista *Apostolicam actuositatem*, 2.

⁵⁰³ Vatikaanin II kirkkokokous, pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes*, 43.

⁵⁰⁴ Vatikaanin II kirkkokokous, kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 36.

944. Jumalalle vihityn elämän tuntomerkki on julkisesti annettu lupaus noudattaa evankelisia neuvoja, köyhyyttä, naimattomuutta ja kuuliaisuutta kirkon tunnustamassa pysyvässä elämänsäädössä.
945. Uskova, joka on jo kasteessa säädetty Jumalan omaksi ja luovutettu hänen haltuunsa, on vihityn elämän säädössä entistä läheisemmin antautunut palvelemaan Jumalaa, jota hän rakastaa, ja koko kirkon hyväksi.

5. osa

PYHIEN YHTEYS

946. Kun apostolinen uskontunnustus on tunnustanut pyhän katolisen kirkon, se jatkaa tunnustaen ”pyhain yhteyden”. Tämä jälkimmäinen uskonnokappale on tietyllä tavalla edellisen kehittelyä: ”Mitä kirkko on muuta kuin kaikkien pyhien kokoontuminen?”⁵⁰⁵ Pyhien yhteys on kirkko. 823

947. ”Koska kaikki uskovat muodostavat yhden ainoan ruumiin, yhden oma jaetaan toisillekin ... Näin ollen meidän täytyy uskoa, että kirkossa vallitsee hyvyksien yhteisyys. Mutta tärkein kirkon jäsenistä on Kristus, sillä hän on pää ... Niinpä siis Kristuksen hyvä jaetaan kaikille kristityille, ja tämä jakaminen tapahtuu kirkon sakramenttien kautta.”⁵⁰⁶ ”Niin kuin yksi ja sama Henki johtaa kirkkoa, kaikki sen saamat hyvyudet ovat välttämättä yhteistä omaisuutta.”⁵⁰⁷ 790

948. Ilmauksella ”pyhien yhteys” on siis kaksi merkitystä, jotka kuuluvat kiinteästi yhteen: ”yhteys pyhiin asioihin” (*sancta*) ja ”yhteys pyhien ihmisten kesken” (*sancti*) . 1331

Sancta sanctis! (Pyhät pyhille!) huudahtaa selebrantti useimmissa idän kirkon liturgioissa, kun hän kommuunion jakamisen edellä kohottaa pyhät lahjat. Uskovat (*sancti*) ravitaan Kristuksen ruumiilla ja verellä (*sancta*), jotta he kasvaisivat Pyhän Hengen yhteydessä (koinonia) ja välittäisivät sen maailmalle.

I Hengellisten hyvyksien yhteys

949. Jerusalemin alkuseurakunnassa opetuslapset ”kuuntelivat ja noudattivat uskollisesti apostolien opetusta. Uskovat elivät keskinäisessä yhteydessä, mursivat yhdessä leipää ja rukoilivat” (Apt. 2:42).

⁵⁰⁵ pyhä Nicetas Remesialainen, *Instructio ad competentes*, 5, 3, 23: PL 52, 871.

⁵⁰⁶ pyhä Tuomas Akvinolainen, *In Symbolum Apostolorum expositio*, 13.

⁵⁰⁷ *Catechismus Romanus*, 1, 10, 24.

Yhteys uskossa. Uskovien usko on *kirkon* usko, jonka se on saanut apostoleilta, elämän aarre, joka jaettaessa tulee entistä runsaammaksi. 185

950. *Yhteys sakramenteissa.* ”Kaikkien sakramenttien hedelmät kuuluvat kaikille uskoille, sillä jokainen sakramentti on eräänlainen pyhä side, joka yhdistää uskovat toisiinsa ja kiinnittää heidät Jeesukseen Kristukseen; tämä koskee ennen muuta kastetta, jonka kautta he astuvat kirkkoon kuin ovesta. Pyhien yhteys on juuri sakramenttien yhteys ... Sanaa ’yhteys’ (kommunio) voidaan käyttää kaikista sakramenteista, koska jokainen niistä yhdistää meidät Jumalaan ... Mutta tämä sana sopii eukaristiaan paremmin kuin muihin sakramentteihin, koska juuri siinä yhteys saavuttaa täydellisyytensä.”⁵⁰⁸ 1130, 1331

951. *Yhteys karismoissa.* Pyhä Henki jakaa kirkon yhteydessä ”kaikensääntöisille uskoille myös erityisiä armolahjoja” kirkon rakentamiseksi.⁵⁰⁹ ”Hän antaa Hengen ilmetä itse kussakin erityisellä tavalla, yhteiseksi hyödyksi” (1 Kor. 12:7). 799

952. ”*Kaikki oli heille yhteistä*” (Apt. 4:32). ”Kaiken, mitä tosi kristitty omistaa, hänen on katsottava olevan hänelle yhteistä toisten kanssa; siksi kristittyjen tulee olla aina valmiit lievittämään puutteenaisten hätää.”⁵¹⁰ Kristitty on Herran hyvyksien taloudenhoitaja.⁵¹¹ 2402

953. *Yhteys rakkaudessa.* Pyhäin yhteydessä ”kukaan meistä ei elä itseään varten eikä kukaan kuole itseään varten” (Room. 14:7). ”Jos yksi jäsen kärsii, kärsivät kaikki muutkin jäsenet, ja jos yksi jäsen saa osakseen kunniaa, iloitsevat kaikki muutkin sen kanssa. Te olette Kristuksen ruumis, ja jokainen teistä on tämän ruumiin jäsen” (1 Kor. 12:26–27). Rakkaus ”ei etsi omaa etuaan” (1 Kor. 13:5).⁵¹² Vähäisinkin rakkaudessa tekemistämme teoista vaikuttaa kaikkien hyväksi siinä kaikkien ihmisten, elävien ja kuolleiden, solidaarisuudessa, joka perustuu pyhien yhteyteen. Jokainen synti vahingoittaa tätä yhteyttä. 1827, 2011, 845, 1469

II Taivaallisen ja maan päällä olevan kirkon yhteys

954. *Kirkon kolme olemisen tilaa.* ”Aina siihen asti, kunnes Herra saapuu kunniansaan ja kaikki enkelit hänen kanssaan ja kuolema on kukistettu ja kaikki alistettu hänen jalkojensa alle, toiset hänen opetuslapsistaan vaeltavat maailmassa, toiset ovat eronneet tästä elämästä ja heidät puhdistetaan, kun

⁵⁰⁸ *Catechismus Romanus*, 1, 10, 24.

⁵⁰⁹ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 12.

⁵¹⁰ *Catechismus Romanus*, 1, 10, 27.

⁵¹¹ vrt. Luuk. 16:1, 3.

⁵¹² vrt. 1 Kor. 10:24.

taas toiset katselevat jo kirkkaudessa 'yhtä ainoata kolmiyhteistä Jumalaa sellaisena kuin hän on'.⁵¹³ 771, 1031, 1023

"Kuitenkin me kaikki osallistumme, vaikkakin eri asteisesti ja eri tavalla, samaan Jumalan ja lähimmäisen rakastamisen yhteisöön ja laulamme Jumalallemme samaa riemullista kiitosvirttä, sillä kaikki, jotka kuuluvat Kristukselle ja joilla on hänen Henkensä, kasvavat yhteen yhdeksi kirkoksi ja liittyvät hänessä toisiinsa."⁵¹⁴

955. "Maan päällä vaeltavien yhteys niihin veljiin, jotka ovat nukkuneet Kristuksen rauhaan, ei siis millään tavoin katkea, vaan kirkon ainaisen uskon mukaan se pikemminkin vahvistuu hengellisten rikkauksien keskinäisen vaihdon kautta."⁵¹⁵

956. *Pyhien esirukous.* "Koska autuaat elävät läheisemmässä yhteydessä Kristuksen kanssa, he lujittavat koko kirkkoa pyhyudessa ... He eivät nimitäin lakkaa rukoilemasta Isää meidän puolestamme; he uhraavat hänelle ansiot, jotka he maan päällä ovat koonneet Jeesuksen Kristuksen kautta, hänen, joka on ainoa välimies Jumalan ja ihmisten välillä ... Näin heidän veljellinen huolenpitonsa on meille suuri apu heikkoudessamme"⁵¹⁶. 1370, 2683

"Älkää itkekö, kuoltuani olen teille suuremmaksi hyödyksi ja tuen teitä voimakkaammin kuin eläessäni."⁵¹⁷

"Käytän taivaassaoloni tekemällä hyvää maan päällä."⁵¹⁸

957. *Yhteys pyhien kanssa.* "Kuitenkaan emme kunnioita taivaan asukkaita ainoastaan heidän esimerkinsä takia, vaan pikemminkin siksi, että veljellisen rakkauden harjoittamisella koko kirkon yksimielisyys Hengessä vahvistuisi. Sillä samoin kuin vaeltavien kesken vallitseva kristillinen yhteys johtaa meidät lähemmäksi Kristusta, samoin myös yhteys pyhimyksiin yhdistää meidät Kristuksen kanssa, joka on ikään kuin lähde ja pää, josta kaikki armo ja Jumalan kansan elämä virtaa."⁵¹⁹ 1173

"Palvomme Kristusta, koska hän on Jumalan Poika. Mutta marttyyreita rakastamme Herran opetuslapsina ja seuraajina, koska he vertaansa vailla olevalla tavalla ovat antautuneet Kuninkaalleen ja Mestarilleen. Tulisipa meistäkin heidän matka- ja opiskelutovereitaan!"⁵²⁰

958. *Yhteys vainajien kanssa.* "Täysin tietoisena koko Kristuksen mystisen ruumiin sisäisestä yhteydestä on vaeltava kirkko kristinuskon varhaisimmis-

⁵¹³ Vatikaanin II kirkk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 49.

⁵¹⁴ Vatikaanin II kirkk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 49.

⁵¹⁵ sama, 49.

⁵¹⁶ sama, 49.

⁵¹⁷ pyhä Dominicus kuollessaan veljeskuntansa veljille, *Relatio juridica* 4; vrt. Jordanus Saksilainen, *Vita* 4, 69.

⁵¹⁸ pyhä Jeesus-lapsen Teresa, *Verba*.

⁵¹⁹ Vatikaanin II kirkk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 50.

⁵²⁰ *Martyrium sancti Polycarpi*, 17, 3: SC 10bis, 232.

ta ajoista lähtien suurella hartaudella viettänyt vainajien muistoa ja myös rukoillut heidän puolestaan. 'Sillä on pyhä ja hyödyllinen ajatus rukoilla kuolleitten puolesta, että he vapautuisivat synneistään'" (2 Makk. 12:46).⁵²¹ Rukouksemme kuolleiden puolesta ei ainoastaan auta heitä, vaan voi tehdä heidän esirukouksensa meidän puolestamme vaikuttavammaksi. 1371, 1032, 1689

959. *Yhtenä Jumalan perheenä.* "Kun keskinäisessä rakkaudessa ja yhteisessä Kaikkeinpyhimmän Kolminaisuuden ylistyksessä olemme yhteydessä toistemme kanssa, me kaikki, jotka olemme Jumalan lapsia ja muodostamme yhden perheen Kristuksessa, noudatamme kirkon syvintä kutsumusta."⁵²² 1027

LYHYESTI

960. Kirkko on "pyhien yhteys". Tämä ilmaus tarkoittaa lähinnä yhteyttä pyhiin asioihin (sancta), ennen muuta eukaristiaan, "joka kuvaa ja saa aikaan uskovien ykseyden, uskovien, jotka ovat yksi ruumis Kristuksessa".⁵²³
961. Tämä ilmaus tarkoittaa myös pyhien ihmisten yhteyttä (sancti) Kristuksessa, joka "on kuollut kaikkien puolesta", niin että se, mitä itse kukin tekee tai kärsii Kristuksessa tai Kristuksen tähden, koituu kaikkien hyväksi.
962. "Uskomme kaikkien Kristukseen uskovien yhteyden: niiden, jotka ovat pyhiinvaelluksella täällä maan päällä; niiden, joita puhdistetaan maallisen elämän päätyttyä; ja niiden, jotka nauttivat taivaan autuutta; he kaikki yhdessä muodostavat yhden kirkon. Samoin uskomme, että tässä yhteydessä Jumalan ja hänen pyhiensä laupias rakkaus aina kuulee rukouksemme."⁵²⁴

⁵²¹ Vatikaanin II kirkk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 50.

⁵²² sama, 51.

⁵²³ sama, 3.

⁵²⁴ Paavali VI, *Sollemnis Professio fidei*, 30.

6. osa

MARIA – KRISTUKSEN ÄITI, KIRKON ÄITI

963. Edellä on jo puhuttu Neitsyt Marian asemasta Kristuksen ja Pyhän Hengen salaisuudessa. Nyt on aika tarkastella hänen asemaansa kirkon salaisuudessa. ”Neitsyt Maria ... tunnustetaan ja häntä kunnioitetaan Jumalan ja Vapahtajan todellisena äitinä ... Hän on Kristuksen jäsenten todellinen äiti ... koska hän rakkaudessaan on myötävaikuttanut siihen, että kirkkoon syntyy uskovia, jotka ovat sen Pään jäseniä”.⁵²⁵ ”Maria, Kristuksen Äiti, kirkon Äiti.”⁵²⁶ 484–507, 721–726

I Marian äitiyden suhde kirkkoon

KOKONAAN POIKAANSA YHDISTYNEENÄ ...

964. Marian tehtävää kirkkoon nähden ei voida erottaa hänen liittymisestään Kristukseen, vaan tämä tehtävä johtuu siitä välittömästi. ”Äidin yhteys Poikaansa tämän pelastustyössä tulee näkyviin Jeesuksen neitseellisen sikiämisen hetkestä lähtien aina hänen kuolemaansa asti.”⁵²⁷ Erityisen selvästi se näkyy Jeesuksen kärsimisen hetkellä.

”Autuas Neitsyt Maria kulki uskon tien ja pysyi uskollisesti yhteydessä Poikaansa aina ristin juurelle asti, missä hän Jumalan suunnitelman mukaan seiso. Siellä hän kärsi syvästi yhdessä Poikansa kanssa ja suostui koko äidinsydämellään antamaan uhriksi hänet, jonka itse oli synnyttänyt. Lopuksi ristillä kuoleva Kristus Jeesus antoi hänet äidiksi opetuslapselle sanoen: ’Vaimo, katso poikasi’” (Joh. 19:26–27).⁵²⁸ 534, 618

965. Poikansa taivaaseenastumisen jälkeen Maria ”tuki syntyvää kirkkoa rukouksillaan opetuslasten rinnalla”.⁵²⁹ Yhdessä apostolien ja muutamien naisten kanssa ”näemme myös Marian rukouksillaan anovan Pyhän Hengen lahjaa, hänen, joka jo enkelin ilmestyessä oli varjonnut hänet”.⁵³⁰

... MYÖS TAIVAASEENOTTAMISESSAAN ...

966. ”Lopuksi tahraton Neitsyt, jonka Jumala oli varjellut kaikelta perisyntien tahralta, otettiin maallisen vaelluksen päätyttyä ruumiineen ja sieluineen taivaan kirkkauteen, ja Herra korotti hänet kaikkien kuningattareksi, jotta

⁵²⁵ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 53; pyhä Augustinus, *De sancta virginitate* 6, 6 PL 40, 399.

⁵²⁶ Paavali VI, *puhe kirkolliskokouksen isille*, 21.11.1964.

⁵²⁷ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 57.

⁵²⁸ sama, 58.

⁵²⁹ sama, 69.

⁵³⁰ sama, 59.

hän yhä enemmän tulisi Poikansa, herrain Herran sekä synnin ja kuoleman voittajan, kaltaiseksi.”⁵³¹ Pyhän Neitsyen taivaaseenottaminen on ainutlaatuista osallisuutta hänen Poikansa ylösnousemukseen ja toisten kristittyjen ylösnousemuksen ennakkointia. 491

”Oi Jumalansynnyttävä, sinä synnyttäessäsi säilytit neitsyyden ja kuolonuneen nukkuessasi et maailmaa hyljännyt. Sinä elämän äitinä menit Elämän tykö ja rukouksillasi päästät kuolemasta meidän sielumme.”⁵³²

... HÄN ON ARMON JÄRJESTYKSESSÄ MEIDÄN ÄITIMME

967. Koska Neitsyt Maria suostui täydellisesti Isän tahtoon, Poikansa lunnastustyöhön ja jokaiseen Pyhän Hengen vaikuttamaan liikahdukseen, hän on kirkolle uskon ja rakkauden esikuva. Siitä syystä hän on ”kirkon huomattavin ja ainutlaatuinen jäsen”;⁵³³ hän on ”kirkon perikuva” (*ecclesiae typus*).⁵³⁴ 2679, 507

968. Mutta hänellä on vielä laajempi tehtävä kirkossa ja koko ihmiskunnassa. ”Kuuliaisuutensa, uskonsa, toivonsa ja palavan rakkautensa kautta hän myötävaikutti Vapahtajan kanssa ainutlaatuisella tavalla ylikuonnollisen elämän uudelleen pystyttämiseen ihmissieluissa. Tästä syystä Maria on meidän Äitimme armon järjestyksessä.”⁵³⁵ 494

969. ”Siitä myöntymisestä lähtien, jonka Maria enkelin ilmestymisessä antoi uskossaan ja säilytti horjumattomasti ristin juurella, Marian äitiys armon taloudessa jatkuu keskeytyksettä aina kaikkien valittujen lopulliseen täydellistymiseen asti. Marian taivaaseenottaminen ei nimittäin katkaise hänen osuuttaan pelastustehtävässä: toistuvilla esirukouksilla hän jatkuvasti hankkii meille iankaikkiseen pelastukseen vieviä lahjoja ... Tämän vuoksi kirkko rukoilee autuasta Neitsyttä avuksi kutsuen häntä uskovien puolustajaksi, tukijaksi, auttajaksi ja välittäjäksi.”⁵³⁶ 501, 149, 1370

970. ”Marian äidintehtävä ihmisiä kohtaan ei millään tavalla vähennä eikä himmennä Kristuksen ainoata välimieheyttä, vaan todistaa sen voiman. Autuaan Neitsyen jokainen vaikutus ihmisiin heidän pelastuksensa tiellä ... virtaa Kristuksen ansioiden ylenpalttisuudesta, nojautuu Kristuksen välimieheyteen, on siitä täydellisesti riippuvainen sekä ammentaa siitä kaiken voimansa.”⁵³⁷ ”Ainoatakaan luotua ei koskaan voida asettaa samaan asemaan lihaksi tulleen Sanan ja Vapahtajan kanssa. Mutta samoin kuin papit ja uskova kansa eri tavoin osallistuvat Kristuksen ainoaan papputeen ja Jumalan ainoa hyvyys todellisesti virtaa luoduille monin eri tavoin, samoin Vapahtajan ainoana välimiehenä olemisen ei sulje pois luo-

⁵³¹ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 59; vrt. Pius XII, konstituutio *Munificentissimus Deus*: DS 3903.

⁵³² *Herran Äidin kuolonuneen nukkumisen juhlan tropari* (elokuun 15. päivä): Bysanttilainen liturgia.

⁵³³ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 53.

⁵³⁴ vrt. sama, 63.

⁵³⁵ sama, 61.

⁵³⁶ sama, 62.

⁵³⁷ sama, 60.

tujen monenlaista yhteistyötä, vaan herättää siihen, sillä se lähtee yhdestä ainoasta lähteestä.”⁵³⁸ 2008, 1545, 308

II Autuaan Neitsyen kunnioittaminen

971. ”*Tästedes kaikki sukupolvet ylistävät minua autuaaksi*” (Luuk. 1:48). ”Kirkon kunnioitus autuaasta Neitsyt Mariaa kohtaan kuuluu kristillisen jumalanpalveluksen olemukseen.”⁵³⁹ ”Autuas Neitsyt saa täydellä syyllä osakseen erityistä kunnioitusta kirkossa. Jo kristinuskon varhaisimmista ajoista lähtien autuaasta Neitsyttä on kunnioitettu arvonimellä ’Jumalansynnyttäjä’, jonka turviin uskovat rukoillen pakenivat kaikissa vaaroissa ja tarpeissa ... Tämä kunnioitus on tosin täysin ainutlaatuinen, mutta eroaa olennaisesti siitä palvonnan kultista, joka osoitetaan lihaksi tulleele Sanalle sekä Isälle ja Pyhälle Hengelle, ja se edistää sitä suuresti.”⁵⁴⁰ Kunnioitus saa ilmauksensa Jumalansynnyttäjälle omistetuissa liturgisissa juhlissa⁵⁴¹ ja rukouksissa Marialle – esimerkiksi ruusukossa, joka on ”koko evankeliumin yhteenveto”.⁵⁴² 1172, 2678

III Maria, kirkon eskatologinen ikoni

972. Käsiteltyämme kirkkoa, sen alkuperää, lähetystehtävää ja päämäärää emme voisi paremmin lopettaa tätä jaksoa kuin suuntaamalla katseemme Mariaan. Hänessä voimme tarkastella, mitä kirkko on salaisuudessaan, ”uskon pyhiinvaelluksellaan”, ja mitä se on oleva vaelluksensa päätyttyä kotimaassa. Siellä Maria odottaa kirkkoa ”pyhimmän ja jakamattoman Kolminaisuuden” kunniassa, ”yhdessä kaikkien pyhien kanssa”.⁵⁴³ Kirkko kunnioittaa häntä Herransa Äitinä ja omana Äitinään: 773, 829

”Jeesuksen Äiti, joka jo ruumiiltaan ja sielultaan kirkastettuna on taivaassa, on tämän tulevassa elämässä täyttymyksensä saavuttavan kirkon kuva ja ensimmäinen alku. Samalla hän on myös täällä maan päällä vaeltavan Jumalan kansan johtotähti ja varman toivon ja lohdutuksen merkki siihen saakka, kunnes Herran päivä tulee.”⁵⁴⁴ 2853

LYHYESTI

973. Sanoessaan ”tapahtukoon” (fiat) enkelin vieraillessa ja antaessaan näin suostumuksensa ihmiseksitulon salaisuuteen Maria jo vaikuttaa mukana työssä, jonka hänen Poikansa tulee toteuttamaan. Maria on Äiti kaikkialla, missä Jeesus on mystisen ruumiinsa Vapahtaja ja Pää.

⁵³⁸ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 62.

⁵³⁹ Paavali VI, apostolinen kehoitus *Marialis cultus*, 56.

⁵⁴⁰ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 66.

⁵⁴¹ Vatikaanin II kirk.kok., liturgiakonstituutio *Sacrosanctum Concilium*, 103.

⁵⁴² Paavali VI, apostolinen kehoitus *Marialis cultus*, 42.

⁵⁴³ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 69.

⁵⁴⁴ sama, 68.

974. Kun pyhimmän Neitsyt Marian ajallinen elämä päättyi, hänet otettiin ruumiineen ja sieluineen taivaan kirkkauteen, jossa hän jo on osallinen Poikansa ylösnousemuksen kunniaan ja ennakoi siten Kristuksen ruumiin kaikkien jäsenten ylösnousemusta.
975. ”Uskomme, että kaikkein pyhin Jumalanäiti, uusi Eeva, kirkon Äiti, pysyy taivaassa edelleenkin Kristuksen ruumiin jäsenten Äitinä.”⁵⁴⁵

Kymmenes artikkeli

”MINÄ USKON SYNTIEN ANTEEKSIAntAMISEN”

976. Apostolinen uskontunnustus liittää uskon syntien anteeksiantamiseen uskoon Pyhään Henkeen, mutta myös uskoon kirkkoon ja uskoon pyhien yhteyteen. Kun Kristus jakoi apostoleille Pyhän Hengen, hän luovutti heille jumalallisen valtansa antaa syntejä anteeksi: ”Ottakaa Pyhä Henki. Jolle te annatte synnit anteeksi, hänelle ne ovat anteeksi annetut. Jolta te kiellätte anteeksiannon, hän ei saa syntejään anteeksi” (Joh. 20:22–23).

(Katekismuksen toinen osa tulee käsittelemään nimen omaan syntien anteeksiantamista kasteessa, parannuksen sakramentissa ja muissa sakramenteissa, ennen kaikkea eukaristiassa. Siksi meidän tarvitsee tässä viitata vain eräisiin perusasioihin.)

I Yksi ainoa kaste syntien anteeksiantamiseksi 1263

977. Herramme on sitonut syntien anteeksiantamisen uskoon ja kasteeseen: ”Menkää kaikkialle maailmaan ja julistakaa evankeliumi kaikille luoduille. Joka sen uskoo ja saa kasteen, on pelastuva” (Mark. 16:15–16). Kaste on ensimmäinen ja merkittävin sakramentti syntien anteeksiantamiseksi. Se nimittäin liittää meidät Kristukseen, joka on kuollut meidän syntiemme tähden ja herätetty kuolleista meidän vanhurskauttamisemme tähden,⁵⁴⁶ ”jotta mekin alkaisimme elää uutta elämää” (Room. 6:4).

978. ”Kun me ensimmäisen kerran tunnustamme uskomme ja vastaanotamme pyhän kasteen, joka puhdistaa meidät, saamamme anteeksianto on niin runsas ettei pois pyyhittäväksi jää mitään – olipa se peräisin perisyntistä tai johtuipa se jostakin, minkä olemme tahtoen tehneet tai jättäneet tekemättä – eikä myöskään kärsittäväksi jää minkäänlaista rangaistusta. Kasteen armo ei kuitenkaan vapauta ketään mistään luonnon heikkoudesta; jokaisen täytyy kamppailla halujen liikahtuksia vastaan, jotka lakkaamatta houkuttelevat meitä syntiin.”⁵⁴⁷ 1264

⁵⁴⁵ Paavali VI, *Sollemnis Professio fidei*, 15.

⁵⁴⁶ vrt. Room. 4:25.

⁵⁴⁷ *Catechismus Romanus*, 1, 11, 3.

979. Mutta kuka olisi niin urhea ja valpas, ettei synti pääsisi lainkaan haavoittamaan häntä tässä taistelussa pahaa taipumusta vastaan? ”Koska siis on välttämätöntä, että kirkolla on valta antaa anteeksi syntejä, oli myös välttämätöntä, ettei kaste olisi sille ainoa väline käyttää taivasten valtakunnan avaimia, jotka se oli saanut Kristukselta. Kirkon täytyi voida antaa anteeksi synnit kaikille katuville, vaikka he olisivat tehneet syntiä elämänsä viime hetkeen asti.”⁵⁴⁸ 1446

980. Parannuksen sakramentissa kastettu pääsee sovintoon Jumalan ja kirkon kanssa. 1422–1484

”Pyhät isät kutsuivat parannuksen sakramenttia oikeutetusti ’vaivalloiseksi kasteeksi’.⁵⁴⁹ Tämä parannuksen sakramentti on kasteen jälkeen langenneille samalla tavoin pelastukseen välttämätön kuin kaste niille, jotka eivät vielä ole uudestisyntyneet.”⁵⁵⁰

II Avaintenvalta

981. Ylösnousemuksensa jälkeen Kristus lähetti apostolinsa saarnaamaan ”kaikille kansoille parannusta syntien anteeksisaamiseksi” (vrt. Luuk. 24:47). Apostolit seuraajineen toimittavat sen tähden ”sovituksen virkaa” (2 Kor. 5:18) ei ainoastaan julistamalla ihmisille Kristuksen meille ansaitsemaa Jumalan anteeksiantoa ja kutsumalla heitä kääntymykseen ja uskoon, vaan myös jakamalla heille kasteen kautta syntien anteeksiantoa ja sovittamalla heidät Jumalan ja kirkon kanssa Kristukselta saamallaan avaintenvallalla. 1444

”Kirkko on saanut taivasten valtakunnan avaimet, jotta siinä toteutuisi Kristuksen veren ja Pyhän Hengen vaikutuksen kautta syntien anteeksisaaminen. Tässä kirkossa sielu, joka oli synnin tähden kuollut, herää jälleen eloon, elämään Kristuksen kanssa, jonka armo on meidät pelastanut.”⁵⁵¹ 553

982. Sellaista rikkomusta ei olekaan, olipa se kuinka raskas tahansa, jota ei pyhä kirkko voisi antaa anteeksi. ”Sellaista ihmistä ei olekaan, joka olisi niin paha ja syyllinen, ettei hänen näköpiirissään olisi varmaa toivoa syntien anteeksisaamisesta, kun hän vilpittömästi katuu rikkomuksiaan.”⁵⁵² Kristus, joka on kuollut kaikkien ihmisten puolesta, tahtoo, että syntien anteeksiantamisen ovet ovat hänen kirkossaan aina avoinna jokaiselle, joka kääntyy synnistä.⁵⁵³ 1463, 605

⁵⁴⁸ *Catechismus Romanus*, 1, 11, 4.

⁵⁴⁹ vrt. pyhä Gregorios Nazianzalainen, *Oratio*, 39,17: PG 36, 356.

⁵⁵⁰ Trenton kirkkokok., *Doctrina de sacramento Paenitentiae*, c. 2: DS 1672.

⁵⁵¹ pyhä Augustinus, *Sermo* 214: PL 38, 1071–1072.

⁵⁵² *Catechismus Romanus*, 1, 11, 5.

⁵⁵³ vrt. Matt. 18:21–22.

983. Katekeesin on nähtävä vaivaa herättääkseen ja pitääkseen uskovissa elävänä uskon tähän mittaamattoman arvokkaaseen lahjaan, jonka ylösnousut Kristus on antanut kirkolleen, nimittäin tehtävään ja valtaan, joilla apostolien ja heidän seuraajiensa välityksellä synnit annetaan todellisesti anteeksi: 1442

”Herra tahtoo, että hänen opetuslapsillaan on valtava voima; hän tahtoo, että hänen köyhät palvelijansa toteuttavat hänen nimessään kaiken sen, mitä hän maan päällä ollessaan on tehnyt.”⁵⁵⁴ 1465

”Papit ovat saaneet vallan, jota Jumala ei ole antanut enkeleille eikä ylienkeillekään ... Jumala vahvistaa taivaassa kaiken, minkä papit tekevät täällä maan päällä.”⁵⁵⁵

”Jos kirkossa ei olisi syntien anteeksiantamista, ei olisi mitään toivoa ikuisesta elämästä ja ikuisesta vapahduksesta. Kiittäkäämme Jumalaa, joka on antanut kirkolleen tällaisen lahjan.”⁵⁵⁶

LYHYESTI

984. Uskontunnustus liittää syntien anteeksiantamisen tunnustuksen siihen osaan, joka tunnustaa uskon Pyhään Henkeen. Ylösnoussut Kristus-han uskoi apostoleilleen vallan antaa syntejä anteeksi, kun hän antoi heille Pyhän Hengen.

985. Kaste on ensimmäinen ja merkittävin sakramentti syntien anteeksiantamiseksi: se liittää meidät kuolleeseen ja ylösnousseeseen Kristukseen ja antaa meille Pyhän Hengen.

986. Kirkko omistaa Kristuksen tahdosta vallan antaa kastetuille synnit anteeksi. Se käyttää tätä valtaa piispojen ja pappien välityksellä tavallisesti parannuksen sakramentissa.

987. ”Papit ja sakramentit ovat syntien anteeksisaamisessa pelkkiä välikappaleita, joilla Kristus, Herra, pelastuksemme varsinainen aikaansaaja ja jakaja, vaikuttaa meissä syntien poispyyhkimisen ja antaa meille vanhurskauttamisen armon.”⁵⁵⁷

⁵⁵⁴ pyhä Ambrosius, *De Paenitentia*, 1, 8, 34: PG 16, 476–477.

⁵⁵⁵ pyhä Johannes Khrysostomos, *De sacerdotio*, 3, 5: PG 48, 643.

⁵⁵⁶ pyhä Augustinus, *Sermo*, 213, 8, 8: PL 38, 1064.

⁵⁵⁷ *Catechismus Romanus*, 1, 11, 6.

Yhdestoista artikkeli

”USKON RUUMIIN YLÖSNOUSEMISEN”

988. Kristillinen uskontunnustus – jossa tunnustamme uskomme Jumalaan, Isään, Poikaan ja Pyhään Henkeen ja Jumalan luovaan, lunastavaan ja pyhittäväseen toimintaan – huipentuu julistukseen, että kuolleet nousevat aikojen lopulla kuolleista ja että on olemassa ikuinen elämä.

989. Uskomme lujasti ja toivomme luottavaisina, että niin kuin Kristus on todella noussut kuolleista ja elää ikuisesti, niin vanhurskaatkin elävät kuolemansa jälkeen ikuisesti ylösnouseen Kristuksen kanssa, ja että hän herättää heidät viimeisenä päivänä.⁵⁵⁸ Niin kuin hänen kuolleista herättämisensä, niin tulee meidänkin kuolleista herättämisemme olemaan Pyhän Kolminaisuuden teko. 655, 648

”Jos siis teissä asuu Jumalan Henki, hänen, joka herätti Jeesuksen kuolleista, niin hän, joka herätti Kristuksen Jeesuksen kuolleista, on tekevä eläviksi myös teidän kuolevaiset ruumiinne teissä asuvan Henkensä voimalla” (Room. 8:11).⁵⁵⁹

990. Ilmaus ”liha” tarkoittaa ihmistä heikkoudessaan ja kuolevaisuudessaan.⁵⁶⁰ ”Lihan ylösnousemus” (niin kuin apostolinen uskontunnustus sananmukaisesti sanoo) tarkoittaa siis, että kuoleman jälkeen ei ainoastaan kuolematon sielu jatka elämäänsä, vaan että myös ”kuolevaiset ruumiimme” (Room. 8:11) tulevat jälleen eläviksi. 364

991. Usko kuolleiden ylösnousemiseen on ollut alusta asti olennainen osa kristillistä uskoa. ”Tämä on kristittyjen vakaumus: kuolleiden ylösnousemus; tämä usko on meille elämä”:⁵⁶¹ 638

”Kuinka jotkut teistä voivat sanoa, ettei kuolleiden ylösnousemusta ole? Jos ei ole kuolleiden ylösnousemusta, ei Kristustakaan ole herätetty kuolleista. Mutta ellei Kristusta ole herätetty, silloin meidän julistuksemme on turhaa, turha myös teidän uskonne ... Mutta nyt Kristus on herätetty kuolleista, esikoisena kuolemaan nukuneista” (1 Kor. 15:12–14,20).

I Kristuksen ylösnousemus ja meidän ylösnousemuksemme

VAIHEITTAIN ETENEVÄ ILMOITUS YLÖSNOUSEMUKSESTA

992. Jumala on ilmoittanut kuolleiden ylösnousemuksen kansalleen askel askeleelta. Toivo kuolleiden ruumiillisesta ylösnousemuksesta vakiintui olennaisena seurauksena uskosta Jumalaan, joka on luonut koko ihmisen,

⁵⁵⁸ vrt. Joh. 6:39–40.

⁵⁵⁹ vrt. 1 Tess. 4:14; 1 Kor. 6:14; 2 Kor. 4:14; Fil. 3:10–11.

⁵⁶⁰ vrt. 1 Moos. 6:3; Ps. 56:5; Jes. 40:6.

⁵⁶¹ Tertullianus, *De resurrectione mortuorum*, 1, 1: PL 2, 841.

ruumiin ja sielun. Taivaan ja maan Luoja on sama kuin hän, joka pitää uskollisesti liittonsa Abrahamin ja hänen jälkeläistensä kanssa. Näissä kahdessa perspektiivissä alkaa usko ylösnousemukseen ilmaista itsensä. Kuolemansa edessä makkabilaiset marttyyrit tunnustavat: 297

”Maailman kuningas herättää meidät, jotka kuolemme hänen lakinsa puolesta, iankaikkiseen elämään” (2 Makk. 7:9). ”On lohdullista, kun niillä, joiden täytyy kuolla ihmiskäden kautta, on Jumalalta se toivo, että hän taas herättää heidät” (2 Makk. 7:14).⁵⁶²

993. Fariseuksilla⁵⁶³ ja monilla Jeesuksen aikalaisilla⁵⁶⁴ oli ylösnousemuksen toivo. Jeesus opettaa sitä painokkaasti. Hän vastaa saddukeuksille, jotka kielsivät sen: ”Te kuljette ekseyksissä, koska ette tunne kirjoituksia ettekä Jumalan voimaa” (Mark. 12:24). Usko kuolleiden ylösnousemukseen perustuu uskoon, että Jumala ”ei ole kuolleiden Jumala vaan elävien” (Mark. 12:27). 575, 205

994. Jeesus sitoo ylösnousemususkon omaan persoonaansa: ”Minä olen ylösnousemus ja elämä” (Joh. 11:25). Jeesus itse on herättävä viimeisenä päivänä kuolleista ne, jotka ovat uskoneet häneen⁵⁶⁵ ja jotka ovat syöneet hänen ruumiinsa ja juoneet hänen verensä.⁵⁶⁶ Hän antaa jo ajallisessa elämässään merkin ja takuun siitä herättämällä muutamia kuolleita.⁵⁶⁷ Näin hän ilmoittaa oman ylösnousemuksensa, joka tosin kuuluu toisen järjestyksen piiriin. Hän puhuu tästä ainutkertaisesta tapahtumasta käyttämällä ilmaisua ”Joonan merkki”⁵⁶⁸ ja hän viittaa myös temppeliin sen merkkinä.⁵⁶⁹ Hän ilmoittaa, että hänet surmataaan, mutta kolmantena päivänä hän nousee ylös.⁵⁷⁰ 646, 652

995. Olla Kristuksen todistaja on olla ”hänen ylösnousemuksensa todistaja” (Apt. 1:22),⁵⁷¹ olla syönyt ja juonut ”hänen kanssaan sen jälkeen kun hän oli noussut kuolleista” (Apt. 10:41). Kohtaamiset ylösnouseen Kristuksen kanssa sävyttävät kokonaan kristillisen toivon ylösnousemuksesta. Me nousemme kuolleista niin kuin hän, hänen kanssaan ja hänen kauttaan. 860, 655

996. Kristillinen usko ylösnousemukseen on alusta asti törmännyt ymmärtämättömyyteen ja vastustukseen:⁵⁷² ”Kristillinen usko ei törmää missään

⁵⁶² vrt. 2 Makk. 7:29; Dan. 12:1–13.

⁵⁶³ vrt. Apt. 23:6.

⁵⁶⁴ vrt. Joh. 11:24.

⁵⁶⁵ vrt. Joh. 5:24–25; 6:40.

⁵⁶⁶ vrt. Joh. 6:54.

⁵⁶⁷ vrt. Mark. 5:21–42; Luuk. 7:11–17; Joh. 11.

⁵⁶⁸ vrt. Matt. 12:39.

⁵⁶⁹ vrt. Joh. 2:19–22.

⁵⁷⁰ vrt. Mark. 10:34.

⁵⁷¹ vrt. Apt. 4:33.

⁵⁷² vrt. Apt. 17:32; 1 Kor. 15:12–13.

kohdassa suurempaan vastarintaan kuin uskossa lihan ylösnousemukseen.”⁵⁷³ Yleisesti oletetaan, että ihmisen elämä jatkuu kuoleman jälkeen henkisenä. Mutta kuinka voimme uskoa, että tämä silminnähten kuolevainen ruumis nousee ikuiseen elämään? 643

MILLÄ TAVALLA KUOLLEET NOUSEVAT YLÖS?

997. *Mitä ”ylösnouseminen” tarkoittaa?* Kuolemassa, sielun erotessa ruumiista, ihmisen ruumis alkaa maata, kun taas hänen sielunsa menee kohtamaan Jumalaa, vaikka se vielä odottaakin, että se kerran tulee yhdistetyksi kirkastettuun ruumiiseensa. Jumala antaa kaikkivaltiudessaan ruumiillemme lopullisesti katoamattoman elämän yhdistämällä ruumiimme ja sielumme toisiinsa Jeesuksen ylösnousemuksen voimalla. 366

998. *Kuka nousee kuolleista?* Kaikki ihmiset, jotka ovat kuolleet: ”hyvää tehneet elämän ylösnousemukseen, paha tehneet tuomion ylösnousemukseen” (Joh. 5:29).⁵⁷⁴ 1038

999. *Millä tavalla?* Kristus on noussut kuolleista omassa ruumiissaan: ”Katsokaa minun käsiäni ja jalkojani: minä tässä olen” (Luuk. 24:39), mutta hän ei palannut takaisin maalliseen elämään. Samalla tavoin ”hänessä kaikki nousevat kuolleista, kukin omassa ruumiissaan, joka kullakin nyt on”,⁵⁷⁵ mutta tämä ruumis muutetaan ”kirkastuneeksi ruumiiksi”,⁵⁷⁶ ”hengelliseksi ruumiiksi” (1 Kor. 15:44): 640, 645

”Joku ehkä kysyy: ’Millä tavoin kuolleet herätetään? Millainen ruumis heillä silloin on?’ Mikä järjetön kysymys! Eihän se mitä kylvät tule eläväksi, ellei se ensin kuole. Ja kun kylvät, et kylvä tulevaa kasvia vaan pelkän siemenen ... Se, mikä kylvetään katoavana, nousee katoamattomana ... ja kuolleet herätetään katoamattomina... Tämän katoavan on näet pukeuduttava katoamattomuuteen ja kuolevaisen kuolemattomuuteen” (1 Kor. 15:35–37,42,52–53).

1000. Tämä ”millä tavalla” ylittää käsityskykymme ja ymmärryksemme; vain usko käsittää sen. Mutta eukaristian vastaanottaminen antaa meille jo aavistuksen siitä, miten Kristus kirkastaa ruumiimme: 647

”Niin kuin maasta peräisin oleva leipä, kun se vastaanottaa Pyhän Hengen kutsumisessa (epikleesissä) Jumalan siunauksen, ei ole enää tavallista leipää vaan eukaristia, joka koostuu kahdesta aineksestä, maallisesta ja taivaallisesta, niin eivät ruumiimmekaan eukaristian vastaanottaessaan enää kuulu katoavaisuudelle, vaan niillä on ylösnousemuksen toivo.”⁵⁷⁷ 1405

⁵⁷³ pyhä Augustinus, *Enarratio in Psalmum*, 88, 2, 5: PL 37, 1134.

⁵⁷⁴ vrt. Dan. 12:2.

⁵⁷⁵ Lateraanin IV kirk.kok., *De fide catholica*: DS 801.

⁵⁷⁶ vrt. Fil. 3:21.

⁵⁷⁷ pyhä Ireneus, *Adversus haereses*, 4, 18, 5: PG 7, 1028–1029.

1001. *Milloin?* Lopullisesti ”viimeisenä päivänä” (Joh. 6:39- 40,44,54; 11:24), ”maailman lopulla”.⁵⁷⁸ Kuolleiden ylösnousemus liittyy näet kiinteästi Kristuksen paluuseen: 1038, 673

”Itse Herra laskeutuu taivaasta ylienkelin käskyhuudon kuuluessa ja Jumalan pausunan kaikuessa, ja ensin nousevat ylös ne, jotka ovat kuolleet Kristukseen uskovina” (1 Tess. 4:16).

KRISTUKSEN KANSSA YLÖSNOUSSEET

1002. Jos kerran on totta, että Kristus herättää meidät ”viimeisenä päivänä”, on myös totta, että me olemme jo tietyllä tavalla nousseet Kristuksen kanssa kuolleista. Kristillinen elämä on Pyhässä Hengessä jo nyt maan päällä osallisuutta Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen: 655

”Kasteessa teidät yhdessä hänen kanssaan haudattiin ja herätettiin eloon, kun uskoitte Jumalaan, joka voimallaan herätti Kristuksen kuolleista ... Jos siis teidät on yhdessä Kristuksen kanssa herätetty kuolleista, niin tavoitelkaa sitä mikä on ylhäällä, missä Kristus istuu Jumalan oikealla puolella” (Kol. 2:12; 3:1).

1003. Uskovat on kasteessa liitetty Kristukseen ja heillä on jo nyt todellisesti osallisuus kuolleista herätetyn Kristuksen taivaalliseen elämään.⁵⁷⁹ Mutta tämä elämä pysyy ”Kristuksen kanssa kätkeytynä Jumalaan” (Kol. 3:3). ”Jumala herätti meidät yhdessä Kristuksen Jeesuksen kanssa ja antoi meillekin paikan taivaassa” (Ef. 2:6). Kuulumme jo Kristuksen ruumiiseen, koska meidät on ravittu eukaristiassa hänen ruumiillaan. Kun me nousemme viimeisenä päivänä kuolleista, silloin mekin ilmestymme ”hänen kanssaan kirkkaudessa” (Kol. 3:4). 1227, 2796

1004. Uskovien odottaessa hartaasti tätä päivää heidän ruumiillaan ja sielullaan on jo nyt ”Kristukselle kuuluvan” arvo. Sen tähden meidän on kunnioitettava ruumistamme, samoin myös toisten, varsinkin kärsivien ruumista. 364, 1397

”Mutta ruumis on Herraa varten, ja Herra on ruumista varten. Jumala on herättänyt kuolleista Herran ja on voimallaan herättävä meidätkin. Ettekö tiedä, että teidän ruumiinne ovat Kristuksen ruumiin jäseniä? ... Te ette itse omista itseänne ... Kirkastakaa siis Jumala ruumiissanne” (1 Kor. 6:13–15, 19–20).

II Kuoleminen Kristuksessa Jeesuksessa

1005. Noustaksemme ylös Kristuksen kanssa meidän on kuoltava Kristuksen kanssa; meidän on ”jätettävä tämä ruumiis mennäksemme asumaan Herran kanssa” (2 Kor. 5:8). Tässä ”lähtemisessä”,⁵⁸⁰ kuolemassa, sielu joutuu

⁵⁷⁸ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 48.

⁵⁷⁹ vrt. Fil. 3:20.

⁵⁸⁰ Fil. 1:23.

eroon ruumiista. Päivänä, jona kuolleet nousevat ylös, sielu liitetään jälleen ruumiiseensa.⁵⁸¹ 624, 650

KUOLEMA

1006. ”Kuoleman edessä ihmiselämän arvoitus on suurimmillaan.”⁵⁸² Eräässä mielessä ruumiin kuolema on luonnollinen tapahtuma; mutta uskolle se on ”synnin palkka” (Room. 6:23).⁵⁸³ Ja niille, jotka kuolevat Kristuksen armossa, se on osallisuutta Herran kuolemaan, jotta se voisi olla myös osallisuutta hänen ylösnousemiseensa.⁵⁸⁴ 164, 1500

1007. *Kuolema on maallisen elämän loppu.* Elämämme kestää jonkin aikaa, sen kuluessa muutamme ja vanhenemme. Kuolemamme näyttää olevan elämän luonnollinen päättyminen niin kuin kaikilla maan elollisilla olennoilla. Tämä näkökulma kuolemaan tuo elämäämme jotakin pakottavaa: tieto kuolevaisuudesta saattaa muistuttaa meitä siitä, että meillä on käytössämme elämämme toteuttamiseksi vain rajoitettu ajanjakso:

”Muista Luojaasi nuoruudessasi ... ennen kuin tomu palaa maahan, josta se on tullut, ja henki palaa Jumalan luo, joka on sen antanut” (Saarn. 12:1,7).

1008. *Kuolema on synnin seuraus.* Kirkon opetusvirka, joka on Raamatun ja tradition lausumien autenttinen tulkitsija,⁵⁸⁵ opettaa, että kuolema on tullut maailmaan, koska ihminen on tehnyt syntiä.⁵⁸⁶ Vaikka ihmisellä olikin kuolevainen luonto, Luoja ei säätänyt häntä kuolemaan. Kuolema on siten ristiriidassa Jumalan, Luojan, päätösten kanssa. Kuolema on päässyt maailmaan synnin seurauksena.⁵⁸⁷ ”Ruumiillinen kuolema, jonka ihminen olisi välttänyt, ellei hän olisi tehnyt syntiä”,⁵⁸⁸ on ihmisen ”vihollisista viimeinen”, joka täytyy voittaa. 401, 376

1009. *Kristus on muuttanut kuoleman.* Jeesuskin, Jumalan Poika, on kärsinyt kuoleman, joka kuuluu ihmisen olemassaoloon. Vaikka hän kauhistui kuoleman edessä,⁵⁸⁹ hän alistui siihen vapaaehtoisesti ja täydellisesti kuuliaisena Isänsä tahdolle. Jeesuksen kuuliaisuus on muuttanut kuoleman yllälevänneen kirouksen siunaukseksi.⁵⁹⁰ 612

⁵⁸¹ vrt. Paavali VI, *Sollemnis Professio fidei*, 28.

⁵⁸² Vatikaanin II kirk.kok., pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes*.

⁵⁸³ vrt. 1 Moos. 2:17.

⁵⁸⁴ vrt. Room. 6:3–9; Fil. 3:10–11.

⁵⁸⁵ vrt. 1 Moos. 2:17; 3:3; 3:19; Viis. 1:13; Room. 5:12; 6:23.

⁵⁸⁶ vrt. Trenton kirk.kok., *Decretum de peccato originali*, canon 1:DS 1511.

⁵⁸⁷ vrt. Viis. 2:23–24.

⁵⁸⁸ Vatikaanin II kirk.kok., pastoraalikonstituutio *Gaudium es spes*, 18.

⁵⁸⁹ vrt. Mark. 14:33–34; Hepr. 5:7–8.

⁵⁹⁰ vrt. Room. 5:19–21.

KRISTILLISEN KUOLEMAN MERKITYS 1681–1690

1010. Kristillinen kuolema saa Kristuksen kautta positiivisen merkityksen. ”Minulle elämä on Kristus ja kuolema on voitto” (Fil. 1:21). ”Tämä sana on varma: Jos olemme hänen kanssaan kuolleet, saamme hänen kanssaan myös elää” (2 Tim. 2:11). Olennaisesti uutta kristillisessä kuolemassa on se, että kristitty on kasteessa jo sakramentaalisesti ”kuollut Kristuksen kanssa” elääkseen uutta elämää. Kun kuolemme Kristuksen armossa, ruumiillinen kuolema toteuttaa tämän ”kuoleman Kristuksen kanssa” ja vie siten lopullisesti päätökseen jäsentymisemme häneen hänen lunastustyössään: 1220

”Parempi minun on kuolla Kristuksessa kuin olla maan äärien kuningas. Häntä etsin, joka kuoli puolestamme; hänet tahdon, joka meidän puolestamme nousi kuolleista. Minun synnyttämiseni hetki lähestyy ... Päästäkää minut puhtaaseen valoon! Sinne saavuttuani olen ihminen.”⁵⁹¹

1011. Kuolemassa Jumala kutsuu ihmisen luokseen. Sen tähden kristitty voi Paavalin tavoin kaivata kuolemaa: ”Haluaisin lähteä täältä ja päästä Kristuksen luo” (Fil. 1:23). Ja Kristuksen esimerkkiä noudattaen hän voi tehdä kuolemastaan kuuliaisuuden ja rakkauden osoituksen Isälle.⁵⁹² 1025

”Kaipaokseni ajallisiin on naulittu ristille ... Minussa on elävää ja puhuvaa vettä, joka solisee ja sanoo minussa: Nouse, tule Isän luokse!”⁵⁹³

”Haluan nähdä Jumalan, ja hänet nähdäkseen on kuoltava.”⁵⁹⁴

”En minä kuole; minä astun sisälle elämään.”⁵⁹⁵

1012. Kristillinen näkemys kuolemasta⁵⁹⁶ ilmenee erityisen hyvin kirkon liturgiassa:

”Sillä sinun uskoviltasi, Herra, ei elämää oteta pois, vaan se muutetaan, ja tämän maallisen majan hajotessa heille valmistetaan ikuinen asunto taivaassa.”⁵⁹⁷

1013. Kuolema on loppu ihmisen maalliselle vaellukselle, armon ja laupeuden ajalle, jonka Jumala hänelle tarjoaa, jotta hän eläisi ajallisen elämänsä Jumalan suunnitelman mukaan ja ratkaisisi lopullisen kohtalonsa. ”Tämän ainoan elämämme päättyessä”⁵⁹⁸ emme palaa enää takaisin elääksemme uusia kertoja maan päällä. ”Jokaisen ihmisen osana on yhden kerran kuolla” (Hepr. 9:27). Kuoleman jälkeen ei ole mitään ”jälleensyntymistä” (reinkarnaatiota).

⁵⁹¹ pyhä Ignatios Antiokialainen, *Epistula ad Romanos*, 6, 1–2: SC 10bis, 114.

⁵⁹² vrt. Luuk. 23:46.

⁵⁹³ pyhä Ignatios Antiokialainen, *Epistula ad Romanos*, 7, 2: SC 10bis, 116.

⁵⁹⁴ pyhä Jeesuksen Teresa, *Poesia*, 7.

⁵⁹⁵ pyhä Jeesus-lapsen Teresa, *Lettre* (9.6.1897).

⁵⁹⁶ vrt. 1 Tess. 4:13–14.

⁵⁹⁷ *Kuolleiden I prefaatio*: Missale Romanum.

⁵⁹⁸ Vatikaanin II kirkkokonstituoitio *Lumen gentium*, 48.

1014. Kirkko rohkaisee meitä valmistautumaan kuolemamme hetkeen (”Äkillisestä ja odottamattomasta kuolemasta säästä meitä, Herra!”: Kaikkien pyhien litanian vanha muoto), pyytämään Jumalanäitiä rukoilemaan puolestamme ”kuolemamme hetkellä” (”Terve, Maria -rukous”) ja uskomaan itsemme pyhälle Joosefille, hyvän kuoleman suojeluspyhimykselle: 2676–2677

”Sinun tulisi menetellä kaikissa tomissasi ja kaikissa ajatuksissasi, ikään kuin sinun täytyisi tänään kuolla. Jos sinulla olisi hyvä omatunto, et pelkäisi kuolemaa miljoakaan. Parempi olisi varoa syntiä kuin paeta kuolemaa. Ellet ole valmis tänään, oletko sen valmiimpi huomenna?”⁵⁹⁹

”Ole ylistetty, Herrani, veljestämme ruumiillisesta kuolemasta; yksikään ihminen ei pääse häntä pakoon. Voi niitä, jotka kuolevat kuolemansynnissä! Autuaita ne, jotka hän löytää täyttämästä sinun pyhää tahtoasi! Sillä niitä ei toinen kuolema vahingoita.”⁶⁰⁰

LYHYESTI

1015. ”Liha on pelastuksen saranakohta”⁶⁰¹. Uskomme Jumalaan, joka on ”lihan” Luoja; uskomme Sanaan, joka tuli lihaksi vapahtaakseen lihan; uskomme ”lihan” ylösnousemukseen, jossa ”lihan” luominen ja lunastus täyttyvät.

1016. Kuolema erottaa sielun ruumiista; mutta ylösnousemuksessa Jumala antaa katoamattoman elämän muuttuneelle ruumiillemme yhdistäessään sen jälleen sielumme kanssa. Niin kuin Kristus on noussut kuolleista ja elää aina, niin mekin kaikki nousemme kuolleista viimeisenä päivänä.

1017. ”Uskomme, että tämä liha, jota nyt kannamme, nousee todellisesti kuolleista.”⁶⁰² Hautaan kylvetään maatuva ruumis; ylös on nouseva katoamaton ruumis,⁶⁰³ ”hengellinen ruumis” (1 Kor. 15:44).

1018. Perisyntien seurauksena ihmisen täytyy kärsiä ruumiillinen kuolema, ”jonka ihminen olisi välttänyt, jos hän ei olisi tehnyt syntiä”.⁶⁰⁴

1019. Jeesus, Jumalan Poika, on vapaaehtoisesti kärsinyt kuoleman meidän puolestamme alistumalla täydellisesti ja vapaasti Jumalan, Isänsä tahtoon. Kuolemallaan hän on voittanut kuoleman ja aukaissut siten kaikille ihmisille pääsyn pelastukseen.

⁵⁹⁹ Kristuksen seuraamisesta, 1, 23, 5–8.

⁶⁰⁰ pyhä Franciscus Assisilainen, *Aurinkolaulu*.

⁶⁰¹ Tertullianus, *De resurrectione mortuorum*, 8, 2: PL 2, 852.

⁶⁰² Lyonin II kirkkok., *Professio fidei Michaelis Palaeologi imperatoris*: DS 854.

⁶⁰³ vrt. 1 Kor. 15:42.

⁶⁰⁴ Vatikaanin II kirkkok., pastoraalikongregatio *Gaudium et spes*, 18.

Kahdestoista artikkeli

”USKON IANKAIKKISEN ELÄMÄN”

1020. Kristitty, joka liittää kuolemansa Kristuksen kuolemaan, ymmärtää kuoleamisen pääsyksi Jeesuksen luokse ja sisäänkäynniksi ikuiseen elämään. Kun kirkko on kuolevalle kristitylle viimeisen kerran lausunut Kristuksen nimessä synninpäästön sanat, viimeisen kerran sinetöinyt hänet vahvistavalla voitelulla ja jakanut hänelle matkaeväässä Kristuksen ravinnoksi matkal- le, se sanoo hänelle lempeän päättäväisesti: 1523–1525

”Kristitty sielu, lähde tästä maailmasta Jumalan, kaikkivaltiaan Isän nimessä, joka sinut on luonut, ja Jeesuksen Kristuksen, Jumalan Pojan nimessä, joka on sinun edestäsi kärsinyt, ja Pyhän Hengen nimessä, joka sinuun on vuodatettu. Olkoon majasi tänään rauhan maassa ja asumukseksi Jumalan luona pyhässä Siionissa yhdessä pyhän Jumalansynnyttäjän Neitsyt Marian, pyhän Joosefin ja kaikkien enkeleiden ja pyhien kanssa.” ... ”Palaa Luojasi luo, joka on sinut maan tomusta tehnyt. Kun sinä lähdet tästä elämästä, rientäkööt sinua vastaan pyhä Maria, enkelit ja kaikki pyhät. ... Saakoon sielusi nähdä Vapahtajasi kasvoista kasvoihin ja iloita Jumalan katselemisesta iankaikkisesta iankaikkiseen.”⁶⁰⁵ 2677, 336

I Yksityinen tuomio

1021. Kuolema päättää ihmisen elämän eli ajan, jona ihminen voi ottaa Kristuksessa ilmoitetun jumalallisen armon⁶⁰⁶ vastaan tai torjua sen. Uusi testamentti puhuu tuomiosta tarkastellen sitä pääasiassa lopullisena kohtamisena Kristuksen kanssa hänen toisessa tulemisessaan. Mutta se sanoo myös toistuvasti, että jokaiselle maksetaan välittömästi kuoleman jälkeen hänen tekojensa ja uskonsa mukaan. Vertaus köyhästä Lasaruksesta⁶⁰⁷ ja sanat, jotka Kristus lausui ristillä hyvälle ryövärille,⁶⁰⁸ samoin kuin eräät muut Uuden testamentin tekstit⁶⁰⁹ puhuvat sielun viimeisestä kohtalosta,⁶¹⁰ joka voi olla erilainen eri ihmisillä. 1038, 679

1022. Jokainen ihminen saa kuolemansa hetkellä kuolemattomassa sielussa ikuisen palkkansa. Se tapahtuu yksityisessä tuomiossa, joka suhteuttaa hänen elämänsä Kristukseen, joko puhdistuksen kautta⁶¹¹ tai niin, että hän astuu välittömästi taivaan autuuteen⁶¹² tai tuomitsee itsensä välittömästi kadotukseen.⁶¹³ 393

⁶⁰⁵ Sairaiden voitelu. *Rukoukset kuolinvuoteen ääressä*.

⁶⁰⁶ vrt. 2 Tim. 1:9–10.

⁶⁰⁷ vrt. Luuk. 16:22.

⁶⁰⁸ vrt. Luuk. 23:43.

⁶⁰⁹ 2 Kor. 5:8; Fil. 1:23; Hepr. 9:27; 12:23.

⁶¹⁰ vrt. Matt. 16:26.

⁶¹¹ vrt. Lyonin II kirk.kok., *Professio fidei Michaelis Palaeologi imperatoris*: DS 856; Firenzen kirk.kok., *Decretum pro Graecis* DS 1304; Trenton kirk.kok., *Decretum de purgatorio*: DS 1820

⁶¹² vrt. Lyonin II kirk.kok., *Professio fidei Michaelis Palaeologi imperatoris*: DS 857; Johannes XXI-II, bulla *Ne super his*: DS 991; vrt. Benedictus XII: konstituutio *Benedictus Deus*: DS 1000–1001; Firenzen kirk.kok., *Decretum pro Graecis*

⁶¹³ samat, DS 858; DS 1002; DS 1306.

”Elämämme iltana meidät tuomitaan rakkautemme mukaan.”⁶¹⁴ 1470

II Taivas

1023. Ne, jotka kuolevat Jumalan armossa ja ystävinä ja ovat täysin puhdistuneet, elävät Kristuksen kanssa ikuisesti. He ovat ikuisesti Jumalan kaltaisia, sillä he näkevät hänet ”sellaisena kuin hän on” (1 Joh. 3:2), kasvoista kasvoihin (1 Kor 13:12).⁶¹⁵ 954

”Me määrittelemme apostolisella auktoriteetillamme, että Jumalan yleisen säädöksen mukaan kaikkien pyhien sielut ... sekä kaikkien niiden uskovien sielut, jotka ovat kuolleet saatuaan Kristuksen pyhän kasteen ja joissa heidän kuollessaan ei ollut mitään puhdistettavaa ... ja myös ne sielut, joissa on ollut tai on jotakin puhdistettavaa (sitten kun he kuoltuaan ovat saattaneet puhdistuksensa päätökseen) ... jo ennen ruumiinsa ylösnousemusta ja yleistä tuomiota (ja näin siitä lähtien, kun Herramme ja Vapahtajamme Jeesus Kristus oli astunut taivaaseen) ovat olleet, ovat ja tulevat olemaan taivaassa, taivaan valtakunnassa ja taivaallisessa paratiisissa, ja ovat siellä Kristuksen kanssa ja pyhien enkelien seurassa. Herramme Jeesuksen Kristuksen kärsimisen ja kuoleman hetkestä lähtien he ovat voineet nähdä ja näkevät Jumalan olemuksen intuitiivisella näkemisellä ja vieläpä kasvoista kasvoihin suoraan, ilman minkään luodun välitystä”.⁶¹⁶

1024. Tätä täydellistä elämää Kaikkeinpyhimmän Kolminaisuuden kanssa, tätä elämän- ja rakkauden yhteyttä Jumalan, Neitsyt Marian, enkelien ja kaikkien autuaiden kanssa kutsutaan ”taivaaksi”. Taivas on ihmisten lopullinen päämäärä ja heidän syvimpien kaipauksiensa täyttymys, korkeimman, lopullisen onnen tila. 260, 326, 2734, 1718

1025. Elämä taivaassa merkitsee ”olla Kristuksen kanssa”.⁶¹⁷ Valitut elävät ”hänessä” ja kuitenkin säilyttävät tai paremminkin löytävät silloin aidon identiteettinsä, oman nimensä:⁶¹⁸ 1011

”Elämä merkitsee Kristuksen kanssa olemista; missä Kristus on, siellä on siis elämä, siellä on valtakunta.”⁶¹⁹

1026. Kuolemallaan ja ylösnousemisellaan Kristus on ”avannut” meille taivaan. Autuaiden elämä on Kristuksen aikaansaaman lunastuksen hedelmien täydellistä omistamista. Hän suo niiden, jotka ovat uskoneet häneen ja pysyneet uskollisina hänen tahdolleen, olla osallisia hänen taivaallisesta kunniaan. Taivas on kaikkien niiden autuasta yhteyttä, jotka ovat tulleet täydellisesti hänen jäsenikseen. 793

⁶¹⁴ pyhä Ristin Johannes, *Avisos y sentencias*, 57.

⁶¹⁵ vrt. Ilm. 22:4

⁶¹⁶ Benedictus XII, konstituutio *Benedictus Deus*: DS 1000, vrt. Vatikaanin II kirkkokok., *Lumen gentium*, 49.

⁶¹⁷ vrt. Joh. 14:3; Fil. 1:23; 1 Tess. 4:17.

⁶¹⁸ vrt. Ilm. 2:17.

⁶¹⁹ pyhä Ambrosius, *Expositio evangelii secundum Lucam*, 10, 121: PL 15, 1927.

1027. Tämä salaisuus, autuas yhteys Jumalan ja kaikkien niiden kanssa, jotka ovat Kristuksessa, ylittää kaiken ymmärryksen ja kaiken kuvailun. Raamattu puhuu meille siitä käyttämällä vertauskuvia: elämä, valo, rauha, juhmallinen hääateria, valtakunnan viini, Isän koti, taivaallinen Jerusalem ja paratiisi: ”Mitä silmä ei ole nähnyt eikä korva kuullut, mitä ihminen ei ole voinut sydämessään aavistaa, minkä Jumala on valmistanut niille, jotka häntä rakastavat” (1 Kor. 2:9). 959, 1720

1028. Koska Jumala on äärettömän korkea (transsendentti), hänet voidaan nähdä sellaisena kuin hän on vain silloin, kun hän itse sallii ihmisen katsoa välittömästi salaisuuttaan ja antaa hänelle siihen kyvyn. Kirkko on nimittänyt tätä Jumalan näkemistä hänen taivaallisessa kunniansaan ”autuuttavaksi katselemiseksi” (visio beatifica). 1722, 163

”Mikä kunnia, mikä autuus se onkaan, kun sinun sallitaan katsella Jumalaa, kun sinut katsotaan arvolliseksi osallistumaan Kristuksen, Herrasi ja Jumalasi kanssa pelastuksen ja ikuisen kirkkauden iloon ..., iloitsemaan vanhurskaiden ja Jumalan ystävien kanssa taivaan valtakunnassa sinulle suodun kuolemattomuuden onnea!”⁶²⁰

1029. Taivaan kunniansa autuaat täyttävät iloiten Jumalan tahdon sekä toisiin ihmisiin että koko luomakuntaan nähden. Jo nyt he hallitsevat Kristuksen kanssa; hänen kanssaan he ”tulevat hallitsemaan aina ja iankaikkisesti” (Ilm. 22:5).⁶²¹ 956, 668

III Lopullinen puhdistuminen – kiirastuli (purgatorium)

1030. Ne, jotka kuolevat Jumalan armossa ja ystävinä, mutta eivät ole täydellisesti puhdistuneet, saavat kyllä olla varmoja ikuisesta pelastuksestaan, mutta he joutuvat kuolemansa jälkeen läpikäymään puhdistuksen saavuttaakseen sen pyhyden, joka on välttämätön taivaan iloon pääsemiseksi.

1031. Kirkko kutsuu tätä valittujen lopullista puhdistumista *purgatoriumiksi* (kiirastuleksi). Se on täysin eri asia kuin kadotukseen tuomittujen rangaistus. Kirkko on määritellyt kiirastulta koskevan uskon opin ennen kaikkea Firenzen⁶²² ja Trenton⁶²³ kirkolliskokouksissa. Eräisiin raamatunkohtiin liittyen⁶²⁴ kirkon traditio puhuu puhdistavasta tulesta: 954, 1472

”On uskottava, että tiettyjä syntejä varten on olemassa ennen tuomiota vielä puhdistustuli, koska ikuinen Totuus sanoo, että jos joku pilkkaa Pyhää Henkeä, ’hänelle ei anteeksi anneta, ei tässä eikä tulevassa maailmanajassa’ (Matt. 12:32). Näistä sanoista käy ilmi, että eräät synnit annetaan anteeksi tässä maailmassa, eräät taas tulevassa.”⁶²⁵

⁶²⁰ pyhä Cyprianus, *Epistula* 58, 10: PL 4, 367–368.

⁶²¹ vrt. Matt. 25:21,23.

⁶²² vrt. Firenzen kirk.kok., *Decretum pro Graecis*: DS 1304.

⁶²³ vrt. Trenton kirk.kok., *Decretum de purgatorio*: DS 1820; *Decretum de iustificationem*: DS 1580.

⁶²⁴ vrt. esim. 1 Kor. 3:15; 1 Piet. 1:7.

⁶²⁵ pyhä Gregorius Suuri, *Dialogi* 4, 41, 3: PL 77, 396

1032. Tämä oppi nojaa myös käytäntöön rukoilla vainajien puolesta. Jo Raamattu puhuu siitä: ”Siitä syystä hän [Juudas Makkabilainen] toimitti sovitusuhrin kuolleitten puolesta, että he vapautuisivat synnistänsä” (2 Makk. 12:46). Kirkko on jo varhaisimmista ajoista asti kunnioittanut vainajien muistoa ja kantanut heidän puolestaan esirukouksia ja varsinkin eukaristista uhria,⁶²⁶ jotta he puhdistuisivat ja pääsisivät autuaaksi tekevään Jumalan katselemiseen. Kirkko suosittaa myös almuja, aneita ja katumustekoja vainajien puolesta. 958, 1371, 1479

”Auttakaamme ja muistakaamme heitä. Jos jo Jobin pojat puhdistuivat isänsä edeskantaman uhrin kautta,⁶²⁷ kuinka me sitten epäilimme sitä, että meidän kuolleiden puolesta edeskantamamme uhrilahjat tuovat heille lohdutusta? Älkäämme viivytkö auttamasta vainajia ja uhraamasta heidän puolestaan rukouksiamme.”⁶²⁸

IV Helvetti

1033. Emme voi päästä Jumalan yhteyteen, ellemmme tee vapaaehtoista ratkaisua rakastaa häntä. Mutta emme voi rakastaa Jumalaa, jos teemme raskasta syntiä häntä, lähimmäisiämme tai itseämme vastaan: ”Joka ei rakasta, pysyy kuoleman vallassa. Jokainen, joka vihaa veljeään, on murhaaja, ja te tiedätte, ettei iankaikkinen elämä voi pysyä yhdessäkään murhaajassa” (1 Joh. 3:14–15). Herramme kiinnittää huomionsa siihen, että joudumme hänestä eroon, jos emme ota kantaaksemme köyhien ja vähäisten raskasta häntä; heidän ovat hänen veljiään ja sisariaan.⁶²⁹ Kuolla kuolemansyynissä katumatta sitä ja ottamatta vastaan laupiaan Jumalan rakkautta merkitsee, että jäämme omasta vapaasta päätöksestämme hänestä ikuisesti eroon. Tätä tilaa, jossa itse suljemme itsemme lopullisesti Jumalan ja autuaiden yhteydestä, kutsutaan ”helvetiksi”. 1861, 393, 633

1034. Jeesus puhuu hyvin usein ”Gehennan sammumattomasta tulesta”,⁶³⁰ joka on määrätty niille, jotka kieltäytyvät elämänsä loppuun asti uskomasta ja kääntymästä, ja jonne voivat joutua kadotukseen sekä ruumis että sielu.⁶³¹ Jeesus opettaa vakavin sanoin, että hän ”lähettää enkelinsä, ja he kokoavat kaikki, jotka viettelevät pahaan ja harjoittavat vääryyttä, ja enkelit heittävät heidät tuliseen pätsiin” (Matt. 13:41–42), ja että hän on lausuva kadotustuomion: ”Menkää pois minun luotani, te kirottu, ikuisen tuleen” (Matt. 25:41).

1035. Kirkon oppi sanoo, että helvetti on olemassa ja että se kestää ikuisesti. Niiden sielut, jotka kuolevat kuolemansyynin tilassa, joutuvat heti kuole-

⁶²⁶ vrt. Lyonin II kirkkokok., *Professio fidei Michaelis Palaeologi imperatoris*: DS 856.

⁶²⁷ vrt. Job 1:5.

⁶²⁸ pyhä Johannes Khrysostomos, *In epistulam I ad Corinthios*, 41, 5: PG 61, 361.

⁶²⁹ vrt. Matt. 25:31–46.

⁶³⁰ vrt. Matt. 5:22,29; 13:42,50; Mark. 9:43–48.

⁶³¹ vrt. Matt. 10:28.

man jälkeen tuonelaan kärsimään helvetin tuskia, ”ikuista tulta”.⁶³² Helvetin suurin kärsimys on ikuinen ero Jumalasta, sillä ainoastaan hänessä ihminen voi löytää elämän ja onnen, joita varten hänet on luotu ja joita hän kaipaa. 393

1036. Raamatun lausumat ja kirkon opetukset helvetistä ovat ihmiselle *kehotus* käyttää vapauttaan *vastuullisesti* ikuista kohtaloaan silmällä pitäen. Samalla ne ovat *vaativa kutsu kääntymykseen*: ”Menkää sisään ahtaasta portista. Monet menevät avarasta portista ja laveaa tietä, mutta se vie kadotukseen. Miten ahdas onkaan se portti ja kapea se tie, joka vie elämään, ja vain harvat löytävät sen!” (Matt. 7:13–14). 1734, 1428

”Koska emme tiedä päivää emmekä hetkeä, meidän tulee Herramme kehotuksen mukaan lakkaamatta valvoa, jotta me tämän ainoan elämämme päättyessä ansaitsimme päästä häihin yhdessä hänen kanssaan ja tulla luetuiksi valittujen joukkoon eikä meitä käskettäisi pahoina ja laiskoina palvelijoina menemään iankaikkiseen tuleen, ulos pimeyteen, missä ’on oleva itku ja hammasten kiristys’.”⁶³³

1037. Jumala ei määrää ketään ennakolta helvettiin,⁶³⁴ sinne johtaa ainoastaan vapaaehtoinen kääntyminen pois Jumalasta (kuolemansynti) ja siinä pysyminen. Kirkko anoo eukaristian vietossa ja uskoviensa päivittäisissä rukouksissa armahdusta Jumalalta, joka ”ei halua kenenkään tuhoutuvan vaan tahtoo, että kaikki kääntyisivät” (2 Piet. 3:9): 162, 1014, 1821

”Ota, Herra, vastaan tämä uhri, jonka me sinun palvelijasi ja koko perheesi sinulle kannamme. Johda meidän päiviämme sinun rauhassasi, vapahda meidät iankaikkisesta kadotuksesta ja lue meidät valittujesi joukkoon.”⁶³⁵

V Viimeinen tuomio 678–679

1038. Kaikkien kuolleiden, ”niin hurskaiden kuin jumalattomien” (Apt. 24:15) ylösnousemusta seuraa viimeinen tuomio. Silloin koittaa se hetki, ”jolloin kaikki, jotka lepäävät haudoissaan, kuulevat Ihmisen Pojan äänen. He nousevat haudoistaan – hyvää tehneet elämän ylösnousemukseen, pahaa tehneet tuomion ylösnousemukseen” (Joh. 5:28–29). Silloin Kristus ”tulee kirkkaudessaan kaikkien enkeliensä kanssa ... Kaikki kansat kootaan hänen eteensä, ja hän erottaa ihmiset toisistaan, niin kuin paimen erottaa lampaat vuohista. Hän asettaa lampaat oikealle ja vuohet vasemmalle puolelleen ...

⁶³² vrt. *Symbolum Quicumque*: DS 76; Konstantinopolin synodi (v. 543), *Anathematismi contra Origenem*, 7, 9: DS 409, 411; Lateraanin IV kirk.kok., *De fide catholica*: DS 801; Lyonin II kirk.kok., *Professio fidei Michaelis Palaeologi imperatoris*: DS 858; Benedictus XII, konstituutio *Benedictus Deus*: DS 1002; Firenzen kirk.kok., *Decretum pro Iacobitis*: DS 13451; Trenton kirk.kok., *Decretum de iustificatione*, canon 25: DS 1575; Paavali VI, *Sollemnis Professio fidei*, 12.

⁶³³ Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 48.

⁶³⁴ vrt. Orangen II konsiili, *Conclusio*: DS 397; Trenton kirk.kok., *Decretum de iustificatione*, canon 17: DS 1567.

⁶³⁵ *Ensimmäinen eukaristinen rukous eli roomalainen kaanon* 88: Missale Romanum.

Ja niin he lähtevät, toiset iankaikkiseen rangaistukseen, mutta vanhurskaat iankaikkiseen elämään” (Matt. 25:31- 33,46). 998, 1001

1039. Kristuksen, Totuuden, kasvojen edessä tulee lopullisesti ilmi jokaisen ihmisen todellinen suhde Jumalaan.⁶³⁶ Viimeinen tuomio tuo päivänvaloon kaikkein kaukaisimmatkin seuraamukset siitä, mitä itse kukin on maallisen elämänsä aikana tehnyt hyvää tai jättänyt tekemättä. 678

”Kaikki paha, minkä pahat ihmiset tekevät, merkitään kirjaan – eivätkä he tiedä sitä. Päivänä, jona ’Jumala ei vaikene’ (Ps. 50:3) ... hän kääntyy pahojen puoleen ja sanoo heille: ’Minä olin asettanut vähäiset köyhäni maan päälle teitä varten. Minä, heidän Päänsä, hallitsin taivaassa Isäni oikealla puolella – mutta maan päällä minun jäseneni näkivät nälkää. Jos olisitte antaneet minun jäsenilleni syötävää, lahjanne olisi saapunut Päänkin luokse. Osoittaessani vähäisille köyhilleni paikan maan päällä asetin heidät läheteiksi tuomaan teidän hyvät tekonne aarrekkammiooni. Ette ole panneet heidän käsiinsä mitään, siksi teillä ei ole minun luonani mitään omaisuutta’.”⁶³⁷

1040. Viimeinen tuomio tapahtuu, kun Kristus palaa kirkkaudessaan. Isä yksin tietää päivän ja hetken, hän yksin päättää, milloin aika on koittanut. Silloin hän lausuu Poikansa Jeesuksen Kristuksen suulla lopullisen sanansa koko historiasta. Silloin tajuamme luomistyön ja koko pelastussuunnitelman perimmäisen tarkoituksen ja käsitämme ne ihmeelliset tiet, joita pitkin Jumalan kaitselmus on johtanut kaiken lopulliseen päämääräänsä. Viimeinen tuomio on osoittava, että Jumalan oikeudenmukaisuus voittaa kaiken epäoikeudenmukaisuuden, jota hänen luotunsa ovat harjoittaneet, ja että hänen rakkautensa on kuolemaa voimakkaampi.⁶³⁸ 637, 314

1041. Sanoma viimeisestä tuomiosta kutsuu ihmisiä kääntymykseen sinä aikana, jona Jumala vielä antaa heille ”otollisen ajan”, ”pelastuksen päivän” (2 Kor. 6:2). Se johtaa pyhään Jumalan pelkoon. Se velvoittaa noudattamaan Jumalan valtakunnan oikeudenmukaisuutta. Se julistaa ”autuasta toivoa” (Tit. 2:13) Herran paluusta. Hän tulee, ”että hän kirkastuisi pyhissään ja olisi ihmeteltävä kaikissa uskovissa” (2 Tess. 1:10). 1432, 2854

VI Toivo uusista taivaista ja uudesta maasta

1042. Aikojen lopulla Jumalan valtakunta toteutuu täydellisesti. Yleisen tuomion jälkeen vanhurskaat hallitsevat ruumiiltaan ja sielultaan kirkastetuina ikuisesti Kristuksen kanssa, ja myös maailmankaikkeus uudistetaan. 769, 670

”Kirkko ... tulee saamaan täyttymyksensä vasta taivaallisessa kirkkaudessa ... Silloin yhdessä ihmissuvun kanssa myös maailmankaikkeus, joka on kiinteässä kos-

⁶³⁶ vrt. Joh. 12:48.

⁶³⁷ pyhä Augustinus, *Sermo* 18, 4, 4: PL 38, 130–131.

⁶³⁸ vrt. Laul. 1. 8:6.

ketuksessa ihmiseen ja hänen kauttaan lähestyy päämääräänsä, uudistetaan lopullisesti Kristuksessa.”⁶³⁹ 310

1043. Raamattu kutsuu tätä salaperäistä uudistumista, joka muuttaa ihmiskunnan ja maailman, ”uusiksi taivaiksi ja uudeksi maaksi” (2 Piet. 3:13).⁶⁴⁰ Silloin toteutuu lopullisesti Jumalan päätös yhdistää ”Kristuksessa yhdeksi kaikki, mitä on taivaassa ja maan päällä” (vrt. Ef. 1:10). 671, 280, 518

1044. Tässä uudistetussa maailmassa, taivaallisessa Jerusalemissa,⁶⁴¹ Jumalalla on asuntonsa ihmisten keskellä. ”Hän pyyhkii heidän silmistään joka ainoan kyneleen. Kuolemaa ei enää ole, ei murhetta, valitusta eikä vaivaa, sillä kaikki entinen on kadonnut” (Ilm. 21:4).⁶⁴²

1045. *Ihmisiä varten* palautetaan tässä täyttymyksessä jälleen täydellisenä ihmiskunnan ykseys, jota Jumala on tahtonut maailman luomisesta asti ja jonka ”sakramenttina” pyhiinvaeltava kirkko oli.⁶⁴³ Ne, jotka silloin tulevat olemaan Kristukseen liitettyjä, muodostavat lunastettujen yhteisön, Jumalan ”pyhän kaupungin” (Ilm. 21:2), ”Karitsan vaimon” (Ilm. 21:9). Tämän yhteisön ei tarvitse enää kärsiä synnistä, saastaisuuksista⁶⁴⁴ eikä itserakkaudesta, jotka turmelevat tai haavoittavat ihmisten yhteisöä maailmassa. Autuaaksi tekevä katseleminen, jossa Jumala avautuu valituille tyhjiin ammentamattomalla tavalla, on oleva onnen, rauhan ja yhteyden alituisesti pulppuava lähde. 775, 1404

1046. Mitä *kosmokseen* tulee, ilmoituksen mukaan aineellisen maailman ja ihmisen välillä vallitsee syvä kohtalonyhteys:

”Koko luomakunta odottaa hartaasti Jumalan lasten ilmestymistä ... Luomakunnalla on kuitenkin toivo, että myös se pääsee kerran pois katoavaisuuden orjuudesta ... Me tiedämme, että koko luomakunta yhä huokaa ja vaikeroi synnytystuskissa. Eikä vain luomakunta, vaan myös me, jotka olemme ensi lahjana saaneet omaksemme Hengen, huokailemme odottaessamme Jumalan lapseksi pääsemistä, ruumiimme lunastamista vapaaksi” (Room. 8:19–23). 349

1047. Näkyvä maailmankaikkeus on sekin säädetty uudistumaan, ”jotta maailma asetettaisiin alkutilaansa ja olisi siitä lähtien minkään estämättä vanhurskaiden palveluksessa”⁶⁴⁵ ja olisi siten osallinen heidän kirkastamisestaan ylösnousseessa Jeesuksessa Kristuksessa.

⁶³⁹ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 48.

⁶⁴⁰ vrt. Ilm. 21:1.

⁶⁴¹ vrt. Ilm. 21:5.

⁶⁴² vrt. Ilm. 21:27.

⁶⁴³ Vatikaanin II kirkkokok., kirkkokonstituutio *Lumen gentium*, 1.

⁶⁴⁴ vrt. Ilm. 21:27.

⁶⁴⁵ pyhä Ireneus, *Adversus haereses* 5, 32, 1: PG 7, 1210.

1048. ”*Me emme tiedä, milloin maailma ja ihmiskunta saavuttavat täytty-myksensä, emmekä tunne tapaa, jolla maailmankaikkeus tulee muuttumaan. Tämän maailman muoto, joka on synnin turmelema, tosin katoaa, mutta meille on opetettu, että Jumala valmistaa uuden asumuksen ja uuden maan, jossa vanhurskaus asuu ja jonka autuus tulee täyttämään ja ylittämään kai-ken rauhan kaipuun, mikä koskaan on ihmisten sydämiin noussut.*”⁶⁴⁶ 673

1049. ”Siitä huolimatta ei uuden maan odotus saa heikentää vaan pikem-minkin sen tulee kannustaa huolehtimista tästä maasta, sillä uuden ihmissu-vun alku, jossa jo hiukan näkyy tuleva maailma, on siinä kasvamassa. Vaik-kakin maallinen kehitys on pidettävä tarkoin erillään Kristuksen valtakunnan kasvusta, niin sillä on kuitenkin suuri merkitys Jumalan valtakunnalle, sikä-li kuin se voi auttaa järjestämään paremmin ihmisten yhteiskuntaa.”⁶⁴⁷ 2820

1050. ”Sitten kun olemme Herran käskystä ja hänen hengessään levittäneet kaikkialle maailmaan ihmisarvoa, veljellistä yhteisyyttä ja vapautta, näitä luontomme ja pyrkimystemme hyviä aikaansaannoksia, me löydämme ne uudelleen kaikista tahroista puhdistettuina, valaistuina ja kirkastettuina, kun Kristus luovuttaa Isälle ’iankaikkisen ja kaiken käsittävän valtakunnan’.”⁶⁴⁸ Silloin, *ikuisessa elämässä* ”Jumala on oleva kaikkena kaikessa” (1 Kor. 15:28). 1709, 260

”Tosi ja itsessään oleva elämä on Isä. Hän vuodattaa Pojan kautta ja Pyhässä Hen-gessä kaikkien päälle taivaallisia lahjoja. Lisäksi hän rakkaudessaan ihmisiä koh-taan on antanut meille ihmisille pettämättömän varman lupauksen iankaikkisesta elämästä.”⁶⁴⁹

LYHYESTI

1051. Jokainen ihminen saa kuolemattomassa sielussaan heti kuolemansa jälkeen Kristukselta, elävien ja kuolleiden tuomarilta, yksityisessä tuomiossa ikuisen palkkansa.

1052. ”Uskomme, että kaikkien Kristuksen armossa kuolleiden sielut ... muodostavat Jumalan kansan kuoleman jälkeen, joka voitetaan lo-pullisesti ylösnousemuksen päivänä, jolloin sielut liitetään jälleen ruumiiseensa.”⁶⁵⁰

1053. ”Uskomme, että niiden suuri joukko, jotka ovat kokoontuneina Jee-suksen ja Marian ympärille paratiisissa, muodostaa taivaallisen kir-

⁶⁴⁶ Vatikaanin II kirk.kok., pastoraalikongregatio *Gaudium et spes*, 39.

⁶⁴⁷ sama, 39.

⁶⁴⁸ sama, 39, Vatikaanin II kirk.kok., kirkkokongregatio *Lumen gentium*, 2.

⁶⁴⁹ pyhä Kyrillos Jerusalemlainen, *Catecheses illuminandorum*, 18, 29: PG 33, 1049.

⁶⁵⁰ Paavali VI, *Sollemnis Professio fidei*, 28.

kon. Siellä he näkevät ikuisesti autuaina Jumalan sellaisena kuin hän on. Siellä he kukin oman mittansa mukaan osallistuvat enkelien kanssa kirkastetun Kristuksen jumalalliseen hallitsemiseen rukoilemalla meidän puolestamme ja auttamalla veljellisesti meitä heikkoudeksamme.”⁶⁵¹

1054. Ne, jotka kuolevat Jumalan armossa ja ystävinä, mutta eivät ole vielä täydellisesti puhdistuneet, ovat tosin varmoja ikuisesta pelastuksesta, mutta he joutuvat käymään kuolemansa jälkeen puhdistuksen läpi saavuttaakseen sen pyhyiden, joka on välttämätön Jumalan iloon pääsemiseksi.
1055. ”Pyhän yhteyden” perusteella kirkko uskoo vainajat laupiaalle Jumalalle ja kantaa heidän puolestaan esirukouksia, ennen kaikkea eukaristista uhria.
1056. Kristuksen esimerkkiä noudattaen kirkko varoittaen kiinnittää uskovien huomion ”ikuisen kuoleman surulliseen, valitettavaan todellisuuteen”,⁶⁵² jota kutsutaan myös ”helvetiksi”.
1057. Helvetin suurin kärsimys on ikuinen ero Jumalasta, sillä ainoastaan hänessä ihminen voi löytää elämän ja onnen, joita varten hänet on luotu ja joita hän kaipaa.
1058. Kirkko rukoilee, ettei kukaan joutuisi kadotukseen: ”Herra, älä salli minun koskaan erota sinusta!”⁶⁵³ Vaikka onkin totta, ettei kukaan voi pelastaa itseään, on myös totta, että ”Jumala tahtoo kaikkien pelastuvan” (1 Tim. 2:4), ja että ”hänelle kaikki on mahdollista” (Matt. 19:26).
1059. ”Pyhä roomalaiskatolinen kirkko uskoo ja tunnustaa lujasti, että ... tuomion päivänä kaikki ihmiset tulevat ruumiissaan Kristuksen tuomioistuimen eteen tekemään tilin teoistaan.”⁶⁵⁴
1060. Jumalan valtakunta saa täyttymyksensä aikojen lopulla. Silloin vanhurskaat, ruumiiltaan ja sielultaan kirkastettuina, hallitsevat ikuisesti Kristuksen kanssa, ja myös aineellinen maailmankaikkeus muuttuu. Jumala on silloin, iankaikkisessa elämässä, ”kaikkena kaikessa” (1 Kor. 15:28).

⁶⁵¹ Paavali VI, *Sollemnis Professio fidei*, 29.

⁶⁵² Papiston kongregatio, *Directorium catechisticum generale*, 69.

⁶⁵³ *Rukous ennen kommuuniota*, 132: Missale Romanum.

⁶⁵⁴ Lyonin II kirkolliskokous, *Professio fidei Michaelis Palaeologi imperatoris*: DS 859; vrt. Trenton kirk.kok., *Decretum de iustificatione*, c. 16: DS 1549.

”AAMEN”

1061. Uskontunnustus, niin kuin Raamatun viimeinen kirjakin, päättyy hepreankieliseen sanaan ”aamen”.⁶⁵⁵ Sana esiintyy hyvin usein Uuden testamentin rukouksien lopussa. Samoin kirkko päättää rukouksensa ”Aamenella”. 2856

1062. Hepreankielinen sana *amen* on samaa juurta kuin sana ”uskoa”. Se merkitsee lujutta, luotettavuutta, uskollisuutta. Ymmärrämme siis, että ”aamen” merkitsee Jumalan uskollisuutta meitä kohtaan ja meidän luottamustamme häneen. 214

1063. Profeetta Jesajan kirjassa esiintyy ilmaus ”totuuden Jumala”, sananmukaisesti ”aamenen Jumala”, toisin sanoen Jumala, joka pysyy uskollisena lupauksissaan: ”Joka haluaa saada siunauksen Jumalalta tässä Israelin maassa, pyytäköön sen aamenen Jumalalta” (vrt. Jes. 65:16). Herramme käyttää usein sanaa ”aamen”,⁶⁵⁶ toisinaan toistaen sen,⁶⁵⁷ korostaakseen opetuksensa luotettavuutta ja Jumalan totuuteen perustuvaa auktoriteettiaan. 215, 156

1064. Uskontunnustuksen päättävä ”aamen” palaa siten alkuun, kahteen sanaan ”Minä uskon”, ja vahvistaa ne: Usko merkitsee, että sanomme ”aamen” Jumalan sanoille, lupauksille ja käskyille ja jättäydymme täysin hänen varaansa, joka on loppumattoman rakkauden ja ehdottoman uskollisuuden aamen. Kristillinen arkielämä on puolestaan ”aamen” sanoille ”Minä uskon”, jotka lausumme kastetunnustuksessamme. 197, 2101

”Olkoon uskontunnustuksesi sinulle kuin peili. Tarkastele itseäsi siinä nähdäksesi, uskotko myös todella sen, minkä tunnustat uskovasi. Ja ole joka päivä iloinen uskostasi.”⁶⁵⁸

1065. Jeesus Kristus itse on ”Aamen” (Ilm. 3:14). Hän on Isän meitä kohtaan tuntemaan rakkauden lopullinen Aamen; hän ottaa meidän aamenemme vastaan ja vie sen päätökseen Isän edessä: ”Ovathan Jumalan lupaukset, niin monta kuin niitä on, saaneet hänessä vahvistuksen. Siksi mekin vastaamme hänen kauttaan: ’Aamen’, Jumalan kunniaksi” (2 Kor. 1:20).

Hänen kauttaan, hänen kanssaan ja hänessä
sinulle, Jumalalle, kaikkivaltiaalle Isälle,
Pyhän Hengen yhteydessä
kaikki kunnia ja kirkkaus
iankaikkisesta iankaikkiseen.
AAMEN.⁶⁵⁹

⁶⁵⁵ vrt. Ilm. 22:21.

⁶⁵⁶ vrt. Matt. 6:2,5,16.

⁶⁵⁷ vrt. Joh. 5:19.

⁶⁵⁸ pyhä Augustinus, *Sermo* 58, 11, 13: PL 399.

⁶⁵⁹ *Doksologia eukaristisen rukouksen jälkeen*: Missale Romanum.

